

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1974 | ΑΡΙΘ. 6

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ

«Ἐλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν,
δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφύλησαν»
(Ψαλμ. 84, 11).

1. Τὸ μέγα τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον, «τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίζαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσι, ὅς ἐστιν Χριστὸς ἐν ἡμῖν» (Κολ. 1,26). Χριστὸς ἐν ἡμῖν, τοῦτο εἶναι τὸ ἐν χρόνῳ ὠρισμένῳ καὶ ἐν τόπῳ γνωστῷ ἀποκαλυφθέν «μυστήριον», καὶ διὰ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας γνωστὸν τοῖς ἔθνεσι πασῶν τῶν ἐποχῶν καὶ τῶν γενεῶν. Χριστὸς ἐν ἡμῖν! Δι' αὐτοῦ «Ἐλεος καὶ Ἀλήθεια συνήντησαν», ἀμφότερα ἐκ Θεοῦ τοῖς ἀνθρώποις χαριζόμενα. Τὸ «Ἐλεος», ὡς ἐκφάνσις τῆς ἀπείρου πρὸς τὸν ἐκπεσόντα ἄνθρωπον Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἡ «Ἀλήθεια», ὡς ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὁ πλάσας τὸν ἄνθρωπον Δημιουργός, διφυῆ τοῦτον ἐπλασε καὶ ἐν «ἀληθείᾳ», ὅπως καταστῆ τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας ὑπήκοος, κληρονόμος καὶ μέτοχος τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν τοῦ παναγάθου αὐτοῦ Πατρός, ἐξ Οὐ πᾶσα Ἀλήθεια ἐκχύνεται τοῖς πᾶσι καὶ πραγματοποιῆται διὰ τῆς πανσόφου βουλῆς αὐτοῦ ἐν ἅπασιν τοῖς δημιουργήμασιν αὐτοῦ καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

2. Πῶς δὲ ἀμφότερα, ἦτοι «Ἐλεος καὶ Ἀλήθεια συνήντησαν»; Ἐν τῷ Εὐαγγελισμῷ! Ἐν τῇ πραγματώσει τοῦ ἀπὸ αἰῶνων κεκρυμμένου μυστηρίου τῆς θείας οἰκονομίας, ἦτοι τῆς θείας ἐναν-

θρωπήσεως τοῦ Κυρίου καὶ τῆς προσλήψεως ὑπὸ τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς τρισυποστάτου Ἁγίας Τριάδος, τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀθρωπίας φύσεως, διὰ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας κυοφορηθέντος καὶ σαρκωθέντος. Δι' αὐτοῦ ὁ τοῦ «Ἐλεος» Δοτὴρ ἠὺδόκησεν, ἵνα ἐλεήσῃ τὸ παραπεσόν εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀνομίαν ἀθρώπινον γένος καὶ τὴν δι' αὐτοῦ παραπεσοῦσαν τὴν κτίσιν σύμψασαν. Δι' αὐτοῦ ἀφίεται τὸ τῆς πτώσεως ἐγκλημα τοῦ πρώτου ἀθρώπου καὶ δι' αὐτοῦ ἄρχεται ἐκχύνόμενον διὰ παντὸς τὸ πλοῦσιον «Ἐλεος» τοῦ παντοδυνάμου καὶ παναγάθου καὶ πανσόφου Θεοῦ, πρὸς ἐξανάστασιν τοῦ εἰς τὸν πνευματικὸν θάνατον διακειμένου ἀθρώπου. Ἀπαρχὴ τοῦ Ἐλεος, τὸ «Χαῖρε» τοῦ Ἀρχαγγέλου πρὸς τὴν Παρθένον γίνεται! Χαίρετισμός θεῖος, προαγγέλλων τὸ μέγα καὶ πλοῦσιον «Ἐλεος» τοῦ Θεοῦ πρὸς πάντας τοὺς ἀθρώπους.

*

3. Ἀλλὰ τὸ «Χαῖρε» τοῦ Ἀρχαγγέλου γίνεται ἅμα καὶ ἄγγελμα θεῖον τῆς ἐπιγῆς φανερώσεως τῆς «Ἀληθείας». Τῆς οὐχὶ κατὰ δόκησιν ἢ κατὰ φαντασίαν γενόμενης τοῖς ἀθρώποις φανερώσεως τῆς πηγῆς τῆς «Ἀληθείας» τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο. Ὁ Εὐαγγελισμός, δῆλον ὅτι, δὲν εἶναι ἀφήγησις ἐσχηματισμένη, ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ «πρόσληψις» τῆς ἀθρωπίνης φύσεως ὑπὸ τῆς ὑπερουσίου φύσεως, τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, τοῦ ὄντως καὶ ἐν «Ἀληθείᾳ» Θεοῦ ἡμῶν. Γίνεται ὁ Θεὸς ἄνθρωπος, ἵνα ἐνώσῃ τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ

Θεοῦ, τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν μετὰ τῆς θείας φύσεως. Προσλαμβάνει τὸ τῆς οὐσίας ἡμῶν ἐξ Αὐτοῦ προερχόμενον πλάσμα, ἵνα ὁ ὑπερούσιος καὶ τὸν ἄνθρωπον καταστήσῃ τῆς θείας οὐσίας μέτοχον καὶ θεώσῃ ὁ Ἀληθῆς ἐν «Ἀληθείᾳ» τὸν ἄνθρωπον! Τοῦτο τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα κομίζει ὁ Γαβριὴλ τῇ Παρθένῳ καὶ δι' Αὐτῆς τῷ κόσμῳ. Οὐδεμία ἄλλη χαρὰ δύναται νὰ πληρώσῃ τὸν ἄνθρωπον τηλικαύτης καὶ τοσαύτης χαρᾶς καὶ μακαριότητος, ὅποιαν καὶ ὄσῃ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πρὸς τὴν Παρθένον καὶ τὸν κόσμον σύμπαντα κομίζει τὸ ἀρχαγγελικὸν ἄγγελμα. Διότι δι' αὐτοῦ τοῦ μακαρίου ἀγγέλματος «Ἐλεος καὶ Ἀλήθεια συνήντησαν» ἄλληλα, κατὰ τὸν Προφητάνακτα.

4. Ἀλλὰ διὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τοῦ ἀρχαγγελικοῦ χαιρετισμοῦ πρὸς τὴν Παρθένον καὶ τὴν πρὸς τὸ ἀθρώπινον γένος καὶ τὴν κτίσιν σύμπασαν κομισθεῖσαν ἐν «Ἀληθείᾳ» Χάριν καρπούμεθα, καὶ ἀναγνωρίζομεν οὕτω, ὅτι «Δικαιοσύνη καὶ Εἰρήνη κατεφίλησαν» συγχρόνως ἀλλήλας. Καὶ «Δικαιοσύνη» μὲν ἢ ἀπὸ Θεοῦ, τὴν κατ' ἀπόφασιν τοῦ Δικαίου ἐξενεχθεῖσαν ψῆφον τῆς σωτηρίας ἡμῶν διαγγέλλει. Διότι διὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὁ Δίκαιος Θεὸς δικαιοῖ ἐκ φιλάνθρωπίας τὸν παραπεσόντα ἄνθρωπον διὰ τῆς ἐπιφανείας καὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μονογενοῦς Αὐτοῦ Υἱοῦ καὶ ἀποκαθιστᾷ τὸν ἀδικήσαντα ἐν τῇ πανσοφίᾳ Αὐτοῦ, διὰ τοῦ μόλου Δικαίου, δι' Οὗ καὶ ἡ «καταλλαγὴ» ἐγένετο καὶ ἡ «ἀπολύτρωσις». Ἀλλὰ καὶ ἡ Εἰρήνη, προὑπαντήσασα τὴν «Δικαιοσύνην», «κατεφίλησεν» αὐτὴν καὶ ἐνηγκαλίσθησαν ἀμφοτέραι ἐν ἀδιασπᾶστῳ ἐότητι διὰ παντός, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡ τῶν ἀγγέλων χοροστασία διεκλήρυττε τοῖς ἀθρώποις: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀθρώποις εὐδοκία». Ὁ Εὐαγγελισμὸς συναναγγέλλει τὴν ἔνωσιν καὶ τὴν ἐν ἀθρώποις διὰ παντός ἀδελφικὴν σύζευξιν τῆς «Δικαιοσύνης» μετὰ τῆς «Εἰρήνης»!

5. Ἀλλ' οὐχὶ τὴν κατὰ κόσμον «Δικαιοσύνην» οὐδὲ τὴν κατὰ κόσμον «Εἰ-

ρήνην» διεμήνυσε τῇ Παρθένῳ ὁ Ἀρχάγγελος. Ἀλλὰ τὴν θείαν «Δικαιοσύνην» καὶ τὴν θείαν «Εἰρήνην»! Ὅτι δηλ. ὁ μέλλων νὰ γεννηθῇ Λυτρωτῆς, μέλλει καὶ τὴν «Δικαιοσύνην» τοῦ Θεοῦ νὰ πληρώσῃ καὶ τὴν «Εἰρήνην» τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ ἀθρώπου νὰ συνεπιφέρῃ. Διότι Αὐτὸς εἶναι «ὁ χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παροησία, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν Αὐτῷ» (Κολ. 2,13-15). Πάντα δὲ ταῦτα ἐχαρίσατο πᾶσιν ἡμῖν, ἐφ' ὅσον καὶ ἡμεῖς προσοικειούμεθα πρὸς Αὐτὸν καὶ ἀναζητοῦμεν Αὐτὸν καὶ ἐκζητοῦμεν τὴν ἡμῶν σωτηρίαν καὶ ἀποδεικνύομεν τὴν πρὸς Αὐτὸν Πίστιν καὶ τὴν ὀφειλομένην Ἀγάπην. Τότε ἀσφαλῶς καὶ «Δικαιοσύνη» ἐπέρχεται ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, ὡς ἐχέγγυον τῆς ἀπὸ Θεοῦ συγχωρήσεως καὶ λυτρώσεως καὶ ὡς μαρτυρία τῆς ἐπελθούσης μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν κυοφορούμενου Κυρίου καὶ Λυτρωτοῦ, τοῦ φορέως τῆς «Εἰρήνης». Τῆς γλυκυτάτης ἐκείνης «Εἰρήνης», ἣν ὕμνησεν ὁ Κύριος καὶ τὴν ὁποῖαν γέγονται πάντες οἱ πιστεύοντες καὶ ἀγαπῶντες τὸν δι' ἡμᾶς σαρκωθέντα καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν προσλαβόντα Κύριον καὶ Σωτῆρα πάντων!

*

6. Ἀλλὰ διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ὁ Προφητάναξ ταῦτά που διεμήνυσε τῷ ἐν τῷ ζυγῷ τῆς δουλείας, τῆς τετρααιωνίου δουλείας, κατακειμένῳ Γένει ἡμῶν. Ὅπως ὁ πεμφθεὶς τῇ Παρθένῳ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ εὐηγγελίσατο Αὐτῇ τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον· οὕτω πῶς καὶ ὁ μέγας Ἀρχιερεὺς καὶ πρωτόθρονος πάσης Ἀχαΐας, Ποιμενάρχης δὲ τῆς τῶν Παλαιῶν Πατρῶν Μητροπόλεως, ἐγένετο καὶ προφῆτης καὶ διαγγελεὺς τῆς Θείας Βουλῆς, ὑψώσας τὸ λάβαρον τῆς Ἐλευθερίας καὶ διακηρύξας οὕτω τῆς σωτηρίας τοῦ Γένους ἡμῶν τὸ κεφάλαιον! Ἦτο ὡς ἐὰν καὶ ὁ μέγας οὗτος Ποιμενάρχης εὐηγγελίζετο τοῖς Ἑλλησιν, ὅτι «Ἐλεος καὶ Ἀλήθεια συνήντησαν, Δι-

καιοσύνη και Εἰρήνη κατεφίλησαν»! Τὸ ἀπὸ Θεοῦ «Ἐλεος» διεμήνυσε τοῖς Ἑλλησιν ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς διὰ τῆς ἀναπετάσεως τοῦ τῆς Ἐθνεγεροσίας Λαβάρου! Ὁ Θεός, διεκλήρυξεν ὁ ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ποιμνίου ἀντιπρόσωπος τοῦ Σωτῆρος, ἀπεφάσισε νὰ χαρίσῃται τοῖς Ἑλλησιν «Ἐλεος» καὶ ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς τῆς φοικτῆς δουλείας, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐβασανίζοντο, ἐθλίβοντο καὶ κατετυραννοῦντο. Τὸ ἀπὸ Θεοῦ «Ἐλεος» ἦλθεν, ἦτο ὁ τοῦ Ἀρχιποίμενος Εὐαγγελισμὸς πρὸς τὸ Γένος τῶν Ἑλλήνων. Ἦλθεν, ἵνα συναντήσῃ τὴν «Ἀλήθειαν»! Τὴν ἀπὸ Θεοῦ Ἀλήθειαν! Τὴν ἐν τῇ Πίστει τῶν Ἑλλήνων διαφυλαττομένην. Τὴν ἐλπιδοφόρον «Ἀλήθειαν» τῆς Ἐλευθερίας! Τὴν Ἀλήθειαν, τὴν ἐκ τῆς χριστιανικῆς Πίστεως ἀπορρέουσαν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐλεῦθερος καὶ ὅτι οὐδὲν τοῦ ἀγαθοῦ τούτου εἶναι ἢ δύναται νὰ εἶναι ἀνώτερον! Πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ἀγαθὰ ὠχριοῦν διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐνώπιον τοῦ ἀπολύτου ἀγαθοῦ τῆς Ἐλευθερίας! Καὶ ἡ ζωὴ ἀκόμη τοῦ ἀνθρώπου μικρότερον ἔχει τὴν ἀξίαν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ὕψιστον καὶ θεῖον ἀγαθὸν τῆς Ἐλευθερίας! Αὐτὴ εἶναι ἡ «Ἀλήθεια», ἣν εὐηγγελίσαστο καὶ ὁ Ποιμενάρχης τῶν Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς τοῖς Ἑλλησι.

7. Καὶ τὸ τῆς Ἐθνεγεροσίας σάλπισμα τοῦ Ἱεράρχου ἠκούσθη εἰς τὰ πέρατα, ἔνθα ἔζη στενάζουσα πᾶσα ἡ Ἑλληνικὴ Ψυχὴ. Καὶ ἀνεθάρρησε! Καὶ ἐπίστευσε, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπὶ τέλους εἰσήκουσε τὰς γοεράς κραυγὰς τῶν πιστῶν τέκνων Του καὶ ὅτι ἀληθῶς ἠθέλησε τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῶν βασάνων καὶ πράγματι ἐπευλόγησε τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας ἀγῶνας αὐτοῦ! Καὶ τὸ ἐθνεγεροτήριο σάλπισμα ὡσεὶ ἀστραπὴ διέσχισε τοὺς αἰθέρας καὶ ἤστραψεν ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν βασανιζομένων Ἑλλήνων καὶ ἀνῆψε τὴν ἐπὶ αἰῶνας ἀαμενομένην Ἐλπίδα τῆς Ἐλευθερίας καὶ ἀνεζωπύρησε τὴν φλόγα, τὴν κατακαίουσαν πάντα τὰ ἐμπόδια πρὸς «συνάντησιν τῆς Ἀληθείας» καὶ πρὸς ἐπισφράγισιν καὶ ἐπιβεβαίωσιν, ὅτι τὸ «Ἐλεος» καὶ ἡ Χά-

ρις τοῦ Θεοῦ ἐδόθησαν πράγματι τοῖς ἀδικουμένοις! Καὶ οἱ μέχρις Ἄδου τὰ δεσμὰ περιφέροντες αἴφνης ἠγέρθησαν καὶ ἀνεστήθησαν πάντες, οἱ πρότερον νεκροὶ θεωρούμενοι. Καὶ μετεβλήθησαν εἰς ἀγωνιστὰς καὶ πολεμάρχους καὶ ἥρωας καὶ γίγαντας. Καὶ ἐν τοῖς ἀνίστοις ἀγῶσιν ἀριστεύοντες, κατενίκησαν ἐν τέλει τοὺς ἰσχυροὺς καὶ ἀηττήτους πρότερον θεωρουμένους. Καὶ συνετελέσθη τὸ θαῦμα! Καὶ ὁ Ἐθνικὸς «Εὐαγγελισμὸς», συναντηθεὶς μετὰ τοῦ Ἀρχαγγελικοῦ καὶ θεῖου «Εὐαγγελισμοῦ», εὔρε τὴν πλήρη καὶ τελείαν πραγματοποίησιν τοῦ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν Ἑλλήνων! Διότι οἱ Ἑλληνες ἐπίστευσαν ἀπολύτως, ὅτι τὸ «Εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγεννήθη εἰς ἡμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἀγῶν καὶ πληροφορία πολλῇ» (Α' Θεσ. 1,5). Καὶ οὕτως ἐπραγματοποιήθη ἡ τῆς Ἐλπίδος αὐτῶν ἀποκαταδοκία. Καὶ ἀπεκτῆθη ἡ ποθουμένη Ἐλευθερία!

*

9. Διπλὴν λοιπὸν Ἐορτὴν ἄγομεν σήμερον οἱ Πανέλληνες. Διπλοῦν σάλπισμα ἀκούομεν Ἐλευθερίας, τὸ Ἀρχαγγελικὸν καὶ τὸ Δεσποτικόν! Ἀμφότερα μηνύουν ὅτι «Ἐλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ Εἰρήνη κατεφίλησαν»! Τὸ ἀνθρώπινον γένος εὔρεν «Ἐλεος» παρὰ τοῦ παναγάθου Θεοῦ. Καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Γένος ἀπέκτησε τὴν «Ἀλήθειαν» διὰ τῆς ἐθνικῆς του παλιγγενεσίας. Ἡ «Δικαιοσύνη» τοῦ Θεοῦ ἱκανοποιήθη διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ τῆς θυσίας τοῦ Υἱοῦ Του καὶ ἡ «Εἰρήνη» ἐχαρίσθη εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν τέκνων τοῦ Λυτρωτοῦ. Καὶ ἡ «ἐθνικὴ» Δικαιοσύνη ἐν μέρει μόνον ἱκανοποίησε ἄχρι τοῦδε τὸ Γένος τῶν Ἑλλήνων. Καὶ μετὰ τόσας θυσίας, πολλοὶ τῶν ἀδελφῶν μας ἀναμένουσι καὶ σήμερον τὸν «Εὐαγγελισμὸν» τῆς ἐθνικῆς των Ἐλευθερίας! Μόνον οὕτω «ἡ Δικαιοσύνη» θὰ σπεύσῃ νὰ καταφιλήσῃ τὴν «Εἰρήνην», ὅταν καὶ ἡ Ἐλευθερία ἡ ἐθνικὴ καταστῇ τελεία καὶ πλήρης διὰ τοὺς ἀλυτρώτους ἀδελφούς μας! Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ταύτῃ πανηγυρίζομεν καὶ ἡμεῖς τὴν ὑψίστην Ἐορ-

ΕΙΡΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 279

Τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κφ Κφ Σ ε ρ α φ ε ί μ,

Εἰς Ἀθήνας.

Πόθῳ ἐκομισάμεθα καὶ προσοχῇ πολλῇ διεξήλθομεν τὰ ἀπὸ 25ης Ἰανουαρίου ἐ.ξ. Τίμα Γράμματα τῆς Ὑμετέρας λίαν ἀγαπητῆς καὶ περισπουδάστου Μακαριότητος, ἅπερ Αὐτῇ ἐξέπεμψε καὶ δι' ὧν εὐαγγελίζεται ἡμῖν τὴν χαροποιὸν εἶδησιν τῆς, ἐπινεύσει τοῦ Παναγίου καὶ Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, ψήφῳ δὲ τῶν συγκροτούντων τὴν Ἱεράν Σύνοδον Ἀρχιερέων, ἐκλογῆς καὶ ἐνθρονίσεως Ὑμῶν εἰς διαδοχὴν τοῦ πρότερου, οἰκεία βουλήσει, παραιτησαμένου προκαθημένου Ὑμῶν Μακαριωτάτου πρώην Ἀθηνῶν Κου Κου Ἱερωνόμου.

Εὐλογοῦμεν ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ καρδίας τὸ ὄνομα τοῦ Οὐρανοῦ τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορος, ἐφ' οἷς περὶ τὴν Ὑμετέραν ἐπιπόθητον κορυφὴν ὠκονόμησεν, ἀναδείξας Αὐτὴν Πρόεδρον τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Εὐλογοῦμεν τὸ ὄνομα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, διὰ τοιοῦτον ἠδδόκησε χαρίσασθαι τῇ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ προεστῶτα, ἀρετῇ δαφίλει κεκοσμημένον καὶ παντοίοις πνευματικοῖς χαρίσμασι διαπρέποντα καὶ πάντα κατέχοντα τὰ ἐγγύα ἐπωφελοῦς διακυβερνήσεως τῆς ἐγκεχειρισμένης Αὐτῷ Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἐνθέου ὑπὲρ τῆς ἀκμῆς καὶ εὐσταθείας τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου

τὴν τοῦ «*Εὐαγγελισμοῦ*», τῆς Ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς Ἐλευθερίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους ἐκ τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας! Καὶ ἅς ἔχωμεν πάντοτε ἐν νῷ καὶ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἀνεξαλείπτους τοῦ Προφητάνακτος Ψαλμωδοῦ τοὺς λόγους τοὺς προφητικούς:

«*Ἐλεος καὶ Ἀλήθεια συνήντησαν
Δικαιοσύνη καὶ Εἰρήνη κατεφίλησαν!*»!

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ἐκκλησίας ζήλου ἐμφορούμενον καὶ βεβαιούμενον διὰ τῶν Γραμμάτων Αὐτοῦ, ὅτι θέλει συμβάλλει, τοῦτο μὲν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐνότητος καὶ συνεργασίας τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τοῦτο δὲ εἰς τὴν κοινὴν προσπάθειαν πρὸς ἐπίλυσιν τῶν προσκειμένων ἡμῖν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ἐν πνεύματι Χριστοῦ καὶ ἐν συνειδήσει τῆς κοινῆς ἐνώπιον τούτων πάντων εὐθύνης.

Βεβαιούμεθα δὲ καὶ διὰ τῶν Εἰρηνικῶν Γραμμάτων τῆς Ὑμετέρας σεβασμοποθήτου Μακαριότητος, ὅτι Αὐτῇ καὶ τὴν ἁγίαν καὶ ἀμώμητον ἡμῶν πίστιν, ὡς ταύτην αἶ τε Ἅγιοι Γραφαὶ καὶ αἶ κατὰ καιροὺς συγκροτηθεῖσαι Θεοσύλλεκτοι Οἰκουμενικαὶ καὶ μεγάλαὶ Τοπικαὶ Σύνοδοι καὶ οἱ Ἅγιοι Πατέρες καθώρισαν καὶ ἀνέπτυξαν, καθ' ἅπερ ἀπὸ τῆς εἰς ἐπίσκοπον προχειρίσεως Αὐτῆς ἄχρι σήμερον ὠμολόγησεν, οὕτω καὶ ἐφ' ἐξῆς καὶ ὁμολογήσῃ καὶ μαρτυρήσῃ, μηδὲν προστιθέμενοι, μηδὲν ἀφαιροῦντες, μηδὲν μεταβάλλοντες, μήτε τῶν δογμάτων, μήτε τῶν παραδόσεων, ἀλλὰ τούτοις πᾶσι καὶ ἐμμένοντες καὶ μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ ἀγαθῆς συνειδήσεως τῇ ὀρθῇ διδαχῇ προσκαρτεροῦντες, πρὸς δὲ τούτοις ἀποδοκιμάζοντες διὰ παντὸς πάντα ὅσα ἢ Μία, Ἅγία καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῶν Ὁρθοδόξων κατακρίνει ὡς ἑτεροδιδασκαλίας καὶ ἀποδοκιμάζει.

Ὅθεν ἐγκαρδίως χεῖρα ἀδελφικῆς κοινωνίας ἀντιτείνοντες καὶ τὸν ἐν Κυρίῳ ἀσπασμὸν μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς ἀνταποδίδοντες, ἀντιπέμπομεν Αὐτῇ τὴν Εἰρηνικὴν ταύτην ἀπάντησιν, ὅλη καρδίᾳ τῇ Ὑμετέρα φιλῆ Μακαριότητι, ἐκφράζοντες τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις ἡμῶν τε καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἀγαπητῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν, διαβεβαιούμενοι ὅτι πάσῃ δυνάμει σπουδάσωμεν ἐν παντὶ Αὐτῇ τε καὶ τῇ ὑπ' Αὐτῆς πηδαιλουχομένη Θεία τῆς Ἑλλάδος Ἐκκλησίας ὀλκάδι βοηθῆσαι καὶ ὑπὲρ τῆς πραγματώσεως τῶν ἀγαθῶν Αὐτῆς διαθέσεων ἐν ἀδελφικῇ μετ' Αὐτῆς συνεργασίᾳ ἐργασθῆναι· εὐχόμεθα δὲ ὅπως Χριστὸς ὁ Ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς καὶ Ἀρχιεπίσκοπος μὲν τῇ Ὑμετέρα Μακαριότητι γαληνὸν καὶ ἡρεμὸν ἐξαυτεῖν τὸν τοῦ βίου δρόμον, ἀντιλαμβάνηται δὲ Αὐτῇ διὰ τῆς Πανοθενουργοῦ Αὐτοῦ δεξιᾶς, εἰς εὐδόκιμον ἐκτέλεσιν τῆς ὑψηλῆς Αὐτῆς δαιμονίας τοῦ ποδογετήσαι θεαρέστως τὸν διαπιστευθέντα Αὐτῇ περιούσιον Ἑλληνικὸν λαόν, ἰθῆναι τε σοφῶς καὶ ἐπιστημονικῶς τοὺς ἐγκεχειρισθέντας Αὐτῇ οἰκίας.

Εἰς δὲ τὸ πέρας τῆς Εἰρηνικῆς ἡμῶν ταύτης ἀνταπαντήσεως ἤκοντες, ἐπιθυμοῦμεν διακαῶς τηρηθῆναι τὴν ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἰσχύουσαν τάξιν καὶ μὴ ἐπεμβαίνειν καθόλου εἰς τὰ κυριαρχικὰ ἡμῶν δικαιώματα ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἀφρικανικῇ Ἠπείρῳ, ἐν ἣ ἔταξεν ἡμᾶς ὡς Ἄγγελον ἢ Θεοῦ τοῦ Δομήτορος Πρόνοια, ὡς ἐπραξεν ὁ προκατόχος Ὑμῶν διὰ παντοίων τρόπων καὶ μέσων ἀντικανονικῶν ἐπεμ-

βαίνων και εισπηδῶν εἰς τὸ ἡμέτερον ἔδαφος, διορίζων και ἀποστέλλων ἱερεῖς ἀνευ τῆς ἀδείας Ἡμῶν, πρᾶγμα ὅπερ ἐπότισε τὴν καρδίαν Ἡμῶν διὰ πολλῶν πικριῶν και θλίψεων.

«Ὑμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν». Καὶ αὖθις δ' Αὐτῆν ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης πολλῆς.

Τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητος
ἀδελφὸς λίαν ἀγαπητὸς και ὄλως πρόθυμος

† Ὁ Ἀλεξανδρείας ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 21ῃ Φεβρουαρίου 1974.

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 89/37/4.

Μακαριώτατε και Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἡμῖν ἀγαπητὸ και περιπόθητε ἀδελφὸ και συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Σεραφεῖμ, τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερῆδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ 25 Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. και ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 385 εἰρηνικὴν Ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ἐν ἣ ἀναγγέλλει ἡμῖν τὴν ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκλογὴν Αὐτῆς ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος, καθὼς και τὴν ἀπράδαντον πίστιν Αὐτῆς ἐν τῇ στρατευομένῃ Ἐκκλησίᾳ και τῇ ἐνότῃ Αὐτῆς και ἐν τοῖς ὑπὸ τῶν Ἁγίων Ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν και τῶν τοπικῶν Συνόδων θεσπισθέντοις, μηδὲν προστιθέμενοι, μηδὲν ἀφαιρούντες, μηδὲν μεταβάλλοντες, μήτε τῶν δογμάτων, μήτε τῶν Παραδόσεων, ἀλλὰ τούτοις πᾶσι και ἐμμένοντες και μετὰ φόβου Θεοῦ και ἀγαθῆς συνειδήσεως προσκαρτεροῦντες.

Ἡ ἐπαξία ἐκλογῆ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος προῦξένησεν ἐν ἡμῖν πνευματικὴν χαράν, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ χαρίσματα, ἅτινα ὁ Δομῆτωρ τῆς Ἐκκλησίας ἐδώρησεν Αὐτῇ πρὸς καλὴν ἐμπέδωσιν τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων και ἀνάπτυξιν δεόντως τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν πιστῶν Αὐτῆς, ὡς και τὴν στερέωσιν τοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν μελῶν Αὐτῆς.

Συγχαίρομεν ἀδελφικῶς κατασπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν μακαριότητα, και εὐχόμεθα ἐκ καρδίας, ὅπως, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Αὐτῆς, τὰ τῆς Ἐκκλησίας βαίνωσιν ὁμαλῶς πρὸς δόξαν τοῦ Χριστεπωνύμου Αὐτῆς πληρώματος και καρποφορίαν πνευματικῆν.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Ἀντιοχείας ΗΛΙΑΣ

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἀριθμ. Πρωτ. 32

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν, Ὑπέριμιε και Ἐξαρχε πάσης Ἑλλάδος και Πρόεδρε τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὸ ἀδελφὸ και συλλειτουργῆ τῆς Ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Σεραφεῖμ. Τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Ἡμῖν Μακαριότητα ἐν ἀγίῳ φιλήματι περιπτυσσόμενοι, ἡδέως προσαγορεύομεν.

Ἀγάπη ἀδελφικῆ ἐδεξάμεθα τὰ ὑπ' ἀριθμ. 385 και ἀπὸ κε' λήξαντος μηνὸς Ἰανουαρίου (ν.ῆ.) Εἰρηνικὰ Γράμματα τῆς Ὑμετέρας Γερασμιωτάτης και λίαν Ἡμῖν περισπούδαστου Μακαριότητος, δι' ὧν ἐνωτισάμεθα τὰ και τηλεγραφικῶς ἐξαγγελθέντα εὐαγγέλια τῆς, θείᾳ εὐδοκίᾳ και χάριτι, πυρφόρῳ δ' ἐπινεύσει τοῦ Παναγίου και Τελεταρχικοῦ Πνεύματος, διὰ τῆς τιμίας ψήφου τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων, τῶν συγκροτούντων τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀποκαταστάσεως Αὐτῆς ἐν τῇ προστασίᾳ τοῦ Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ και Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου τῶν Ἀθηνῶν, προεδρία τῆς περι Αὐτῆν Ἱεράς Συνόδου και διαποιμάνσει τῆς ἀνωθεν κληρωθείσης Αὐτῇ Θεοσώστου Παροικίας, ἔθει δ' ἐπομένη ἀρχαίῳ και τὴν παράδοσιν τοῦ ἱεροῦ συνδέσμου τῆς εἰρήνης ἀκλινῶς τηροῦσα, τὸν ἀδελφικὸν ἀπευθύνει χαιρετισμὸν ἐν ἐνοπιῷ ἀγάπης ἀσπασμῷ, χεῖρα δ' ὀρέγουσα κοινωνίας πνευματικῆς πάσαις ταῖς ἀδελφαῖς Ὀρθόδοξοις Ἐκκλησίαις τῆν, ἐν τῇ ἀμωμήτῃ Ὀρθόδοξῃ Ἡμῶν Πίστει, Ἀγία Παραδόσει και τοῖς Δόγμασι, τοῖς ἐν ταῖς Ἀγίαις Ἐπτὰ Οἰκουμενικαῖς και Τοπικαῖς Συνόδοις τεθεσπισμένοις, ἐνότῃ τῇ Μιᾷ, Ἀγία, Καθολικῇ και Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ και ἐμμογῇ και καθομολογεῖ και τὴν ἡδίστην παρέχεται διαβεβαίωσιν, ὅτι φυλάξει τὴν παραδεδομένην κανονικὴν τάξιν και ἀποδώσει τοῖς Ἀγιωτάτοις Πατριάρχεις, προῦργαίτατα δὲ τῷ Πρωτοθρόνῳ Οἰκουμενικῷ, τὴν ἐποφειλομένην τιμὴν και ἀποδέξεται τὰ τῶν κοινῶν διαλόγων θεοπρεπῆ θεσπίσματα.

Οὕτως οὖν χαρᾷ ἰδιαζούσῃ τὴν τ' ἐξαγγελίαν και τὴν πρόσρησιν, τὴν τε καθομολόγησιν και τὴν διαβεβαίωσιν δεξάμενοι, ὄλη μὲν καρδίᾳ συγχαίρομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιωτάτῃ Μακαριότητι, τσαούτης και τηλικαύτης λαχούσῃ θεοδραβεύτου τιμῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ και τῇ Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος ὀλοθύμως συγχαίρομεν, τοιοῦτου ἀξιωθείσῃ Ἀρχιεπισκόπου και Προέδρου τῆς Ἀγίας και Ἱεράς Αὐτῆς Συνόδου, συνέσει τε πολλῇ κεκοσμημένου και ζήλου ἐνθέου ἐμφορουμένου, δυναμένου δ' ἄρα δεξιῶς πηδαλιουχῆσαι και εἰς λιμένα εὐδίου ἀσφαλῶς καταγαγεῖν τὸ τῆς θεόθεν πεπιστευμένης Αὐτῷ Ἐκκλησίας σκάφος, ὑπὸ τὰς παρούσας δὴ συνθήκας εἰπέρ ποτε ἐπιδομένης δεδοκιμαμένου Κυβερνήτου.

Εὐλογοῦντες ὅθεν και δοξολογοῦντες τὸ ὄνομα τοῦ οὕτως εὐδοκήσαντος Ἀρχιποίμενος Σωτῆρος Χριστοῦ,

ἄσμενοι διὰ τῶνδε τῶν ἀπαντητικῶν Ἡμῶν Γραμμάτων κοινωνοῦμεν Αὐτῇ ἐν τῇ πίστει τε καὶ τῇ παραδόσει καὶ τῇ ἐνότητι τῶν δογμάτων, διαβεβαιούμενοι ἅμ' Αὐτήν, ὅτι καὶ Ἡμεῖς περὶ πολλοῦ ποιούμεθα τὴν καλὴν ὁμολογίαν τῆς ἀνωμότητος Ἡμῶν Πίστεως καὶ τὴν περιφρούρησιν τοῦ ἐγκεχειρισμένου Χριστεπωνύμου Πληρώματος, προθύμως δ' ἔχομεν ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης μετὰ πασῶν τῶν Ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν συμπράττειν καὶ συμπαρίστασθαι τῇ Θεόθεν πεπιστευμένῃ Αὐτῇ Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ.

Ἐκτενεῖς δὲ τὰς ἀπὸ τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου τοῦ Σωτῆρος Ἡμῶν Χριστοῦ δεήσεις ἀναφέροντες ὑπὲρ Αὐτῆς τε καὶ τῆς κατ' Αὐτήν Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, πόθῳ ἀδελφικῷ καὶ αὐθις τὴν Ὑμετέραν Γερασμίαν Μακαριότητα περιπτυσσόμεθα ἐν Κυρίῳ, παρ' ὅθ' εἶεν τὰ ἔτη Αὐτῆς ὅ,τι πλείστα, ὑγιεινὰ καὶ σωτήρια καὶ διατελοῦμεν,

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ 1974 Ἰανουαρίου 31.

Τῆς Ὑμετέρας Γερασμιωτάτης Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ ὄλως πρόθυμος,

† Ὁ Ἱεροσολύμων ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, λίαν ἡμῖν ἀγαπητὴ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὸ καὶ συλλειτουργγέ, κύριε Σεραφεῖμ, τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀσμένως κομισάμενοι τὰ ἀπὸ 25ης παρελθόντος μηνὸς Ἰανουαρίου Εἰρηνικὰ τῆς Ὑμετέρας σεβασμιωτάτης Μακαριότητος Γράμματα, μετὰ πλείστης εὐχαριστήσεως ἀνέγνωμεν ταῦτα, ἅτε καὶ ἐξ αὐτῶν πληροφορηθέντος ἐπισήμως τὴν, θεία εὐδοκία καὶ ψήφῳ τιμῆ τῶν Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων, τῶν συγκροτούντων τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, αἰσίαν ἐκλογὴν καὶ ἐγκατάστασιν Αὐ-

τῆς εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, εἰς διαδοχὴν τοῦ πρότιστα παραιτησμένου Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κυρίου Ἱερωνύμου, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν Αὐτῆς ἰδόντες περὶ ἀκριβοῦς τηρήσεως πάντων τῶν δογμάτων καὶ τῶν παραδόσεων τῆς ἁγίας καὶ ἀνωμότητος Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως.

Συγχαίροντες ἀπὸ καρδίας τῇ Ὑμετέρᾳ πολυποθητῷ Μακαριότητι ἐπὶ τῇ ἐπαξίᾳ ἀνόδῳ Αὐτῆς εἰς τὴν ὑψηλὴν ταύτην περιωπὴν, περιπτυσσόμεθα Αὐτὴν ἀδελφικῶς καὶ ἀντασπαζόμεθα ἐν φιλήματι ἁγίῳ, τεινόντες ἅμα Αὐτῇ χεῖρα πνευματικῆς κοινωνίας.

Εὐχαριστοῦντες δ' ἐκ θαθεῶν τῷ Παναγᾷ Θεῷ, Ὃς, ἐν τῇ πανσόφῳ Αὐτοῦ προνοίᾳ καὶ ἀπειρῷ ἀγαθότητι, ἠδύδοκῆσεν ἀγαγεῖν εἰς τὸν πρῶτον τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας Θρόνον τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Μακαριότητα, ἀρετῇ καὶ συνέσει θαθεῖα κεκοσμημένην καὶ πραγμάτων πείρα μακρὰ καὶ ζήλῳ ἀκρῷ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας διαπρέπουσαν, ἔτι δὲ καὶ ἰκανὴν ποιμᾶναι Θεοφιλῶς τὸν αὐτόθι περιούσιον τοῦ Κυρίου λαὸν καὶ ἠγεῖσθαι αὐτῷ εἰς νομᾶς σωτηρίου, ὅλη ψυχῇ ἐξαιτούμεθα παρ' Αὐτοῦ, ὅπως χαρίζεται Αὐτῇ ὑγιεινὰ ἀμετάπτωτον καὶ δαφιλῶς ἐνισχύη εἰς τὸ πολύφροντι καὶ πολύμοχθον Αὐτῆς ἱερὸν στάδιον πρὸς λυσιτελῆ ἐκπλήρωσιν τῶν μεγάλων τῆς πρωτιεραρχικῆς Αὐτῆς ἀποστολῆς καθηκόντων.

Ἐπὶ τούτοις διαβεβαιούμενοι τὴν Ὑμετέραν Ἀγάπην, ὅτι μνημονεύομεν τοῦ ποθητοῦ ἡμῖν ὀνόματος Αὐτῆς ἐν τε ταῖς κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν Ὑψιστον ἐντεύξεσιν ἡμῶν καὶ τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις καὶ ὅτι πάντοτε πρόθυμοι ἐσόμεθα εἰς πᾶσαν Αὐτῆς ἀδελφικὴν ἀξίωσιν συνδραμεῖν Αὐτῇ, εὐχόμεθα τὰ ἔτη Αὐτῆς Θεόθεν ὅ,τι πλείστα, ὑγιεινὰ καὶ πανευφρόσυνα καὶ διατελοῦμεν,

Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Κύπρου ΜΑΚΑΡΙΟΣ

Ἐν τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ Κύπρου,
τῇ 5ῃ Φεβρουαρίου 1974.

ΑΙ ΕΠΙ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ Μ. ΦΩΤΙΟΥ

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ (6-2-1974)

Α. Η ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΥΠΟΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

α'. Ἡ φύσις καὶ ὁ χαρακτήρ τῆς
Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Πάντες γνωρίζομεν πόσον δύσκολος ἀποβαίνει ὁ ἀκριβὴς ὁρισμὸς τῆς Ὁρθοδοξίας³. Ἡ δυσκολία αὕτη ἐγκτεται εἰς τὸν χαρακτήρα καὶ εἰς τὴν ἀνωτερότητα τῆς καθαρᾶς ὀρθοδόξου Θεολογίας. Ἡ ὀρθόδοξος Θεολογία ἔχει τοσοῦτον βάθος καὶ τοιοῦτον πλάτος, ὥστε αἱ ἀλήθειαι αὐτῆς ἐκ πρώτης ὄψεως νὰ μὴ ἐμφανίζονται εἰς τὰ ὅμματα τῶν πιστῶν ὡς ἐν ἀπρησιζόμενον σύνολον, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ὡς μία προϊούσα διὰ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας ἐπίγνωσις καὶ βιώσις τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἀγάπης καὶ τῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποκαλυφθείσης χάριτος τῆς θείας ἀπολυτρώσεως. Θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῆ, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία εἶναι περισσότερον γνώμων καὶ ὁδηγὸς τῆς οὐσιαστικῆς βιώσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως, παρὰ σύστημα διατυπώσεως αὐτῶν⁴. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς οὐδεμία ἄλλη ἀντίληψις περὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι τόσον προσωπική, καθαρὰ καὶ ἀκριβής, ὅσον ἡ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας. Εἰς οὐδεμίαν δὲ ἄλλην Ὁμολογίαν εἶναι πρακτικῶς καὶ θεωρητικῶς τόσον αἰσθητὸς ὁ θεανδρικὸς χαρακτήρ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὅσον εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἡ οὐσιαστικὴ κοινωνία Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων βιοῦται μόνον εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τόσον ἐντόνως, ὥστε παντοῦ καὶ πάντοτε νὰ προβάλλονται, ἐκτὸς τῆς Θεοτόκου, καὶ πάντες οἱ Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ, ὡς τὰ πρότυπα τῆς κοινωνίας ταύτης. Σχετικῶς θὰ ἐπετρέπετο νὰ λεχθῆ, ὅτι καὶ μόνη ἡ περὶ τῆς Θεοτόκου ἀντίληψις τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας ἐκφράζει αὐτὴν ταύτην τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ ἀποβαίνει ἐν τῶν οὐσιαστικωτέρων χαρακτηριστικῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καθόσον διὰ τῆς ὀρθοδόξου ἀντιλήψεως περὶ τῆς Θεοτόκου συγκροτεῖται ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας τὸ ἕτερον ἐκεῖνο ἱστορικὸν τριαδικὸν σχῆμα, τὸ σχῆμα Θεοτόκος—θεία ἐνσάρκωσις—Ὁρθοδοξία. Ἡ ἐκφραζομένη δὲ διὰ τοῦ σχήματος τούτου («κοινωνία») ἀντιστοιχεῖ πλήρως πρὸς τὴν κοινωνίαν τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Οὐδεμία ἄλλη Ὁμολογία προβάλλει τόσον τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ὅσον προ-

βάλλει αὐτὴν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, καθόσον ἀντιλαμβάνεται ταύτην ὡς ἐκφρασίαν τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ προσωπικῆς κοινωνίας ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν ταύτην τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ἀνθρωπίνη προσωπικότης συγκροτεῖται καὶ ἀναπτύσσεται μέχρι τῆς θεώσεως αὐτῆς διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀτόμων. Χάρις εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκφράζεται, ὡς χαρακτηριστικῶς ὑπογραμμίζεται εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολήν⁵, μετὰ πολλῆς ἀχρηστότητος, γεγονός ὅπερ ἰδιαίτερος τονίζει ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία διὰ τῶν ὅσων αὕτη διδάσκει περὶ τῆς σχέσεως τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἐλευθερίαν. Πρὸς τοῦτοις παρατηρεῖται, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐνῶ βλέπει τὴν ἀσκησιν τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀνθρώπων μακρὰν τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ ὡς τὴν αἰτίαν τῆς κακοδαμονίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς τραγικότητος τῆς καθημέρας ζωῆς τῶν ἀνθρώπων (πρβλ. 1 Κορ. 10,15), αὕτη ἐκτιμᾷ τὴν αὐτὴν ἐλευθερίαν, ἀσκουμένην εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ὡς τὴν ἐλπίδα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὡς τὴν μεγαλειώδη δύναμιν ἀναπλάσεως καὶ σωτηρίας τοῦ κόσμου.

Ἐτερον χαρακτηριστικὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι ἀπ' ἐνὸς ἢ ὑπ' αὐτῆς προβολὴ τῆς ἐναντι τοῦ Θεοῦ ἀνυπολογίστου ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ θείας ἀποστολῆς αὐτοῦ, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐπισήμανσις τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τρομακτικῶν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπόστασιν κινδύνων. Ἡ πραγματικότης τῶν κινδύνων τούτων καθιστᾷ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου πραγματικὴν σχοινοβασίαν. Χαρακτηριστικοὶ ἀποβαίνουν ἐνταῦθα οἱ λόγοι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ: «Καθόλου δὲ ἡμῖν ἐκεῖνο γνώριμον, ὅτι, καθάπερ τοῖς ἐπὶ κάλου μετεώρῳ καὶ ὑψηλοῦ βαίνουσι τῆδε ἢ τῆδε ἀποκλίνει οὐκ ἀσφαλές, οὐδὲ εἰς μικρὸν φέρουσα ἢ ὑποπῆ, κἂν μικρὰ φαίνηται, ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς ἢ ἰσορροπία καθίσταται· οὕτω κἂν τούτοις ὀποτέρωσε νεύσῃ τις, εἴτε διὰ κακίαν, εἴτε δι' ἀμάθειαν, κίνδυνος οὐχ ὁ τυχὼν αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἀγομένοις τοῦ τῆς ἀμαρτίας πτώματος. Ἄλλ' ὀδῶ βασιλικῆ πορευτέον, μήτε εἰς δεξιὰ, μήτε εἰς ἀριστερά, καθὼς αἱ παροιμίαι φασίν, ἐκκλίνοντας. Οὕτω μὲν δὴ τὰ τῶν παθῶν ἔχει τῶν ἡμετέρων, καὶ τοσοῦτον ἐνταῦθα τὸ ἔργον τῷ ἀγαθῷ ποιμένι, τῷ γνωστῶς γνωστομένῳ⁶ ψυχᾶς ποιμίῳ, καὶ ἀφηρησομένῳ κατὰ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 88 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 τεύχους.

3. Πρβλ. Μ. Α. Σιώτου, μν. ἔργ. σελ. 110-111.

4. Ὁρα Γαλ. 2,14· 4,16· Ἐφες. 4,15· 2 Τιμ. 2,15.

5. Ὁρα Ἐφες., 2,7: «...ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρεηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

6. Πρβλ. 1 Κορ. 8,2-4.

λόγον ποιμαντικής, τῆς γε ὀρθῆς καὶ δικαίας, καὶ τοῦ ἀληθινοῦ ποιμένος ἡμῶν ἀξίας»⁷. Τὴν αὐτὴν ἀντιληψιν ἐκφράζει ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διὰ τῆς προτροπῆς «...ὁ δοκῶν εἶσθαι βλέπετω μὴ πέσῃ» (1 Κορ. 10,12). Νοεῖται δὲ ἡ πῶσιν αὕτη ἀνάλογος πάντοτε πρὸς τὴν προσωπικὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσιν τοῦ πίπτοντος, διὸ καὶ ἔχει αὕτη πάντοτε προσωπικὴν βαρύτητα. Τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἰσορροπίας τοῦ ἀ.θρώπου εἰς τὴν ἀκροβατικὴν ταύτης πορείαν του ἐν τῷ κόσμῳ παρέχουν· α) ἡ συναίσθησις τῆς ῥοπῆς πάντων πρὸς τὸ κακὸν καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ κόσμου ἀσκουμένης, ὡς ἄλλου τινὸς νόμου τῆς κοσμικῆς βαρύτητος, ἔλξεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ κάτω· καὶ β) ἡ συνεχῆς γυμνασία ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὰ πρότυπα τῶν μεγάλων ἀθλητῶν τῆς πίστεως, τῶν Μαρτύρων, Ὁμολογητῶν, Ὁσίων, Ἱεραρχῶν καὶ τῶν διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Διὰ τῆς γυμνασίας ταύτης ἐξασφαλίζεται, ἐκτὸς τῆς διαρκoῦς κοινωνίας μετὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ φρόνημα τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀποκτᾶται δὲ καὶ ἡ περὶ αὐτῆς συνείδησις. Δι' ἀμφοτέρων ἐκφράζεται ἡ ὑπερτάτη ἀθεντία τῆς Ὁρθοδοξίας, καθόσον, ὡς παρατηρεῖ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, «πᾶς ὀρθοδόξων... πάντα αἰρετικὸν δυνάμει, κἂν οὐ ῥήματι, ἀναθεματίζει»⁸. Οὕτω πάλιν ἐνισχύεται καὶ ἐπεκτείνεται ἡ ἔχουσα μυστηριακὸν χαρακτῆρα ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὁ πυρὴν τῆς ὁποίας, ὡς ὁ πυρὴν τοῦ φυσικοῦ ἀτόμου, ἔχει τοιαύτην συνοχήν, ὥστε νὰ παραμένῃ ἀδιάσπαστος καὶ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τὴν ἁμαρτωλότητα τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Χαρακτηριστικὸν ἀποβαίνει καὶ ἐνταῦθα τὸ ἐπόμενον ἀπόσπασμα ἐκ τῆς 251 ἐπιστολῆς τοῦ Μ. Βασιλείου. «Στήριξε ἐν τῇ πίστει, περιβλέψασθε τὴν οἰκουμένην καὶ ἴδετε ὅτι μικρὸν ἐστὶ τοῦτο, τὸ μέρος τὸ νενοσηκός, ἡ δὲ λοιπὴ πᾶσα Ἐκκλησία, ἡ ἀπὸ περάτων εἰς πέρατα δεξαμένη τὸ Εὐαγγέλιον, ἐπὶ τῆς ὑγείους ἐστὶ ταύτης καὶ ἀδιαφθόρου διδασκαλίας»⁹.

Ἡ κοινωνία παντὸς χριστιανοῦ μετὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, ἐνεκα τοῦ μυστηριακοῦ χαρακτῆρός της, προσλαμβάνει ἀπροσδιορίστους διαστάσεις, καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Αὕτη ἀποβαίνει μάλιστα κοινωνία καὶ μετὰ τοῦ μυστηρίου τῆς Ἁγίας Τριάδος, καὶ ἐντὸς τοῦ κόσμου καὶ ἐντὸς τῆς ἱστορίας καθόλου. Διὰ τῆς κοινωνίας ταύτης ἐπιτυγχάνεται, ἐκτὸς τῆς προσωπικῆς σωτηρίας τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἡ συνεχῆς δημιουργία ὁλονῶν καὶ πνευματικωτέρων καταστάσεων πρὸς σωτηρίαν σύμπαντος τοῦ κόσμου. Ἡ Ἐκκλησία ἀποβαίνει οὕτως, ἡ σαγήνη τοῦ Θεοῦ (Ματθ. 13,47), ἥτοι ἡ ἐνυλωμένη

ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐκφρασις τῆς θυσιαζομένης πάντοτε ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν πάντων. Παρὰ ταῦτα ὁ κόσμος, ὁ ὁποῖος συνιστᾷ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας, μισεῖ αὐτήν, ὅχι διότι ἡ Ἐκκλησία θέλει νὰ σώσῃ τὸν κόσμον, ἀλλὰ διότι αὕτη «...οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰω. 17, 14-15). Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὅμως θέλει τὴν Ἐκκλησίαν του μέσα εἰς τὸν κόσμον. «Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ» (Ἰω. 17,15).

Τῇ ἀληθείᾳ, ὁ ὄργανισμὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὅχι μόνον περικλείει ἐν ἑαυτῷ καὶ ἀρνητικὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ συχνάκις διέρχεται καὶ κρίσεις σοβαρὰς καὶ ἀντιμετωπίζει ἀκόμη καὶ πολλὰς θυέλλας, ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς, χωρὶς οὕτω νὰ παύσῃ ποτὲ νὰ συνιστᾷ πᾶν ὅ,τι πνευματικώτερον ἔχει ὁ Θεὸς διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸν Θεόν. Περὶ τῶν ἀρνητικῶν τούτων στοιχείων τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀποβαίνουν λίαν διδακτικοὶ καὶ πάλιν οἱ λόγοι τοῦ Μ. Βασιλείου «Τῷ ὄντι γὰρ δυσέυρετον λοιπὸν καὶ πάνν σπάνιον ἰδεῖν Ἐκκλησίαν εἰλικρινῆ μηδὲν ἐκ τῆς τῶν καιρῶν χαλεπότητος παραβλαβεῖσαν, ἀλλ' ἀκεραίαν καὶ ἄθραστον τὴν ἀποστολικὴν διασώζουσαν διδασκαλίαν, οἷαν τὴν καθ' ἡμᾶς ἔδειξεν ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς ὁ ἀναδεικνὸς τοὺς καθ' ἑκάστην γενεὰν ἀξίους τῆς ἑαυτοῦ κλήσεως»¹⁰.

Αἱ ἐσωτερικαὶ κρίσεις τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, πέραν τῶν δι' αὐτὰς προσωπικῶν ἐθνῶν διὰ τὸν οὕτω συντελούμενον σκανδαλισμὸν τῶν συνειδήσεων (δρα Ματθ. 18,7, Λκ. 12,47 καὶ 17,1), θὰ ἦτο δυνατόν κρινόμεναι ὀρθοδόξως νὰ χαρακτηρισθοῦν ἀφ' ἐνός μὲν ὡς ἡ ἐπέκτασις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἄκρας μακροθυμίας τοῦ Θεοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς αἱ ὠδίνες τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναγεννήσεως τοῦ κόσμου, ὡς ἡ ἀγωνία τοῦ θανάτου τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου καὶ ὡς ἡ ἐκφρασις τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς πάλης τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ. Ὑπεράνω πάντων τούτων, ὑπερεκχειλίζει ἀενάως ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τὸ αἰώνιον ἀπαύγασμα τῆς τελείας παραγαθότητος τῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ὡς προεδηλώθη, ἀποκλειστικὸν χαρακτηριστικὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, προσδιορίζον οὐσιαστικῶς τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς, εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία αὐτῆς, τουτέστιν ἡ Θεολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας¹¹. Ὁ ὅρος «Ὁρθοδοξία» ἀφορᾷ πρωτίστως εἰς τὴν Θεολογίαν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς ὁποίας καὶ μόνῃς τὰ πάντα, ἐν τε τῇ ὑποστάσει, τῇ ζωῇ καὶ τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, προσλαμβάνουν τὴν ὀρθόδοξον ἐκφρασίαν των, ἥτοι τὴν μόνην ὀρθὴν ἐρμηνείαν καὶ ἀξίαν των. Πᾶν ὅ,τι μεγαλειῶδες ἔχει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὡς περιεχόμενον, ὡς θεσμὸν, ὡς. παράδοσιν, ὡς θησαυρὸν κ.λ.π. τοῦτο ὀφείλεται

7. Ὁρα Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Λόγος β' ἀπολογητικὸς τῆς εἰς Πόντον φυγῆς... 18', Migne E.Π. 35, 441B-C'. Πρβλ. Λεοντίου Βυζαντίου ἡ Ἱεροσολυμίτου, Κατὰ Νεστοριανῶν α'. Migne E.Π. 86, 1489 C'.

8. Ὁρα Θεοδώρου Στουδίτου, Ἐπιστολὴ 1,49, Migne E.Π. 99, 1088B'.

9. Ὁρα Μ. Βασιλείου, Ἐπιστολὴ 251, 4 πρὸς Εὐασηνοῦς, ἐκδ. Yves Courtonne 3, 93. Πρβλ. Ἐφεσ. 4,4-7.

10. Ὁρα Μ. Βασιλείου ἐνθ' ἀν. 3,89.

11. Πρβλ. Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου, Θεολογικόν, ἐν Βενετίᾳ 1872, 3-22.

εις την Θεολογίαν αυτής, διό και οὐδέν ἐξ αὐτῶν εἶναι δυνατόν νά νοηθῆ ὀρθοδόξως ἄνευ τῆς Θεολογίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ Ὀρθόδοξος Θεολογία συνιστᾷ νέον εἶδος διανοήσεως· εἶναι δὲ τοῦτο τὸ ἄνθος τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως, καθόσον δι' αὐτῆς ὁ ἀνθρώπινος νοῦς μετασχηματίζεται εἰς «νοῦν Χριστοῦ» καὶ «πνεῦμα Θεοῦ» (πρὸβλ. 1 Κορ. 2,16, Ῥωμ. 12,2. — 1 Κορ. 3,16, Ῥωμ. 8,9), διό και κατορθώνει νά διεισδύῃ και εἰς αὐτὰ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ (1 Κορ. 2,10), τοῦ μυστηρίου δηλαδή τῆς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποκαλυφθείσης εἰς τὸν κόσμον θείας σοφίας. Ἡ Ὀρθόδοξος Θεολογία εἶναι τὸ πνευματικώτερον ὅπλον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, («ἡ μάχαιρα τοῦ πνεύματος») (Ἐφ. 6,17). Ἡ ἱστορικὴ ἀνάπτυξις αὐτῆς εἶναι καρπὸς τῆς σοβρῶν-τέρας μελέτης τῶν ἀληθειῶν τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως ὑπὸ τῆς καθαρᾶς ἐλληνικῆς διανοήσεως, τῆς διανοήσεως τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὡς και πάντων τῶν ἐπὶ τὰ ἴχνη ἐκείνων βαιρόντων θεολόγων. Αὕτη ἔχει κατ' οὐσίαν δυναμικὸν ἅμα και δημιουργικὸν πάντοτε χαρακτῆρα, διό και οἱ θεολογικοὶ θησαυροὶ τῆς ἱστορικῆς παραδόσεως τῆς Ὀρθοδόξιας, ὡς ὁ λαμπρότερος καρπὸς τοῦ πνευματικωτέρου συνοικισίου τῆς ἱστορίας, τοῦ συνοικισίου τῆς χριστιανικῆς πίστεως μετὰ τῆς ἐλληνικῆς διασώσεως, δὲν ἔχουν στατικὸν χαρακτῆρα και ἀξίαν, ἀλλὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς προϊούσης ἐκφράσεως τῆς ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ συντελουμένης τελειώσεως τοῦ κόσμου. Διὰ ταῦτα, ὡς ἀναγνωρίζεται ὑπὸ πάντων, ὁ ἐκφραστικὸς χαρακτῆρ τῆς Ὀρθοδόξιας εἶναι κατ' οὐσίαν ἐλληνικὸς. Ὡς δὲ ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Παῦλος Ἐδδοκίμοφ «κάθε λαὸς ἀναλαμβάνει μιά ἱστορικὴ ἀποστολή, οἰκονομῶντας τὸν ἑαυτοῦ του γύρω ἅπ' αὐτὴν ἢ ἀποστολή ὁμως αὕτη ἀργὰ ἢ γρήγορα συναρτᾷ τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ»¹². Οὕτως ἐπιτρέπεται νά ὑποστηρικθῆ, ὅτι ἡ Ἱερουσαλήμ ἔδωκεν εἰς τὸν κόσμον τὸν Χριστιανισμόν, ἢ δὲ χρυσὴ τομὴ μετὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς Ἀντιοχείας και τῆς Ἀλεξάνδρειας ἔδωκεν εἰς τὸν κόσμον τὴν Ὀρθοδόξιαν, τὴν προβολὴν τῆς ὁποίας ἐπετέλεσε τὸ Βυζάντιον, ἢ πόλις τοῦ Μεγάλου και Ἱσαποστόλου Βασιλέως Κωνσταντίνου και ἢ καθέδρα τοῦ πανηγυριζομένου σήμερα Πατριάρχου Φωτίου¹³. Κατόπιν τούτων ἡ Ὀρθοδόξια πρέπει νά ἐκτιμᾶται ὡς τὸ θαῦμα τῆς ἱστορίας και ὡς ἡ ἐλπίς τοῦ κόσμου. Ὅθεν οὐδεὶς ποτε ἐπιτρέπεται ὀρθοδόξως νά γίνηται λόγος περὶ ἀρελληνισμοῦ τῆς Ὀρθοδόξιας.

β'. Ἡ ἐν τῷ κόσμῳ σημερινὴ κατάστασις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ Ὀρθοδόξια και ὁ σύγχρονος κόσμος εἶναι σήμεραν δύο ἄκρως ἀντιτιθέμεναι και ἀλληλοαγροσόμεναι πραγματικότητες. Παρὰ ταῦτα ὑπὲρ ποτε ἄλλοτε

ἔχουν ἀνάγκη ἡ Ὀρθοδόξια τοῦ κόσμου και ὁ κόσμος τῆς Ὀρθοδόξιας. Ἡ μὲν Ὀρθοδόξια ἔχει ἀνάγκη τοῦ κόσμου, διότι μόνον ἐντὸς αὐτοῦ θὰ ἐκπληρωθῆ αὕτη τὴν θείαν ἀποστολήν τῆς, ὁ δὲ κόσμος ἔχει τὴν ἀνάγκη τῆς Ὀρθοδόξιας, διότι μόνον εἰς αὐτὴν ὑπάρχει ἢ σωτηρία τοῦ κόσμου. Ὁ κόσμος και σήμεραν τοποθετεῖ τὴν Ὀρθοδόξιαν μετὰ τῆς «μωρίας» και τοῦ «σκανδάλου» (1 Κορ. 2,18-24), τουτέστιν εἰς τὴν ἀνώφελον δι' αὐτὸν παραδοξότητα. Οὕτω παρουσιάζεται ἡ Ὀρθοδόξια, τῶν μόλις 125 ἑκατομμυρίων ψυχῶν, κατ' οὐσίαν ἄγνωστος εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον, παρεξηγημένη και κακοποιημένη, ἀκόμη και ὑπὸ πολλῶν ἐκ τῶν ἐκπροσώπων τῆς. Παρὰ ταῦτα αὕτη ἴσταιται πάντοτε ἀκλόητος και ἀγήραστος, χάρις εἰς τὸν ὑπερκόσμον χαρακτῆρά τῆς (πρὸβλ. Ματθ. 16,18).

Ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τῆς Ὀρθοδόξιας εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐπαρκῶς και οὐσιαστικῆς κοινωνίας μετὰ τῶν μελῶν τοῦ πληρώματος τῆς. Ἡ ἔλλειψις αὕτη συνεπάγεται ἀρρυθμίαν εἰς τὴν δρασίαν τῆς και ἐξασθένισιν τῆς ἐνότητός τῆς. Ὅπως ἡ ἀνεπάρκεια εἰς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος συνεπάγεται ἀρρυθμίαν εἰς τὴν καθόλου λειτοργίαν τοῦ ἀνθρωπίνου οργανισμοῦ, οὕτω προκειμένου και περὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἔλλειψις κοινωνίας μετὰ τῶν μελῶν αὐτῆς προκαλεῖ ἀρρυθμίαν εἰς ὁλόκληρον τὸν οργανισμόν τῆς. Ἡ κοινωνία αὕτη δὲν πρέπει νά περιορίζηται μόνον μετὰ τῆς ἡγεσίας λ.χ. τῶν Ἀυτοκεφάλων κατὰ Χώρας Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν και τῶν κατὰ πόλεις ἱερῶν Μητροπόλεων, τῶν Ἐνοριῶν και τῶν λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν κέντρων, ἀλλὰ πρέπει νά ἐπεκτείνηται πέραν ταύτης εἰς τὰ καθ' ἕκαστον ὅργανα τῆς Ἐκκλησίας, ὡς και εἰς ἅπαντα τὰ κύτταρα τοῦ πληρώματος τῆς. Ἄλλως ἐπέρχεται ἡ ἀπομόνωσις και ἡ ἀπονέκρωσις αὐτῶν.

Ἡ κοινωνία αὕτη σήμεραν παρουσιάζεται, ἰδίᾳ εἰς τὰς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος Ἀυτοκεφάλους Ἐκκλησίας, πάσχουσα ἀπὸ σοβαρᾶν ὑπότασιν, τουτέστιν εἶναι λίαν ἀτροφικὴ μετὰ τῶν ἱεροῦ κλήρου, ὡς ποιμανούσης Ἐκκλησίας, τοῦ ἐπιφορτισμένου τὴν φροντίδα και τὴν εὐθύνην τῆς διοικήσεως τοῦ οργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, τῶν θεολόγων, ὡς τῆς διδασκούσης Ἐκκλησίας, και τοῦ λοιποῦ πληρώματος, ὡς τῆς ποιμανομένης Ἐκκλησίας. Ἡ ὑπάρχουσα σήμεραν ἐν Χριστῷ κοινωνία τῶν ἐκπροσωποῦντων τὰ δύο θεῖα και ὑψηλὰ λειτουργήματα τοῦ ἱεροῦ κλήρου και τῆς θεολογικῆς διδασχῆς μετὰ τοῦ καθόλου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ δὲν πρέπει νά θεωρεῖται ἐπαρκής. Εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν δὲ ταύτην πρέπει νά ἐντοπίσωμεν τὴν ὑπάρχουσαν μεγάλην διαφορὰν μετὰ τῆς σημερινῆς Ὀρθοδόξιας και τῆς παλαιᾶς Ὀρθοδόξιας, τῆς ἀκμῆς δηλαδή και τῆς αἴγλης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Καρπὸς τῆς οὐσιαστικῆς και πλήρους κοινωνίας μετὰ τῶν ὄλων τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε τὸ «ὁμοθυμαδόν» και τὸ «ὁμόψυχον» ἐκφράσεως τῆς ὀρθοδόξου πίστεως και ζωῆς τῶν πιστῶν. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὑπογραμμίζομεν, ὅτι τὸ «ὁμοθυμαδόν» και

12. Ὁρα Π. Ἐδδοκίμοφ, ἐνθ' ἄν. 407.

13. Πρὸβλ. Μ. Α. Σιώτου, ἐνθ' ἄν. 103 ἐξ.

τὸ «ὁμόφυχον» τοῦτο πρέπει νὰ ἐξασφαλισθῆ κατὰ τὸν ἀνθρώπινως πλέον δυνατὸν τρόπον πρὸ πάσης προσπάθειας συγκλήσεως τῆς προπαρασκευαζομένης νέας Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τὸ ἐδραϊὸν κορηπίδωμα τῆς Συνόδου ταύτης δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἄλλο, παρὰ μόνον ἢ μεταξὺ τοῦ πληρώματος πλήρης καὶ οὐσιαστικῆς κοινωνία ἐν Χριστῷ. Πρὸς τοῦτο μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπιβάλλεται ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τῆς καθαρῆς θεολογικῆς κοινωνίας ἢ πύκνωσις τῶν κατὰ καιρὸς συγκαλουμένων εἰδικῶν καὶ τῶν γενικωτέρων πανορθοδόξων Συνεδρίων, μάλιστα δὲ ἡ πάση θυσίᾳ πραγματοποιήσις τοῦ κατ' ἐπαλήθην ἀναβληθέντος δευτέρου Συνεδρίου Ὁρθοδόξου Θεολογίας. Διὰ τὴν γενικωτέραν ἀφύπνισιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας περὶ τὰ θέματα τῶν Συνεδρίων τούτων ἐπιβάλλεται οὐχὶ ἀπλῶς ἡ εὐρεῖα περὶ ταῦτα δημοσιότης, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐγγυτέρα θερησκευτικῆς μόρφωσης κλήρου καὶ λαοῦ καὶ δι' αὐτῆς ἡ οὐσιαστικωτέρα προβολὴ εἰς τὸ κέντρον τῆς καθημέραν ζωῆς πάντων τῶν ἐκάστοτε ἐπικαιρῶν θεμάτων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἡ εὐσέβεια σοβαρᾶς μερίδος τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ἀνάγκη ἐντόνον καὶ πολλαπλῆς ἀναθερμάνσεως. «Ὁὐ πᾶς ὁ βαπτίζομενος, ἀλλὰ πᾶς ὁ ὀρθοδόξως φωτιζόμενος Θεοῦ υἱὸς ἀναδεικνύεται»¹⁴. Πρόκειται περὶ τῶν κατ' ὄνομα χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι διακρίνονται διὰ τὴν ἄγνοιαν καὶ τῶν βασικωτέρων θεμάτων τῆς πίστεως, διὰ τὰς πολλὰς προκαταλήψεις καὶ τὰς νοσηρὰς ἐκφράσεις τῆς εὐσεβείας των, διὰ τοὺς φατριασμοὺς καὶ τὰ μίση των, χάριν τῆς Ὁρθοδοξίας! Ἡ εὐσέβεια πάντων τούτων οὐδεμίαν ἔχει οὐσιαστικὴν σχέσιν πρὸς τὴν ἀνύπαρκτον κοινωνίαν αὐτῶν μετὰ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπλῶς εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐμφύτου θερησκευτικότητος¹⁵. Ἡ εὐσέβεια αὕτη ἐγκυμονεῖ κινδύνους καὶ διὰ τὸ ὑπόλοιπον πλῆρωμα τῆς Ἐκκλησίας (πρβλ. Ἀποκ. 3, 15-17), διότι δι' αὐτῆς εἰσέρχεται πολὺ κοσμικὸν στοιχεῖον εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ εὐσέβεια τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἡ σκέψις τῆς Θεολογίας καὶ ἡ φροντίς τοῦ ἱεροῦ κλήρου πρέπει καὶ πάλιν νὰ ἀποτελέσουν τὰ τρία μεγάλα κεφάλαια τῆς Ὁρθοδοξίας, διὰ τῆς μεταξὺ τούτων οὐσιαστικῆς κοινωνίας, τῆς ὁποίας εἶναι ἐντονον τὸ χαρισματικὸν στοιχεῖον. Ἡ λαϊκὴ εὐσέβεια εἶναι ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐλπίς τῆς Ἐκκλησίας. Δι' αὐτῆς ἀναγεοῦνται τὰ στελέχη τῆς θεολογικῆς σκέψεως καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς φροντίδος, τῆς ποιμανούσης δηλαδὴ

14. Ὁρα Damasus, Trophæia, Suppl. σελ. 277,1, ἐκδ. G. Bardy «Patrologia Orientalis» 15,1920, 189. Πρβλ. Ὁλυμπιόδωρον Διακόνον Ἀλεξανδρείας, Ὑπομνήματα εἰς τὸν μακάριον Ἰωβ 38, Προοίμιον, Migne E.P. 93, 396 B': «Ὁρθοδοξαστικῶς ἀποθανυμάξω τὴν θεῖαν πρόνοιαν».

15. Ὁρα Κλήμεντος Ἀλεξανδρείας, Προτροπικὸς II, 25,1, ἐκδ. Stählin I, 18, 29 ἐξ. «...ἦν δὲ ἐμφυτὸς τις ἀρχαία πρὸς οὐρανὸν ἀνθρώποις κοινωνία ἀγνοία μὲν ἐσκοτισμένη, ἀφνω δὲ πον διεκθρόνισονσα τοῦ σκότους καὶ ἀναλάμπουσα». M. Βασιλείου, Ὁμιλία ιε' Περὶ πίστεως, Migne E. Π. 31, 464B': Ἡ μὲν οὖν τοῦ δοξάζειν τὸν Θεὸν ἐπιθυμία πᾶσι τοῖς λογικοῖς κατὰ φύσιν ἐνέσπαρται».

καὶ τῆς διδασκούσης Ἐκκλησίας, καὶ πλουτίζεται ποικιλοτρόπως ἢ τε στρατευομένη καὶ ἢ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία καὶ ἡ θεολογικὴ σκέψις ὀφείλου νὰ σφυγμομετροῦν διαρκῶς τοὺς παλμούς τῆς λαϊκῆς εὐσεβείας καὶ μετὰ δέους νὰ τροφοδοτοῦν ταύτην.

Β'. Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

α'. Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ συγχρόνου κόσμου.

Ὁ σημερινὸς κόσμος δὲν διαφέρει κατ' οὐσίαν τοῦ κόσμου τοῦ παρελθόντος, παρὰ τὴν σοβαρὰν ἀλλαγὴν πολλῶν ἐν αὐτῷ καταστάσεων, παρὰ τὰ καταπληκτικὰ ἐπιτεύγματα τῶν θετικῶν ἰδία ἐπιστημῶν καὶ τῆς τεχνολογίας, καὶ παρὰ τὴν ὄραταίαν κοινωνικὴν ἀλλαγὴν τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ συνθέσεως, καὶ παρὰ τὸν συνεχῶς ἐπιταχυνόμενον ῥυθμὸν τῆς ζωῆς πάντων. Οἱ λόγοι τοῦ Ἡσαίου (59,9): «Ὡς ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, οὕτως ἀπέχει ἡ ὁδὸς μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν καὶ τὰ διανοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς διανοίας μου» θὰ ἔχουν πάντοτε τὴν θέσιν των ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου καὶ δὴ μέχρι τῆς Δευτέρας Παρουσίας τοῦ Κυρίου, ὡς τοῦτο συνάγεται καὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως. Τὴν ὁδὸν καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτει καὶ εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία.

Ὁ σύγχρονος κόσμος παρέχει εἰς τὸν ἀνθρώπον τόσα πολύτιμα ἀγαθὰ, ὅσα οὐδέποτε ὑπῆρχον εἰς τὴν διάθεσίν του. Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν πραγματικὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, καθόσον καὶ ταῦτα «ὁ Θεὸς ἐκτίσεν εἰς μετάληψιν μετ' εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκῶσι τὴν ἀλήθειαν» (1 Τιμ. 4,3). Παρὰ ταῦτα, ὁ ἀνθρώπος ὢν πνευματικῶς ἀπροπαρασκευάστος διὰ τὰς νέας ταύτας θείας δωρεάς, οὐ μόνον ἐπεσώρευσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του πολλοὺς κινδύνους, καὶ μόνον διὰ τῆς χρήσεως τούτων, ἀλλὰ κατέστη καὶ παράλογος καὶ ὑπερφίαλος καὶ ἀλαζῶν καὶ ὑπερόπτης. Οὕτως μεθυσθεῖς ἐκ τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἀγαθῶν τούτων διέστρεφεν ἀπάσας τὰς πνευματικὰς ἐφέσεις του, ὡς καὶ τὰς φυσικὰς ἀκόμη λειτουργίας τῆς ὑποστάσεώς του, καὶ παρεβίασεν οὕτω τοὺς τε φυσικοὺς, τοὺς λογικοὺς καὶ τοὺς ἠθικοὺς νόμους, ὡς καὶ τοὺς θερησκευτικοὺς καὶ τοὺς κοινωνικοὺς θεσμούς καὶ αὐτὰς τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις τῆς ζωῆς του καὶ διέφθειρε τὰ πάντα. Οὕτως ὑπέσκαψε καὶ συνεχίζει ἀκόμη νὰ ὑποσκάπτῃ τὴν ὑπόστασίν του, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐθουσιάσθη καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἰδρύθη ἡ Ἐκκλησία Του. Ἐναντι τοῦ κόσμου τούτου ἔχει ἡ Ἐκκλησία πολλὰ νὰ ἐπιτελέσῃ. «Ὁὐ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις» (Ῥωμ. 5,20). Ὁ κόσμος ἀπὸ μακροῦ ὀδεύει μετὰ συνεχῶς αὐξανόμενον ἔθιμον πρὸς τὸν ἄλεθρον καὶ τὸ χάος, εὐρίσκειται δὲ ἤδη ἐκτὸς τῆς τροχιάς πάσης λογικῆς, ἠθικῆς καὶ φυσικῆς τάξεως. Ὁ Θεὸς ἐνεπι-

στεύθη τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἣ ὁποία ἔχει καὶ τὴν δύναμιν τῆς πνευματικῆς προσφορᾶς, καὶ τὴν πείραν τῆς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένης ἀγάπης καὶ τῆς θυσίας.

β'. Ἡ ἐναντι τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τοῦ συγχρόνου κόσμου ἐπιβαλλομένη ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Αἱ πνευματικαὶ ἀνάγκαι καὶ οἱ παντοειδεῖς κίνδυνοι τοῦ συγχρόνου κόσμου ἔχουν ἤδη ἀπασχολήσει ἐπικρατῶς τὰς ἄλλας χριστιανικὰς Ὁμολογίας, τοὺς μεγάλους διεθνεῖς ὀργανισμούς, τὰς Κυβερνήσεις πολλῶν Χωρῶν, ἀκόμη δὲ καὶ πολλὰ εἰδικὰ Κέντρα Ἐρευνῶν. Κοινὸν σχεδὸν συμπέρασμα πάντων τούτων εἶναι ἡ ἀνάγκη προσαρμογῆς πρὸς τὰ δεδομένα καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ συγχρόνου κόσμου. Ἡ προσαρμογὴ αὕτη ἤρχισεν ἤδη ἀπὸ μακροῦ συντελουμένη εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου, λ.χ. ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου, τῆς οἰκογενείας, τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο φύλων, τῆς παιδείας, τῆς νομοθεσίας διαφόρων Χωρῶν κ.λπ. κ.λπ. Τὸ συμπέρασμα τοῦτο περὶ τῆς ἀνάγκης προσαρμογῆς τῶν πάντων ἔχει καὶ ἐπισήμως καταστή τὸ σύνθημα τῆς ἐποχῆς ἡμῶν¹⁶. Τὸ σύνθημα τοῦτο δὲν πρέπει ἀσφαλῶς νὰ ἰσχύσῃ καὶ διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, παρὰ μόνον ἐν τῇ ὀρθῇ ἐννοίᾳ τῶν λόγων τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· «ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμμαντὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. τοῖς πᾶσιν γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τιὰς σώσω» (1. Κορ. 9, 20-23). Ἡ προσαρμογὴ δηλαδὴ αὕτη νοεῖται ἐνταῦθα μόνον διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου καὶ οὐχὶ ὡς ἀλλοίωσις καὶ φθορὰ τῆς οὐσίας ἢ τοῦ χαρακτῆρος τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι τὸ ἅλας τῆς γῆς καὶ δὲν πρέπει, ἀλλ' οὔτε καὶ δύναται νὰ μωραθῇ. Πλὴν ὅμως ἡ Ὁρθοδοξία δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἐπαναπανθῇ εἰς τὰ ἄχρη τοῦδε ἐπιτευγμάτα της. Τοῦναντίον αὕτη πρέπει νὰ συνέχεται διαρκῶς ἀπὸ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ ὑπερτάτου αὐτῆς χρέους τῆς πρὸς πάντας ἀγάπης της. Αὕτη διαθέτει τὴν δύναμιν καὶ τὴν τέχνην τοῦ θείου λόγου, ὡς καὶ τὴν μέθοδον τοῦ ὀρθοδόξου διαλόγου, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπεδείχθη ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς ἱστορίας της ἡ θρησκεία τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ἣ ὁποία κινδυνεύει σήμερον νὰ χαθῇ. Διὰ τοῦ διαλόγου τούτου ἐξηπλώθη τὸ Ἐδαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἡ Ὁρθοδοξία κατενίκησε τυράντους, βαρβάρους, αἰρετικούς καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ κακοῦ.

Ὁ πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμον διάλογος τῆς Ὁρθοδοξίας πρέπει νὰ ἔχη πολλοὺς καὶ διαφόρους στόχους, ὡς π.χ. τὸν ἀνθρωπολογικόν, τὸν κοινωνικόν, τὸν

οἰκουμενικόν, τὸν ἱεραποστολικόν, τὸν ἀπολογητικόν καὶ εἴτινα ἄλλον. α) Διὰ τοῦ ἀνθρωπολογικοῦ τῆς διαλόγου ἡ Ὁρθοδοξία ὀφείλει νὰ διαλαλήσῃ πρὸς πάντας, ὅτι ἡ ἀξία τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως εἶναι ἀνεκτίμητος καὶ ὅτι αὕτη διατρέχει σήμερον τοὺς μεγαλύτερους κινδύνους τῆς ἱστορίας της. β) Διὰ τοῦ κοινωνικοῦ διαλόγου τῆς ἡ Ὁρθοδοξία ὀφείλει νὰ στερεώσῃ τὰς πνευματικὰς ἀξίας τῆς ζωῆς καὶ τοὺς κοινωνικοὺς θεσμούς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, προσέτι δὲ καὶ νὰ φωτίσῃ τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀποφυγὴν κοινωνικῶν καταστάσεων ξένων πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. γ) Διὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου ἡ Ὁρθοδοξία ὀφείλει νὰ προβάλλῃ εἰς τὸν ἐκτὸς αὐτῆς χριστιανικόν κόσμον τοὺς θησαυροὺς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ζωῆς, καὶ νὰ καταστήσῃ τούτους σεβαστοὺς ἐν ἀνάγκῃ διὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως μεταξὺ τῶν ἐτεροδόξων λαῶν περισσοτέρων ὑποδειγματικῶν Κέντρων ὀρθοδόξου ζωῆς καὶ εὐσεβείας. Ὡς τοιαῦτα θὰ ἔπρεπε νὰ παρουσιάζωνται πᾶσαι αἰεὶς τὰς ξένας Χώρας ὀρθόδοξοι ἑλληνικαὶ ἐκκλησιαστικαὶ κοινότητες. δ) Διὰ τοῦ ἱεραποστολικοῦ διαλόγου, ἡ Ὁρθοδοξία ὀφείλει νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀρχαίαν παράδοσίν της, διὰ τῆς ἐντονωτέρας ἀναπτύξεως ὑπ' αὐτῆς τοῦ ἔργου τῆς τε ἐσωτερικῆς καὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς, ἰδίᾳ μεταξὺ τῶν ἀφρικανικῶν λαῶν. Εἰς τὸν διάλογον τοῦτον πολλὰ ἔχουν νὰ προσφέρουν σήμερον τὰ Μοναστήρια τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἰς τὸν τομέα τῆς ἱεραποστολῆς ἐντοπιζεται ἰδιαιτέρως σήμερον ἡ πνευματικωτέρα ἀποστολὴ πάντων τῶν ὀρθοδόξων Μοναχῶν. Ὡς παρατηρεῖ ὁ Παῦλος Ἐῦδοκίμοφ:¹⁷ «Σήμερα ἡ ἔρημος, ἡ κατοικία τῶν δαιμόνων, ἔχει μετατεθῆ στὴν ἴδια τὴν καρδίαν τῶν λαῶν, πού ζοῦν ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ» (Ἐφεσ. 2, 12). Οἱ Μοναχοὶ δὲν ἔχουν πιά ἀνάγκη νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν κόσμον καὶ κάθε πιστὸς μπορεῖ νὰ βρῇ τὴν κλήσην του στὴν ἐντελῶς νέα μορφή ἐνός ἐσωτερικευμένου μοναχισμοῦ». Τέλος, ε) διὰ τοῦ ἀπολογητικοῦ διαλόγου, ἡ Ὁρθοδοξία ὀφείλει νὰ δώσῃ εἰς τὰ μεγάλα καὶ ἀγωνιώδη ἐρωτηματικά τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ἐπὶ τῶν πάσης φύσεως μεταφυσικῶν θεμάτων, τὰς μόνιμους ὀρθὰς ἀπαντήσεις. Ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων ἑκατὸν καὶ πλέον μικροὶ καὶ μεγάλοι παραφνάδες ξένων ἐτεροδόξων ὀργανώσεων μολύνουν τὴν καθαρὰν ὀρθόδοξον σκέψιν καὶ μετὰ φανατισμοῦ συσκοτίζουν αὐτὴν ἐντὸς αὐτῆς ταύτης τῆς πνευματικῆς δικαιοδοσίας τῆς ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Καὶ μόνον τὸ γεγονός τοῦτο σημαίνει πολλὰ δι' ὄσους ἀσχολοῦνται περὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.

Πάντα τὰ ἐκτεθέντα καταδεικνύουν πόσον ἀπαραίτητος ἀποβαίνει κατ' ἐξοχὴν σήμερον ἡ Θεολογία διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας παροχὴν εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον τῶν πολλαπλῶν ὑπηρεσιῶν της. Ἡ Θεολογία ὑπῆρξε πάντοτε ἡ ἀναπνοὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ Ὁρθοδοξία δὲ ὀφείλει νὰ παρέχῃ πάντοτε εἰς τὸν κόσμον τὸ Ἐδαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ «ἐν δυνάμει

16. Ὁρα Μ. Α. Σιώτου, Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς εἰσηγήσεως τοῦ Oscar Cullmann. «Σωτηρία ἐν Χριστῷ — Πρόβλημα καὶ ἐπαγγελία», τῆς γενόμενης κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἰνστιτούτου Ἱεροσολύμων, ἐν Περιοδικῷ «Κληρονομία», Θεσσαλονίκη 5, 1973, 133 ἐξ.

17. Ἐνθ' ἀν. 410.

καὶ ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πληροφορία πολλῇ» (1 Θεσ. 1,5). Μόνον οὕτω θὰ ἀποβῆ αὕτη καὶ πάλιν ἡ δύναμις ἡ δονοῦσα τὰς καρδίας καὶ ἡ συγκλονίζουσα τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἡ θερμορρογὸς καὶ φωτιστικὴ δύναμις σύμπαντος τοῦ κόσμου. Ἡ ἐποχὴ ἡμῶν ἀπαιτεῖ συναγεμὸν καὶ ἐπιστράτευσιν πασῶν τῶν θεολογικῶν δυνάμεων πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ κακοῦ, τὸ ὁποῖον μαστιῶζει τὸν σύγχρονον κόσμον.

Σεβασμιώτατε Ἅγιε Ἀντιπρόεδρε,

Ὁ ἔνθους τῆς αὐτοκαταστροφῆς τοῦ κόσμου παρουσιάζεται σήμερον λίαν τεταμένος. Ὁ κόσμος ἐργάζεται ἀπὸ μακροῦ διὰ τὴν πνευματικὴν του αὐτοκτονίαν. Πᾶσα παρέμβασις ἀνασχέσεως τῆς πρὸς τὴν αὐτοκτονίαν ταύτην πορείας του οὐδὲν ἐπέτυχε. Πρὸς τοῦτο ἡ Ὁρθοδοξία παρουσιάζεται καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας της καὶ ἐκ τῆς φύσεώς της ὡς ἡ μόνη κατὰλληλος δύναμις, πλὴν ὁμοῦ καὶ αὕτη ἔχει πρωτίστως ἀνάγκη τῆς συνοχῆς τῶν δυνάμεων της. Τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς πάντοτε, μάλιστα δὲ σήμερον, διαγράφουν ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου. Ἡ Ὁρθοδοξία, ὡς τὸ ἀληθὲς σῶμα τοῦ Χριστοῦ, δὲν θὰ γίνῃ ποτὲ κακὰ τοῦ κόσμου καὶ γὰρ παραμείνῃ καθαρὰ καὶ ζῶσα Ὁρθοδοξία. Ἡ ἐκ τῆς φύσεως καὶ τοῦ χαρακτήρος της βεβαία πίστις, ὅτι αὕτη ἔχει νὰ προσφέρῃ πολλὰ εἰς τὸν κόσμον καὶ κατὰ τὰς περιόδους τῶν μεγαλυτέρων κρίσεων αὐτοῦ, ἀνοίγει εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν τοὺς δρόμους τῆς νέας μεγάλης ἀποστολῆς της.

Ἐν συνεχείᾳ, ἀντηλλάγησαν ἀπόψεις ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ὡς ἄνω εἰσηγήσεως καὶ περὶ τὴν μεσημβρίαν παρετέθη ἐπίσημος Τράπεζα τῆς Ἱ. Συνόδου πρὸς τοὺς παρευρισκόμενους κληρικούς καὶ λαϊκούς. Εἰς τὰ ἐπιδόρπια ὁ Σεβ. Κολαβρῦτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεώργιος ἀπεθύμησε τὴν κάτωθι προσλαλίαν:

Σεβασμιώτατοι καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ἐλλογιμώτατοι κύριοι Καθηγηταὶ καὶ Ὑφηγηταὶ καὶ λοιποὶ φίλτατοι συνδαιτυμόνες,

Ἀναπληρῶν τὸν ἔνεκα ἀδιαθεσίας ἀπουσιάζοντα ἀπὸ τῆς σημερινῆς πανηγυρικῆς ταύτης ἐστίασεως Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ Πρόεδρον τῆς Ἱ. Συνόδου κ. Σεραφεῖμ, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀπευθύνω ὑμῖν τὰς ἐκ μέσης καρδίας μου προσορθήσεις τε καὶ εὐχαριστίας διὰ τὴν συμμετοχὴν ὑμῶν εἰς τὸ πνευματικὸν καὶ ὑλικὸν τοῦτο συμπόσιον, τὸ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἱεροῦ τῆς Πίστεως ἡμῶν Ὁμολογητοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας προμάχου, Φωτίου τοῦ Μεγάλου, τὸ κατ' ἔτος ὀργανούμενον.

Καὶ εἶναι ὄντως θείας ἐμπνεύσεως καρπὸς ἡ ἀποφασίς τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, ὅπως τιμᾷ τὴν πανίερον μνήμην τοῦ ἀγίου τούτου Πατρὸς διὰ λαμπρᾶς τελετουργίας, ἐν τε τῷ Καθεδρικῷ τῶν Ἀθηνῶν Ναῷ

καὶ τῇ παλαιφάτῳ ταύτῃ Μονῇ, τῇ σεμνῇ παραστάσει τῆς ἐν Χριστῷ ἀγίας τῶν Ἱεραρχῶν Ἀδελφότητος καὶ διὰ τῆς ἐπὶ ὑψηλοῦ θεολογικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιπέδου ἀνταλλαγῆς γνωμῶν, ἐπὶ σοβαρωτάτων τῆς Ἐκκλησίας ζητημάτων μεταξὺ τῶν τὴν διακονίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως ἀσκούντων Σεβ. Συνοδικῶν μελῶν καὶ τῶν τῆς περισέμων τῶν Θεολόγων Σχολῆς τιμιωτάτων διδασκάλων, παρεχομένης οὕτω σπανίας εὐκαιρίας, οὐ μόνον τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ τῶν τε Ἀρχιερέων καὶ τῶν πανεπιστημιακῶν διδασκάλων ἀναστροφῆς, καὶ δὴ καὶ ἐν περιβάλλοντι οὕτως ἱερῷ καὶ ἀγίῳ, ἀλλὰ καὶ ἐναλλαγῆς ἀμφοτέρωθεν πείρας μακρᾶς καὶ γνώσεων πολυτίμων, δι' ὧν προάγονται πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιλύσεως αὐτῶν τὰ σοβαρὰ τῆς Ἐκκλησίας ζητήματα.

Εἴμεθα διὰ τοῦτο ἐγγνώμονες πρῶτον μὲν τῷ Δομήτῳ τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας ἡμῶν Κυρίῳ καὶ Σωτήρῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, τῷ δεξιῷ ἐκονομοῦντι ἐκάστοτε τὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν συμφέροντα καὶ δαψιλῶς ἐπευλογοῦντι τὰς ἀγαθὰς προθέσεις ἡμῶν, τῶν ταπεινῶν αὐτοῦ δούλων καὶ διακόνων, ἐν τῷ σωτηριῷδε ἔργῳ Αὐτῆς, εἶτα δὲ πᾶσιν ὑμῖν, τοῖς ἐξ ἀγάπης πολλῆς καὶ ἐνδιαφέροντος οὐ σμικροῦ προθύμως ἀνταποκρινομένοις εἰς πᾶσαν τῆς Ἐκκλησίας πρόσκλησιν καὶ τὰ ἑαυτῶν χαρίσματα μετὰ περισσῆς στοργῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Αὐτῆς τιθεῖσι. Διὰ τῆς κοινῆς πάντων ἡμῶν καὶ ὑμῶν συμβολῆς ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ ἐν πολυταράχῳ ἀείποτε πελάγει οὐροδρομοῦσα τῆς Ἐκκλησίας ναῦς, Κυβερνήτην ἔχουσα καὶ πλοηγὸν τὸν τῆς Πίστεως ἡμῶν Ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, θὰ ἀντιπαλαίῃ πρὸς τὰ ἀχθφόρα τοῦ ὠκεανοῦ τούτου κύματα καὶ ὡς ὑψικάρινος πνευματικῆ ὁδοῦς, θὰ ἐλλιμενίζηται εἰς τοῦ θείου βουλήματος τὸν ἀνύμαντον λιμένα, νικηφόρως ἀντεπεξερχομένη πρὸς τὰς παντοίας κατ' αὐτῆς ἐπιβουλάς τε καὶ ἀντιξοσθέντας. Τῷ λόγῳ τούτῳ ἡ Ἱερὰ ἡμῶν Σύνοδος ἐκτιμᾷ δεόντως τὰς ὑπηρεσίας, ἃς ἐν υἱικῷ πνεύματι παρέσχε καὶ ἔξακολουθεῖ προσφέρονσα αὐτῇ ἡ τῶν ἐλλογιμωτάτων κ.κ. Καθηγητῶν ἐπιλεκτος χορεία, ὡς καὶ πᾶσα ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐν γένει πνευματικῶν καὶ διοικητικῶν μονάδων πολῦτιμος συστοιχία, δεόντως ἐκπροσωποῦμένη σήμερον ἐν τῇ πανευφροσύνῳ ταύτῃ ὁμηγύρει.

Ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, Οὐτίνος μεταφέρω τὰς πατρικὰς εὐχὰς καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς πολλῆς αὐτοῦ λύπης, διὰ τὴν ἔνεκα τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ σημειοῦμένην ἀπουσίαν αὐτοῦ ἐκ τῆς σημερινῆς πνευματικῆς εὐχίας, καθὼς καὶ ἐξ ὀνόματος τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας, εὐχομαι ἀπὸ μέσης καρδίας, ὅπως Κύριος ὁ Θεός, ταῖς μεσιτείαις τοῦ ἐν ἀγίοις μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Φωτίου, Πατριάρχου Κων/σταντινουπόλεως, εὐλογῇ τὰ τε διαβήματα καὶ διανοήματα ἡμῶν πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, αὐξάνη ἡμᾶς ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐπιβλέψη ἰλέω ὄμματι ἐπὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ εὐδοκήσῃ, ὥστε δι' ἡμῶν πάντων, εἰ καὶ ἀναξίων, νὰ δοξάζηται καὶ εὐλογῆται τὸ Πάντιμον καὶ δεδοξασμένον Ὄνομα Αὐτοῦ καὶ σελαγίζῃ ἀνὰ τὴν

Οἰκουμένην τῆς ἁγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας ὁ λαμπρὸς ἀστὴρ, ὀδηγῶν πάντας ἡμᾶς, ποιμαίνοντας καὶ ποιμαίνομένους, εἰς νομὰς κατ' ἄμφω σωτηρίους. Ἀμήν.

Ἀκολουθῶν, ὁ κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Εὐάγ. Θεοδώρου, ὁμιλῶν ἐξ ὀνόματος καὶ τοῦ ἀπουσιάζοντος πρυτάνεως κ. Ἀθ. Χαστούπη, εἶπε τὰ ἑξῆς:

Σεβασμιώτατε Ἅγιε Ἀντιπρόεδρε τῆς Ἱ. Συνόδου,
Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἐκπρόσωποι Ὁρθοδόξων
Πατριαρχείων,

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Συνοδικοί,

Κύριε Γενικὴ Διευθυντά,

Σεβαστοὶ καὶ ἀγαπητοὶ κ. κ. συναδέλφοι,

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Ὑπὸ τὴν ιδιότητά μου ὡς Κοσμήτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐκ μέρους τοῦ — ἀπουσιάζοντος ἔνεκα ἀπροόπτου κωλύματος — Πρυτάνεως κ. Ἀθανασίου Χαστούπη καὶ ἐκ μέρους τῶν σεβαστῶν καὶ ἀγαπητῶν παλαιότερων καὶ νεωτέρων συναδέλφων καὶ τῶν ὑφηγητῶν τῆς Σχολῆς ταύτης ἐκφράζω θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ πρὸς τοὺς συγκροτοῦντας τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας διὰ τὴν πρόσκλησιν πρὸς συμμετοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ὕλικὴν αὐτὴν τράπεζαν, ἣτις δίδει εὐκαιρίαν στενοτέρας ἐπαφῆς, ἐπικοινωνίας καὶ ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων ἐπὶ ζητημάτων κοινῶς ἐνδιαφέροντος. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὀφείλονται ὡσαύτως εὐχαριστίαι τόσον πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον, ἣτις ἐζήτησεν ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς Σχολῆς, ἵνα αὕτη ὀρίσῃ τὸν εισηγητὴν ἐπὶ τοῦ θέματος, ὅπερ συνεζητήθη σήμερον, ὅσον καὶ πρὸς τὸν ὀρισθέντα ὡς εισηγητὴν ἀρχαιότερον καθηγητὴν τῆς Σχολῆς κ. Μάρκον Σιώτην, ὅστις προθύμως ἀνέλαβε τὸν κόπον τῆς γενομένης ἐμπεριστατωμένης εισηγήσεως.

Τὰ ζητήματα, ἅτινα ἀπὸ κοινῶς ἀπασχολοῦν ἡμᾶς, πρέπει πάντοτε νὰ ἐξετάζονται μὲ τὰ κριτήρια, τὰ ὁποῖα ἐκκληροδότησεν εἰς ἡμᾶς ὁ σήμερον ἐορταζόμενος ἱερός Φώτιος, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε μέγας Ἱεράρχης

τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐξαίρετος θεολόγος, λαμπρὸς Χριστιανός, παρὰ τῷ ὁποίῳ, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ ἴδιος, «ὁ βίος τῇ πίστει συμφθέγγεται», κῆρυξ τῆς γνησίας Ὁρθοδοξίας καὶ οἰκουμενικὸς διδάσκαλος, προβάλλων τὸ γνήσιον ὀρθόδοξον πνεῦμα εἰς τὰς ἀληθεῖς οἰκουμενικὰς του διαστάσεις, ἐντὸς τῶν ὁποίων φυλάσσεται ἀνόθευτος καὶ ἀπαραχάρακτος ἡ «ἀποστολικὴ τε καὶ πατρικὴ παράδοσις», καὶ ἡ «προγονικὴ εὐσέβεια», ἣτις ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῆς διαφυλάξεως τοῦ θεμελιώδους δογματικοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως. Οἴκοθεν νοεῖται, ὅτι ἡ ἀνόθευτος παράδοσις σδδὸλως ἀποκλείει τὴν κατ' οἰκονομίαν προσαρμογὴν εἰς τὰς — περὶ τὰ ἐπορευώδη ἔθιμα — ἰδιαιτέρας πολιτιστικὰς συνθήκας ἐκάστου λαοῦ καὶ ἐκάστης ἐποχῆς.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τομέα περιχαράκσεως καὶ βιώσεως τῆς ἀκριβείας τῆς «προγονικῆς εὐσεβείας» καὶ τῆς ἐν ὀρθοδόξῳ πνεύματι ἀντιμετωπίσεως τῶν συγχρόνων προβλημάτων τοῦ κόσμου, τὰ μέλη τῆς Σχολῆς μας αἰσθάνονται πάντοτε τὸν ἑαυτὸν τῶν ἐντεταγμένων εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας τῶν εἰς αὐτό.

Ἐκδηλοῦντες καὶ τονίζοντες τὴν συναίσθησιν ἡμῶν περὶ τῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιστρατεύσεως ἡμῶν εἰς τὴν ἱερὰν αὐτὴν ἀποστολὴν καὶ τῆς κατατάξεως ἡμῶν — ἀναλόγως τῆς ἐιδικότητος ἐκάστου — εἰς τὸ ἀνάλογον οὕτως εἰπεῖν ὄπλον δραστηριότητος τῆς Ἐκκλησίας, εὐχόμεθα δλοψύχως, ὅπως ὁ Κύριος δωρηταὶ ὑγίειαν καὶ ἔτη πολλὰ εἰς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας καὶ λαλῆ πάντοτε ἀγαθὰ εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, ἵνα ἐν θεῖᾳ σοφίᾳ καὶ συνέσει πηδαλιουχοῦν τὴν θεότευκτον Ὀλκάδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τρόπον, ὥστε αὕτη νὰ ἐξέρχηται ἀλώβητος ἐκ τῶν ἀπειλούντων αὐτὴν σκοπέλων καὶ συμπληγᾶδων, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων πάντοτε συνεχίζει τὴν λυτρωτικὴν τῆς πορείαν, καὶ οὕτως ὀδηγῆ τοὺς ἐπ' αὐτῆς ἐπιβαίνοντας εἰς τὸν εὐδίων τῆς σωτηρίας καὶ γαλήνης λιμένα.

Οὕτως, ἔληξαν καὶ ἐφέτος αἱ πανηγυρικαὶ ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, αἵτινες, ἐπιτυχῶς ὀργανωθεῖσαι καὶ εὐτάκτως ἐκτελεσθεῖσαι, συνετέλεσαν εἰς τὴν συνέχισιν μιᾶς λαμπρᾶς παραδόσεως καὶ εἰς μίαν βιωματικὴν πνευματικὴν ἀνάπλασιν ἱερῶν πόθων καὶ ἁγίων ἐπιδιώξεων.

**ΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ
ΤΩΝ Μ.Σ.Ε. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ (15 - 30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1972)
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟ 1967 ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΗΣ Δ.Ι.Σ.***

VI

ΤΗΣ Μ. Σ. Ε. ΠΡΟΑΓΩΓΗΣ ΜΟΝΑΧΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

Ὑπὸ Σεβ. Μητροπ. Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι,

Ὁ Μοναχισμὸς, ὡς γνωστὸν, ἀρχαιότατος ὢν καὶ ἱερώτατος θεσμὸς τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, προσήνεγκεν, ἀναμφισβητήτως, πλείστας ὄσας ὑπηρεσίας εἰς αὐτὴν τε καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων κοινωνίαν καθόλου.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, οἱ θεϊότατοι καὶ Θεοφόροι Πατέρες, οἱ πρόμαχοι φρουροὶ τῆς Ὁρθοδοξίας μας, οἱ σθεναροὶ Ἱεράρχαι αὐτῆς, καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας, ἐκ τῶν τάξεων τοῦ Μοναχισμοῦ προήρχοντο. Ἐξ αὐτοῦ, κατόπιν μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου ἀσκήσεως καὶ πνευματικῆς περισυλλογῆς, ἐξήλθον βαθύτατα διαπεποτισμένοι ἐκ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀγίας ζωῆς καὶ ὑπερτάτης ἀληθείας. Καταυγαζόμενοι δὲ διὰ τῆς φωτιστικῆς καὶ ἀναγεννητικῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἐχώρησαν εὐθαρσῶς καὶ μετ' αὐταπαρνησίας εἰς τὴν, πάση θυσίᾳ, διατήρησιν ἀμολύντου καὶ ἀναλλοιώτου τῆς πανιέρου καὶ θεοσδότου παρακαταθήκης, μηδαμῶς ἐν ταύτῳ ἀμελήσαντες εἰς τὸ νὰ καταστῶσι πάντες καὶ ποιηταὶ καλῶν ἔργων, ἥτοι ν' ἀποδειχθῶσιν εὐεργετικοὶ εἰς τὸν παράγοντα «ἀνθρώπον», ὃν τὰ μάλιστα ἐτίμων καὶ ὡς κορυφαίαν ἀξίαν τῆς ζωῆς ἀπολύτως ἐξεδέχοντο, ἐξ οὗ καὶ δι' αὐτοῦ ἔτι τοῦ Μοναχισμοῦ —καίπερ ἐρημοβιοῦντος— ποικιλοτρόπως αὐτὸν ὠφέλησαν.

Κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν χῶρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὁ ὀρθόδοξος καὶ ἀτίμητος Μοναχισμὸς, εἰς καιροὺς δυσχειμέρους καὶ τὰ μάλιστα κρίσιμους τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, διεδραμάτισεν ὕψιστον ἐθνικὸν ρόλον, προσενεγκὼν αὐτῷ ὑψίστας ὑπηρεσίας.

Ἀξίμνητοι, τῷ ὄντι, εἶναι αἱ προσπάθειαι ἀπασῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι σεβασμιῶν Μονῶν, αἵτινες, κατὰ τὴν μακροαἰώνα ζοφερὰν τουρκοκρατίαν, ἀνέλαβον οἶκοθεν καὶ μετ' ἐξαιρετικῆς προθυμίας, ὡς ὑπέρτατον χριστιανικὸν καὶ ἐθνικὸν χρέος, τὴν ἱεράν ἀποστολὴν τῆς παντοιοτρόπου ἠθικῆς τε καὶ ὕλικῆς βοήθειας, ἅμα καὶ

προστασίας τῶν πολλαχῶς χειμαζομένων τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν Χριστιανῶν, τῆς χειραγωγήσεως καὶ τῆς μορφώσεως — ὅσον ἦτο τότε ἐφικτὸν — ἠθικοπνευματικῶς καὶ ἐθνικῶς τῆς νεότητος, διατηρήσεως ἐν αὐτοῖς ἀπαραχαράκτου τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ ἐμφυτεύσεως ἐν αὐτοῖς ἀνεξίτηλως τῆς ἰδέας, οὐ μὴν καὶ τῆς ἀναποδράστου ἀνάγκης δι' ἓνα ἔντονον καὶ ἐπίμονον ἀγῶνα, ἀγῶνα ἄχρι θανάτου, μέχρις οὗ ὁ ἐπαχθέστατος τουρκικὸς ζυγὸς ἀποτιναχθῆ καὶ ἐξοστρακισθῆ τέλος, καὶ οὕτως ἀνακτηθῆ ἡ πολυπόθητος ἐθνικὴ ἐλευθερία. Ὑπὲρ τούτου δὲ καὶ ἠγωνίσθη γενναιοφρόνως καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ἑλληνορθόδοξος Μοναχισμὸς, ποταμοῦς αἱμάτων ἐκχύσας καὶ τοιοιτοτρόπως τὸν μαρτυρικόν, πᾶν ἀξίως τε καὶ δικαίως, στέφανον περιβληθεῖς.

Ταῦτα πάντα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ἡμῶν, ἠσθάνθημεν, ὡς εἰκὸς, ἰδιαιτέραν τιμὴν, ὅτε πρὸ τριῶν ἐτῶν, ἀποφάσει τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας, ἀνελάβομεν τὴν προεδρίαν τῆς ἐπὶ τῆς προαγωγῆς τοῦ Μοναχικοῦ βίου Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς. Καὶ ἐθεωρήσαμεν χρέος ἐπιτακτικόν, ὅπως ἐγκύψωμεν εἰς τὰ ἄπερ οὗτος ἀντιμετωπίζει σοβαρὰ προβλήματα, πρὸς πλήρη ἐπίλυσιν τῶν ὀπιοῦν ἀπαιτεῖται ἀσφαλῶς χρόνος πολὺς καὶ πολύμοχθος, ἐνδελεχῆς προσπάθεια.

Οὐδενός, πράγματι, διαφεύγει τὴν προσοχὴν, ὅτι κατὰ τὸν παρόντα ἀντιπνευματικὸν —ὡς εἰς τὸ ἑπακρον ὕλιστικὸν καὶ ὀρθολογιστικὸν — αἰῶνα ὁ Μοναχισμὸς ἔχει πολλαπλῶς διαβληθῆ, ὕφιστάμενος τούτου ἕνεκα τὰς συνεπειὰς καὶ διερχόμενος κρίσιν βαθεῖαν.

Ἡ τε ἀγνοία καὶ ἡ, ἐν πολλοῖς δυστυχῶς, ἀσυγγνωστος ἀχαριστία συντελοῦν εἰς τὸ νὰ ὑπάρχη μονίμως εἰς ἀκήρυκτος πόλεμος κατὰ τοῦ ἱερωτάτου τούτου καὶ εὐεργετικωτάτου — θρησκευτικῶς τε καὶ ἐθνικῶς, ὡς προελέχθη — Μοναχικοῦ θεσμοῦ. Τὴν θλιβεράν ταύτην κατάστασιν ἐπάναγκες ἐθεωρήσαμεν, ὅπως, ἐκ τῶν πρώτων, καὶ δὴ ἐρρωμένως, ἀντικρούσωμεν. Ἐντεῦθεν συνετάχθη ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. π. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, ἀποφάσει τῆς περὶ ἡμᾶς Ἐπιτροπείας καὶ ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, βιβλίον περιέχον βασικὸς σκέψεις ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ Μοναχισμοῦ. Δι' αὐτοῦ καὶ δι' ἐτέρων σχετικῶν δημοσιευμάτων, ἐν οἷς καὶ τοῦ ἡμετέρου Ἱεροκήρυκος Παν. Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη ἰδία μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ ἑλληνορθόδοξος Μοναχισμὸς καὶ ἡ Παλιγγενεσία τοῦ Ἔθνους» ἐκδοθεῖσα παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ἡμῶν, ἐγκρίσει τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ λαμπροῦ ἑορτασμοῦ τῆς 150ετηρίδος, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ προσεχῶς ἐκδοθησομένου ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας διαφωτιστικοῦ λευκώματος

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 90 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 τεύχους.

τῶν περιωνύμων Ἱερῶν Μονῶν καὶ τῶν ἔχουσῶν ὅπως δὴποτε μίαν σφύζουσαν ζωὴν καὶ δρᾶσιν, πρὸς προβολὴν ἰδίᾳ τοῦ συντελουμένου ἐν αὐταῖς ἔργου, ἐθεωρήσαμεν, ὅτι ἀξιολογεῖται θεωρητικῶς τὸ μοναστικὸν ἰδεῶδες, ἐπανατοποθετεῖται δ' εἰς τὰς Πατερικὰς αὐτοῦ βάσεις καὶ προβάλλεται εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.

Ἡ διαφώτισις καὶ ἐνημέρωσις, πλὴν τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐπὶ τοῦ νοήματος καὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχικοῦ θεσμοῦ καὶ προβολῆ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτευγμάτων αὐτοῦ, ὥστε ἡ πολῦτιμος αὕτη κληρονομία τοῦ παρελθόντος νὰ καταστῇ συνείδησις, ὅτι ἀποτελεῖ θεσμὸν ἀναγκαῖοτατον καὶ οὐσιώδη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἀντιμετώπισιν τῶν συγχρόνων ὀξυτάτων κοινωνικῶν προβλημάτων, ἐθεωρήθη ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ. Διότι, ἐν τῇ εὐσεβείᾳ καὶ φιλοτιμίᾳ αὐτοῦ, θ' ἀναγνωρίσῃ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς τὸ δέο καὶ θὰ ἐκτιμῆσῃ πρεπόντως τὴν ἀνάγκην, οὐ μόνον τῆς διατηρήσεως τῶν Ἱερῶν Μονῶν—διεπιστώσαμεν δ' αὐτοπροσώπως ὅπως οὗτος ἐκάστοτε συγκινεῖται καὶ παντοιοτρόπως εἰς τοῦτο συντρέχει—, ἀλλὰ καὶ τῆς προαγωγῆς, ἐν ταῦτ', τοῦ θεαρέστου Μοναχικοῦ βίου.

Κατὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους συνεδρίας τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπείας, εἰς 24 τακτικὰς περίπτου ἀνερχομένης, κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς συνοδικῆς ἡμῶν διακονίας, ἠσχολήθημεν ἐπισταμένως, κατόπιν καὶ ἐμπεριστατωμένων εἰσηγήσεων τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ ἐκτεταμένων συζητήσεων, ἀνταλλαγῆς γνωμῶν, αἵτινες συμπεριλήφθησαν εἰς τὰ πρακτικὰ, μὲ τὰ ἐξῆς εἰδικώτερον θέματα:

1. Τὸν καταρτισμὸν καὶ τὴν κατ' ἄρθρον διατύπωσιν τοῦ σχεδίου Κανονισμοῦ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἱερῶν Μονῶν, ὅστις καὶ συνοδικῶς ἐνεκρίθη καὶ ἤδη ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἄριθμ. 103 Φ. Ε. Κυβερνήσεως, τῇ 30-6-1972 ὡς 39ος Κανονισμὸς.

2. Τὴν διερεύνησιν καὶ ἐπισήμανσιν τῆς πανθομολογουμένης κρίσεως τοῦ ἐν Ἑλλάδι Μοναχισμοῦ, καὶ δὴ τοῦ ἀνδρώου, ἐν συγκρίσει μάλιστα πρὸς τοπικὰς ἀδελφὰς ὁμοδόξους Ἐκκλησίας, τὴν ἀποτελεσματικὴν τούτου θεραπείαν καὶ τὴν μελέτην δημιουργίας «Συνοδικῶν Ἱερῶν Μονῶν» κατὰ τὸ πρότυπον τῶν Πατριαρχικῶν Σταυροπηγίων, ἐξαρτωμένων ἀπ' εὐθείας παρὰ τῆς Ἱεράς Συνόδου (Ἐγκ. αὐτῆς ὑπ' ἀριθμ. 1722/8/4/72). Ἡδὴ ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου, προτάσει τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, ἡ ἴδρυσις τῆς πρώτης Συνοδικῆς Σταυροπηγιακῆς Ἱ. Μονῆς τῆς Παναγίας Χρυσοπηγῆς ἐν Ἀθήναις.

3. Τὴν δυνατότητα καὶ τὰ ἐνδεδειγμένα μέτρα πρὸς ἀναζωογόνησιν ἐν Ἑλλάδι τοῦ Μοναχικοῦ βίου.

4. Τὴν ἀδικον ἐπίθεσιν, κατὰ καιροὺς, μερίδος τοῦ περιοδικοῦ καὶ τοῦ ἡμερησίου τύπου καὶ τὸν παρ' αὐτῶν διασυρμὸν καὶ τὴν διαβολὴν τοῦ Μοναστικοῦ ἰδεώδους, ὡσάκις εὐσεβεῖς νεάνιδες, ἐνήλικες, μετὰ μακρὰν βεβαίως δοκιμασίαν καὶ πνευματικὴν προετοιμασίαν, ἀσπάζονται τὸν μονήρη καὶ ἔνθεον τοῦτον βίον. Τὴν

ἐν προκειμένῳ ἐμπεριστατωμένην εἰσήγησιν, ἣτις συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Καλλινίκου Καρούσου καὶ ἐγκριθεῖσα παρὰ τῆς Ἱεράς Συνόδου ἐδημοσιεύθη.

5. Τὴν ὅλως ἰδιάζουσαν θέσιν τῶν Ἱουχαστηρίων διὰ τὴν σύγχρονον ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, τὰ ποικίλα προβλήματα, ἅτινα δημιουργεῖ πολλακίς ἡ ἰδιότυπος αὐτῶν θέσις ἐντὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τὴν ἀξιοποίησιν αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ κανονικῆς καὶ παραδοσιακῆς σκοπιᾶς.

6. Τὴν δημιουργίαν καταλλήλου κλίματος πρὸς ἄρσιν τῆς δυσπιστίας τῶν μοναστικῶν παραγόντων πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

7. Τὴν ἐπαναφορὰν τῆς κανονικῆς διοικήσεως τῶν Ἱερῶν Μονῶν, τῆς ἰσχυσάσεως μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἔθνους ἡμῶν καὶ καταλυθείσης διὰ τῶν γνωστῶν διαταγμάτων τῆς ἀντιβασιλείας τοῦ Μάουερ.

8. Τὴν κατοχύρωσιν τῶν ὑπὸ τῆς μακραίωνος μοναστικῆς παραδόσεως ἐλευθεριῶν καὶ προνομίων τῶν μοναστικῶν ἀδελφοτήτων, θεωρουμένης ταύτης ἀπαιτήτου διὰ τὴν προσέλευσιν νέων Μοναχῶν καὶ τὴν ἄρσιν τῆς φοβίας αὐτῶν πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

9. Τὴν ἀνύψωσιν τῆς θέσεως τοῦ Μοναχοῦ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ συνείδησει καὶ τὴν ἀναστήλωσιν τῆς τιμῆς, ἣν πρὸς αὐτὸν ἀπένειμεν αἰετοτε ἡ Ἐκκλησία.

10. Τὴν δυνατότητα ἀναθέσεως εἰδικῶν διακονημάτων εἰς τὰς Ἱ. Μονὰς, π.χ. κέντρα περισυλλογῆς διὰ τοὺς ἐφιεμένους νὰ μονάσωσι κατὰ τὰ μοναστικὰ θέσμια λειτουργοῦντα, κέντρα Πατερικῶν καὶ γενικῶς ἐπιστημονικῶν μελετῶν, ἅτινα δὲν ἦσαν ἄγνωστα εἰς τὴν μοναστικὴν ἀρχαιότητα (λ.χ. Μονὴ Στουδίου κ.τ.λ.).

11. Τὸν τρόπον τῆς ἀναζητήσεως τῶν ἐχόντων μοναστικὴν κλίσιν προσώπων.

12. Τὴν ἔνταξιν εἰς τὰς μοναστικὰς φάλαγγας τῶν ἐφιεμένων τῆς μοναστικῆς ζωῆς ἀδελφῶν νοσοκόμων, αἵτινες οὕτως θὰ καθίσταντο διὰ τῶν ἀνεκτιμῆτων ὑπηρεσιῶν των εἰς τὸν τομέα τῆς νοσηλείας μίᾳ ζῶσα μαρτυρία Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ διάφορα ἄστυα τοῦ πόνου (Νοσοκομεῖα κ.τ.λ.).

13. Τὴν θέσιν τοῦ ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Ἱγουμενοῦ, περὶ ἧς ἀνατρέξασα ἡ Ἐπιτροπὴ ἡμῶν οὐ μόνον εἰς τὰς πηγὰς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος πράξιν, μάλιστα τῶν ὁμοδόξων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, πρὸς διακρίβωσιν τῶν ἐν αὐταῖς κρατούντων, διεπίστωσεν τὸν σεβασμὸν εἰς τὰ παραδεδομένα θέσμια περὶ τοῦ Ἱγουμενοῦ καὶ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος.

14. Τὴν μελέτην περὶ παντὸς εἴδους προσόδων τῶν Μοναχῶν εἴτε ἐξ ἐργοχειρῶν εἴτε ἐκ προσωπικῶν συντάξεων, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἐντάσσονται εἰς τὸ κοινὸν τοῦ κοινοβίου ταμεῖον, ἀπαλλασσομένων πάσης ὀποθεν-δὴποτε φορολογίας.

15. Τὴν μελέτην περὶ ἀξιοποιήσεως τοῦ παραχωρηθέντος οἰκήματος, παρὰ τὴν Ἱ. Μονὴν τοῦ Μ. Σπηλαίου, ἦτοι τὸν πλήρη ἐξοπλισμὸν καὶ κανονισμὸν λειτουργίας αὐτοῦ ὡς Μοναστικοῦ Κέντρου.

16. Τὴν δημιουργίαν ἐιδικῆς, μὲ ἔργα μοναστικοῦ περιεχομένου, Βιβλιοθήκης, περὶ ἧς ἐλήφθη σχετικὴ ἀπόφασις, ἐπικυρωθεῖσα παρὰ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου. Ἡ ἐν λόγῳ μοναστικὴ Βιβλιοθήκη θὰ διατελῇ ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα τῆς ἐπὶ τοῦ Μοναχισμοῦ Ἐπιτροπῆς.

17. Τὴν ἀξιοποίησιν τῆς ὑπαρχούσης μοναστηριακῆς περιουσίας, κατὰ τρόπον ἀποδοτικώτερον, ἐν συνεργασίᾳ βεβαίως μετὰ τῶν ἀρμοδίων Μ.Σ. Ἐπιτροπῶν, ὡς καὶ τὴν δυνατότητα συμβολῆς τῶν Ἱ. Μονῶν εἰς τὰ σύγχρονα κοινωνικὰ προβλήματα καὶ συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς τὴν πάσης φύσεως φιλανθρωπίαν.

18. Τὴν σύνταξιν ἐιδικοῦ ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ, διέποντος τὰ τῆς λειτουργίας τῆς τε Μ.Σ. Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς προαγωγῆς τοῦ Μοναστικοῦ βίου καὶ τῶν Γραφείων αὐτῆς.

19. Τὴν καθ' ὁμάδας σύναξιν Μοναχῶν, χάριν πνευματικῆς αὐτῶν τροφοδοσίας καὶ ἐπιμορφώσεως, ὅπερ ἐζητήθη παρ' ἀμφοτέρων τῶν γενομένων Μοναστικῶν συνάξεων ἐν Ἀθήναις.

20. Τὸν προγραμματισμὸν ἐπιτοπιῶν ἐπισκέψεων εἰς Ἱ. Μονὰς καὶ δὴ τὰς πλέον ἱστορικὰς καὶ ἀκμαζούσας τὸ γε νῦν, πρὸς μελέτην ἐκ τοῦ σύνεγγυς διαφόρων μοναστικῶν θεμάτων, ἀλλ' ἐν ταύτῳ καὶ προσέγγισιν τῶν Μοναχῶν. Αἱ ἐπισκέψεις θὰ πραγματοποιοῦνται ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν.

Πέρα τῆς ἐμβριθοῦς ταύτης καὶ πολυμεροῦς μελέτης τῶν ὑπ' ὄψιν ἀξιολόγων θεμάτων, πρὸς ὀρθὴν αὐτῶν ἀντιμετώπισιν καὶ ρύθμισιν, ἡ περὶ ἡμᾶς Ἐπιτροπεία, παρουσίᾳ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερωνύμου,

α. Διωργάνωσε καὶ ἐπραγματοποίησεν, ἐγκρίσει τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, δύο συνάξεις Μοναστικῶν παραγόντων, τῶν μὲν — 20 τὸν ἀριθμὸν — Ἠγουμένων καὶ Μοναχῶν, κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1970 ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Πεντέλης, τῶν δὲ — 50 τὸν ἀριθμὸν — Ἠγουμενισσῶν καὶ Μοναχῶν, κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1971 ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Θεομήτορος Ἡλιουπόλεως. Καὶ πρότριντα ἔλαβε χώραν ἐτέρα ἐν τῇ Μονῇ Βαρλαάμ Μετεώρων (1-3 Νοεμβρίου) μὲ 30 μοναχοῦς.

Οὕτως, διὰ πρώτην φοράν ἠκούσθησαν ἐπισήμως αἱ φωναὶ καὶ αἱ ἀπόψεις τῶν ἡρωϊκῶν τούτων τέκνων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τῶν ἐν τῷ μοναστικῷ σκάμματι ἀγωνιζομένων.

Τὰ ἄκρας ἐνδιαφέροντα θέματα καὶ τὰ πορίσματα ἀμφοτέρων τούτων τῶν μοναστικῶν συνελεύσεων, δαφιλῶς παρὰ Θεοῦ εὐλογηθειῶν, ἤδη ἐξεδόθησαν εἰς ἐν εἰδικῶν τεύχος.

β. Προϋνόησεν ὡσαύτως ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν σύνταξιν, μέχρι τοῦδε ἐλλείποντος, Μητρώου τῶν Ἱ. Μονῶν ἐν τῇ Ἑλλαδικῇ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ.

γ. Ἐνήργησε τὰ δέοντα παρὰ ταῖς Μ.Σ. Ἐπιτροπαῖς ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας καὶ ἐπὶ τῆς Νεότητος, ὥστε, ἐν τε τοῖς Κατηχητικοῖς Σχολείοις καὶ ἐν τοῖς σχολικοῖς ἐγχειρίδιοις τῶν θρησκευτικῶν, νὰ ἐξαρθῇ προσηκόντως τὸ μοναστικὸν ἰδεῶδες διὰ τῆς προβολῆς μεγάλων ὀσιακῶν Μορφῶν, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως οἱ νέοι ἀγαπήσωσι τοῦτο καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐλकुσθῶσιν ἐκεῖνοι, «οἷς δέδοται» βεβαίως.

δ. Θεωρήσασα δ' ἀναγκαίαν τὴν ἐπαφὴν καὶ πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν τῆς Διοικ. Ἐκκλησίας πρὸς τὸν μοναστικὸν κόσμον, συνέταξε πατρικὴν ἐγκύκλιον (ὑπ' ἀριθ. 1818/13/3/71), ἣτις ἐγκριθεῖσα παρὰ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου ἐστάλη μέσῳ Ὑμῶν πρὸς ἅπαντα τὸν Μοναστικὸν κόσμον τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας.

ε. Ὡσαύτως ἐπραγματοποιήθησαν διάφοροι προσκυνηματικοὶ χαρακτῆρος ἐπισκέψεις, ἡμετέρων τε καὶ ξένων (ἐκ Ρουμανίας λ.Χ.) Μοναχῶν εἰς τινὰς ἱστορικὰς Ἱ. Μονὰς.

ς. Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἐπρογραμματίσθη συγκέντρωσις ὑλικοῦ, ἀφορῶντος εἰς τὴν ἰδιαιτέραν διακονίαν καὶ τὴν σημερινὴν προσφορὰν εἰς τὸν πνευματικόν, ἱεραποστολικόν, φιλανθρωπικόν ἢ οἰονδήποτε ἄλλον τομέα τῶν Ἱ. Μονῶν, ὡς καὶ ἐκδόσεις κειμένων τοῦ ἀρχεγόνου μοναχισμοῦ (κειμενον καὶ μετάφρασις) καὶ δὴ τῶν Ἀσκητικῶν τοῦ Μ. Βασιλείου), καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ πραγματοποίησις ἐιδικῶν μοναστικῶν συνάξεων κατὰ γεωγραφικὰς περιοχὰς εἰς διακεκριμένα μοναστικά κέντρα ὑπὸ κλιμακίων τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἡ πνευματικὴ ἐπαφὴ μὲ μοναστικούς παράγοντας τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἐπιτευχθῇ ἐπικοινωνία τῆς Ἐπιτροπῆς μὲ τὸ Ἁγιον Ὄρος.

Ἐξ ἄλλου, δι' ἀποφάσεωσιν τῆς περὶ ἡμᾶς ἐπὶ τῆς προαγωγῆς τοῦ Μοναχικοῦ βίου Ἐπιτροπείας καὶ σχετικῶν ἐγκρίσεων τῆς Ἱεραῆς ἡμῶν Συνόδου,

α) Ἰδρύθησαν διὰ Β. Διαταγμάτων 23 νέα Ἱεραὶ Μοναί, ἐξ ὧν 3 ἀνδρῶν καὶ 20 γυναικεῖαι.

β) Μετετρέπησαν 5 Ἱ. Μοναί ἐξ ἀνδρῶν εἰς γυναικεῖας.

γ) Ἐσυχαστήρια 4 ἀνεγνωρίσθησαν διὰ Β.Δ. εἰς αὐτοτελεῖς Ἱ. Μονὰς.

δ) Εἰς ἀπάσας τὰς ἐν Κεφαλληνίᾳ Ἱ. Μονὰς εἰσηχθῆ τὸ κοινοβιακὸν σύστημα, καὶ

ε) Ἡ περὶ ἡμᾶς Ἐπιτροπὴ ἠσχολήθη μὲ πλεῖστα ἕτερα, τρεχούσης φύσεως, θέματα καὶ αἰτήματα τῶν ἐκασταχοῦ Ἱ. Μονῶν, ἀναγόμενα εἰς τε τὰ περιουσιακὰ αὐτῶν καὶ εἰς ποικίλα ἕτερα ζητήματα, ἅτινα πάντα ἔτυχον καταλλήλου ἀντιμετωπίσεως, ἱκανοποιησάσης τὸ τε πνευματικὸν καὶ τὸ ὑλικὸν αὐτῶν συμφέρον.

Ταῦτα πάντα, ἐν ἀδροτάταις γραμμαῖς, ἀναφέρο-

Ο ΜΕΤΑΞΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μεταβάσεως εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπισήμου Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν νέον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ, εἰς ἐκδήλωσιν σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως τῆς θυγατρὸς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Μητέρα Μεγάλην Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, ἐν συνδυασμῶ καὶ πρὸς τὴν ἐπίσημον ὁμοίως ἐπίσκεψιν καὶ Ἀντιπροσωπείας τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὸν Καρδινάλιον Βίλεμπραντς κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου ἐπὶ τῇ θρονικῇ ἑορτῇ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐκτίθεται κατωτέρω διὰ βραχέων ἡ ἐξέλιξις τῶν προσφάτων σχέσεων μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὁρθοδόξου καὶ Ῥωμαϊκῆς, καὶ εἰδικώτερον εἰς ποῖον σημεῖον τῆς ἐξελίξεως ταύτης εὐρίσκεται σήμερον ὁ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς νέαν φάσιν εἰσελθὸν διάλογος μεταξὺ τῶν δύο τούτων Ἐκκλησιῶν, εἰς τὸν ὁποῖον πρωτεύοντα ρόλον διαδραματίζει ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, ὡς πρωτόθρονος ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησία.

Ὡς γνωστόν, ἐπὶ τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου Α' αἱ σχέσεις μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας εἰσηλθόν εἰς νέαν φάσιν διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ λεγομένου «διαλόγου τῆς ἀγάπης» μεταξὺ τῶν δύο τούτων Ἐκκλησιῶν, ὅστις ἀποτελεῖ τὸ προπαρασκευαστικὸν στάδιον τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου. Οὕτως, οὐ μόνον ἔλαβον χώραν κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν συναντήσεις τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου Α' καὶ τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ Κωνσταντινουπόλει καὶ Ῥώμῃ καὶ ἄρσις τῶν ἀναθεμάτων τῶν Ἐκκλησιῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ῥώμης, ὡς καὶ ἄλλαι φιλικαὶ ἐκδηλώσεις ἐκατέρωθεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πανορθόδοξου ἐπιπέδου ἤρξατο ἀντιμετωπιζόμενος ὁ διάλογος μεταξὺ

Ὁρθοδόξων καὶ Ῥωμαιοκαθολικῶν καὶ ὑπὸ τῶν τεσσάρων συγκληθεισῶν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Πανορθόδοξων Διασκέψεων. Εἰδικώτερον ὑπὸ μὲν τῆς Α' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ῥόδου τοῦ ἔτους 1961 ἀνεγράφη ὡς θέμα τῆς μελούσης Πανορθόδοξου Συνόδου: α) ἡ μελέτη τῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν σημείων 1) περὶ τὴν πίστιν, 2) περὶ τὴν διοίκησιν, 3) περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσιν (ἰδίᾳ προπαγάνδα, προσηλυτισμός, Οὐλία). β) Καλλιέργεια σχέσεων ἐν τῷ πνεύματι τῆς κατὰ Χριστὸν ἀγάπης, λαμβανόμενων ἰδίᾳ ὑπ' ὄψιν τῶν ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου τοῦ 1920 προβλεπομένων σημείων¹. Ὑπὸ δὲ τῆς Β' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ῥόδου τοῦ ἔτους 1963 ἀπεφασίσθη, ὅπως προταθῇ αὐτῇ Ῥωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ ἑναρξίς διαλόγου μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπὶ ἴσοις ὅροις².

Ὁμοίως ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ῥόδου τοῦ ἔτους 1964 ἐπανέλαβε αὐτὴν ἤδη ἐκπεφρασμένην περὶ τοῦ θέματος τούτου τοῦ διαλόγου (μετὰ τῶν Ῥωμαιοκαθολικῶν) ἐπιθυμίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μελετήσασα δὲ τὰ ἐπὶ μέρους τούτου, διεπίστωσεν, ὅτι πρὸς καρποφόρον ἑναρξιν ἐνὸς πραγματικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου παρίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς δεύσης προπαρασκευῆς καὶ τῆς δημιουργίας τῶν καταλλήλων συνθηκῶν. Τοῦτο δὲν σημαίνει, ὅτι ἐκάστη τὴν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν δὲν εἶναι ἐλευθέρα, ἵνα ἐξοκολουθῇ, ἐξ ἑαυτῆς καὶ οὐχὶ ἐξ ὀνόματος συνόλης τῆς Ὁρθοδοξίας, καλλιεργούσα ἀδελφικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ πεποιθῆσει ὅτι τοιοῦτοτρόπως δύνανται, ὅπως ἐξουδετερωθῶσι βαθμιαίως αἱ νῦν ὑφιστάμεναι δυσχέρειαι. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ καὶ πρὸς καλλιτέραν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἱερᾶς ταύτης ὑποθέσεως ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις ὑποβάλλει ταῖς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας ἡμῶν τὴν εὐχὴν, ὅπως μελετήσωσι τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ θέματος τοῦ διαλόγου τούτου ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς, ἀνταλάσσωσι δὲ μεταξὺ αὐτῶν τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν καὶ πᾶσαν ἄλλην σχετικὴν πληροφορίαν³.

Τέλος, καὶ ἡ Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Γενεύης τοῦ ἔτους

μεν εὐλαβῶς ἐνώπιον τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας, ἧς ἐπικαλούμεθα τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς πρὸς ἀνάδειξιν καὶ προαγωγὴν τοῦ τιμιωτάτου Μοναχισμοῦ ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὑποβάλλω τὴν βαθεῖάν μου εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Μακ. Πρόεδρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὸ θερμοῦργον ἐνδιαφέρον του ὑπὲρ τοῦ Μοναχισμοῦ, εἰς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Καστορίας κ. Δωρόθεον καὶ Ὑδρας κ. Ἱερόθεον, τοὺς Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἠλίαν Μαστρογιαννόπουλον, Καλλίνικον Καροῦσον, Μάξιμον Ψιλόπουλον καὶ Καθηγητὴν κ. Δεντάκην. Θερμῶς εὐχαριστῶ ἅπαντας διὰ τὴν πολῦτιμον συμπαραστάσιν καὶ τοὺς κόπους, οὓς κατέβαλον διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ ἔργου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐπιτροπῆς.

(Συνεχίζεται)

1. Ἰω. Καρμίρη, Ἡ Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ῥόδου, Ἀθῆναι 1961, σ. 17.

2. Ἰω. Καρμίρη, Ὁρθοδοξία καὶ Ῥωμαιοκαθολικισμός, Ἀθῆναι 1964, τεύχ. Ι, σ. 41.

3. Ἰω. Καρμίρη, Ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ῥόδου, ἐν: Ὁρθοδοξία καὶ Ῥωμαιοκαθολικισμός, Ἀθῆναι 1965, τεύχ. ΙΙ, σ. 35.

1968 προήλθεν εἰς τὰς ἐπομένους διαπιστώσεις καὶ ἀποφάσεις ἐν σχέσει πρὸς τὸν ὀρθοδόξο-ρωμαιοκαθολικὸν θεολογικὸν διάλογον. Ἐν αὐτῇ «ἐν πρώτοις ἐγένοντο ὀρισμένα διαπιστώσεις ἐπὶ τῶν σημειωθεισῶν, ἀπὸ τῆς Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ῥόδου καὶ ἐφεξῆς, θετικῶν ἐξελίξεων ἐν ταῖς σχέσεσι μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, καὶ ἀνεγνωρίσθη, συμφώνως καὶ πρὸς τὰ ἐν ταῖς γενικαῖς συνελύσεσι λεχθέντα ὑπὸ τινῶν ἀντιπροσωπειῶν, ὅτι διὰ τῶν σχέσεων τούτων ἐδημιουργήθη ἐποικοδομητικὴ ἐν πολλοῖς ἀτμόσφαιρα μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Διεπιστώθη ὅμως ἐκ παραλλήλου, ὅτι ἐνιαχοῦ τοῦ Ὀρθοδόξου κόσμου ἐσημειώθησαν καὶ ὀρισμένα τινὲς ἐκδηλώσεις ἀπὸ ῥωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς, αἵτινες καὶ ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν μελῶν τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς, κυρίως ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν δυναμένων νὰ ἔχωσιν αὐταὶ ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῶν περαιτέρω ἀδελφικῶν σχέσεων, τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὸν θεολογικὸν διάλογον καὶ ἀνακοπτοῦσάν τὴν ἄμεσον ἀνάληψιν τοῦ διαλόγου τούτου. Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν διαπιστώσεων τούτων καὶ πιστῆ πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων τῶν προγενεστέρων Πανορθόδοξων Διασκέψεων τῆς Ῥόδου, μετὰ τὴν γενομένην οἰκοδομητικὴν συζήτησιν, συνεφώνησεν ἐπὶ τῶν ἐξῆς βασικῶν σημείων: α) Ὅπως συνεχισθῶσιν αἱ ἐκατέρωθεν, ἤτοι μεταξὺ τῶν κατὰ τόπους Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπαφαὶ καὶ ἐδηλώσεις ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, πρὸς τελικὴν ὑπερπήδησιν τῶν ὑφισταμένων δυσχερειῶν δι' ἓνα καρποφόρον θεολογικὸν ἢ θεωρητικὸν διάλογον. β) Ὅπως γένηται ταῖς ἐπὶ μέρους Ὀρθόδοξοις Ἐκκλησίαις σύστασις περὶ τῆς συνεχίσεως τῆς περαιτέρω συστηματικῆς προπαρασκευῆς τοῦ θεολογικοῦ ἢ θεωρητικοῦ τούτου διαλόγου μετὰ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ γ) ὅπως τὸ θέμα τοῦτο τῆς μελέτης τῶν ἐπὶ μέρους τοῦ διαλόγου τούτου γένηται παρ' ἐκάστη Ὀρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν καταλληλοτέρων μέσων καὶ μεθόδων θεολογικῆς μελέτης, ἐξακολουθῶσι δὲ αἱ Ἐκκλησίαι ἀνταλλάσσουν μεταξὺ ἀλλήλων τὰ πορίσματα αὐτῶν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην σχετικὴν πληροφορίαν»⁴.

Μετὰ τὴν Δ' Πανορθόδοξον Διάσκεψιν ἐξηκολούθησαν καλλιεργούμεναι στεναὶ σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τινῶν Αὐτοκεφάλων Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης δι' ἀνταλλαγῆς ἱεραρχικῶν ἐπισκέψεων καὶ θεολογικῶν ἐπαφῶν ἐν τῷ πνεύματι τῆς καταλλαγῆς καὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς συνεργασίας καὶ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἰδεώδους τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἀγάπης. Ἐναρξίς ὅμως ἐπισήμου θεολογικοῦ διαλόγου δὲν ἐγένετο εἰσέτι, εἰ καὶ κατὰ τὴν πρόσφατον ἐπίσημον ἐπίσκεψιν τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πα-

τριαρχεῖον ὑπὸ τὸν Καρδιάλιον Βίλλεμπραντς παρεκάλεσεν οὗτος, ὅπως τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἰσηγηθῆ εἰς τὰς κατὰ τόπους Ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας, ἵνα ἀρχίσῃ ἐν εὐθέτω καιρῷ ἐπίσημος θεολογικὸς διάλογος μεταξὺ τῆς Ὀρθόδοξου καὶ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ δὲ σπουδαιότερον εἶναι, ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημήτριος Α', ἀπαντῶν εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ καρδιναλίου Βίλλεμπραντς, ἀφοῦ ἐτόνισεν ὅτι ἡ κοινὴ πορεία πρὸς συμμαρτυρίαν πιστότητος πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν «προϋποθέτει μίαν συνταύτισιν θεολογικῶν, καὶ δὴ ἐκκλησιολογικῶν ἀπόψεων μεταξὺ τῆς Ῥώμης καὶ τῆς ἑδρας ταύτης (Κωνσταντινουπόλεως), τῶν δύο τούτων ἐστιῶν τοῦ Ἀποστολοπαράδοτου Χριστιανισμοῦ, ἐξ ὧν ἄπαντες οἱ ἄλλοι ἀναμένουσι καθοδήγησιν», καθώρισε τὰς ἐπομένας ἐκκλησιολογικὰς ἀρχὰς καὶ βάσεις τοῦ μέλλοντος θεολογικοῦ διαλόγου: «Ἴνα ὦμεν σαφεῖς, εἰλικρινεῖς καὶ ἐντιμοὶ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν κόσμον ἅπαντα... ὀφείλομεν, ἵνα ἐπαναλάβωμεν καὶ τονίσωμεν, ὅτι ἅπασαι αἱ ἐφεξῆς παγκαθολικαὶ καὶ πανορθόδοξοι συναντήσεις, διάλογοι καὶ διαβουλεύσεις ἐσονται ἐπὶ τῶν ἀκολουθίων θεμελιωδῶν βάσεων: Π ρ ὶ ο ν, ἡ ὑπάτη αὐθεντία τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας κεῖται ἐπὶ τῆς Οἰκουμηνικῆς Συνόδου τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Δ ε ὕ τ ε ρ ο ν, οὐδεὶς ἐν τῇ Χριστιανοσύνῃ ἐπίσκοπος κέκτηται προνόμιον, θεῖον ἢ ἀνθρώπινον, παγκοσμιότητος, ἐπὶ τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὅτι πάντες ἡμεῖς, εἴτε ἐν Ῥώμῃ εἴτε ἐν τῇ Πόλει ταύτῃ εἴτε ἐν οἰαδήποτε πόλει, ἀπὸ οἰασδήποτε ἐκκλησιαστικῶς ἱεραρχικῆς, ἢ πολιτικῆς τοποθετήσεως, ἐσμὲν ἅπλως καὶ μόνον συνεπίσκοποι ὑπὸ τὸν μόνον ἄκρον ἀρχιερέα, τὴν κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, πάντοτε ἐν τῇ ἀνέκαθεν ἐκκλησιαστικῶς παραδεδεγμένη ἱεραρχικῇ τάξει. Οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν τῶν ἐπισκόπων ἐν τῇ καθολικῇ ταύτῃ Ἐκκλησίᾳ κέκτηται ἐξουσίαν ἢ δικαίωμα ἢ κανονικῶς ὑπαγορευόμενον δίκαιον ἐφ' οἰασδήποτε ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας, ἄνευ τῆς τοῦ ἐτέρου οἰκείας κανονικῆς βουλήσεως καὶ συγκαταθέσεως. Τ ρ ῖ τ ο ν ἅπασαι αἱ ἀπὸ τοῦδε καὶ ἐφεξῆς πρὸς ἐνότητα συνεργασίαι καὶ διαβουλεύσεις ἡμῶν, καίτοι, κατὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως, δύνανται, ἵνα ἀναπτυχθῶσιν ἐπὶ διμερῶν βάσεων, ὅμως ἡ τελικὴ ἔκβασις ἐστὶ ἐπὶ παγκαθολικοῦ καὶ πανορθόδοξου ἐπιπέδου»⁵.

Ταῦτα εἶπεν ὁ Πατριάρχης καὶ δι' αὐτῶν ἔθηκε τὸν δάκτυλον ἐπὶ τὸν τύπον τῶν ἡλῶν, δηλὰ δὴ ἐπὶ τὸ χωρίζον τὴν ἀνατολικὴν καὶ τὴν δυτικὴν Χριστιανοσύνῃν παπικὸν πρωτεῖον, τὸ ὅποιον καὶ ἀπέριψεν, δεχθεὶς ὡς ἀρχὴν καὶ βάσιν τοῦ ὀρθοδόξορωμαιοκαθολικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου τὴν ἰστοιμίαν πάντων τῶν ἐπισκόπων, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ

4. Ἰ.ω. Καρμύρη, Ἡ Δ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις, ἐν «Ἐκκλησίᾳ» 45 (1968) 407—408.

5. «Ἐπίσκεψις» 4 (1973) ἀριθ. 90, σ. 18—19.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΚΥΡΟΝ ΙΩΑΚΕΙΜ

Τὴν 19ην παρελθόντος Φεβρουαρίου ἐξαδήμησε πρὸς Κύριον ὁ πρῶν Ἀλεξανδρουπόλεως κυρὸς Ἰωακείμ Κοβύρης. Τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἐξπροσώπευσεν ὁ Σ.β. Μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Τιμόθεος, ὅστις εἶπε καὶ τὸν κατωτέρω δημοσιευόμενον ἐπικήδειον λόγον κατὰ τὴν Νεκρώσιμον Ἀκολουθίαν, ἥτις ἐψάλη ἐν τῷ Ἱερῷ Νεῶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἀλεξανδρουπόλεως τῇ 21-2-1974.

«Κατέπαυσεν ἐπιτάσων τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ ἐξάρας τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν κλίνην ἐξέλιπε καὶ προσετέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ» (Γεν. 49,33).

Τοὺς λόγους τούτους, Σεβασμιώτατε Ἁγιε Ἀδελφέ, τίμιον Πρεσβυτέριον, πένθιμος Ὁμήγγρι, τοὺς λόγους τούτους, τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὴν τελευταίην

Ῥώμης, ὑπὸ ὑπερτάτην ἀρχὴν τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, συμφώνως πρὸς τὴν θεωρίαν καὶ πράξιν τῆς ἀρχαίας καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας»⁶. Οὕτω λοιπόν, καθ' ὃν χρόνον ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας Παῦλος ΣΤ', ὁ τὸσον πολλὰ μετὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου Α' προσενεγκῶν εἰς τὴν προσέγγισιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, δὲν ἔπαυσεν εὐκαιρῶς ἀκαιρῶς νὰ προβάλλῃ πάντοτε καὶ πανταχοῦ τὸ παπικὸν πρωτεῖον, ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεώς του εἰς τὸν θρόνον καὶ τῆς συναντήσεώς του μετὰ τοῦ Ἀθηναγόρου ἐν Ἱεροσολύμοις μέχρι καὶ ἐπ' ἐσχάτων, ὡφείλε καὶ ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας Δημήτριος Α' νὰ δηλώσῃ σαφῶς καὶ ἀπεριφράστως ἐπὶ ποίας ἀρχῆς καὶ βάσεως ἐννοεῖ ἡ Ὁρθοδοξία νὰ ἀποδουθῇ εἰς τὸν θεολογικὸν διάλογον μετὰ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, συμφώνως πρὸς τὴν διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀκολουθουμένην ἀπαρεγκλίτως ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων σταθερὰν γραμμὴν καὶ παράδοσιν καὶ θέσιν. Καὶ ἡ μετὰ παρησίας καὶ κρυσταλλίνης διαυγείας γενομένη Πατριαρχικὴ αὐτῆ δῆλωσις ἀποτελεῖ ἐν εἰσέτι βῆμα ἐν τῷ προπαρασκευαστικῷ σταδίῳ τοῦ διαλόγου, ἀπολύτως ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἐν καιρῷ («ἐπὶ ἴσοις ἔροις») διεξαγωγὴν αὐτοῦ. Καὶ ἦτο καιρὸς νὰ γίνῃ ἡ ἐπίσημος αὐτῆ δῆλωσις καὶ προειδοποιήσις, ἡ ἀπηχοῦσα τὸ κοινὸν φρόνημα ὀλοκλήρου τῆς Ὁρθοδοξίας, διότι, ὡς προσέθηκεν ὁ Πατριάρχης, «ἐχομεν εἰσέλθει εἰς μίαν νέαν περίοδον τῶν σχέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν μας, εἰς περίοδον δῆλα δὴ βάρους, καθ' ἣν χρειάζεται νὰ βαδίσωμεν μὲ

σταθερότητα μὲν, ἀλλὰ καὶ μὲ προσοχὴν καὶ σύνεσιν, εἰς τρόπον ὥστε ἡ οἰκοδομὴ νὰ εἶναι στερεὰ καὶ ὄχι μόνον ἐξωτερικῆς ἐμφανίσεως... Ταῦτα λέγοντες, οὐδὲν ἕτερον ἐπιθυμοῦμεν, εἰμὴ τὴν ὀρθὴν καὶ ἐπέκεινα πάσης παρεξηγήσεως καὶ παρερμηνείας τοποθέτησιν τῶν ζητημάτων. Μάλιστα, ἀγιότης ἐν τῇ ἀληθείᾳ καὶ ἀλήθειᾳ ἐν τῇ ἀγιότητι, ταῦτα δὲ ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς ἀγίας καὶ ἀληθοῦς ἐν Χριστῷ ἐνότητος, ἥτις ἔσται ποτέ, ὅταν ὁ Κύριος εὐδοκήσῃ, τὸ πλήρωμα τῆς ἐνώσεως ἐν τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀγιότητος, ἐν τῇ ἀγιότητι τῆς ἀληθείας, ἐν τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῇ ἀγιότητι τοῦ μόνου Ἐνοποιοῦ κοινῷ ἡμῶν Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ».

«Ὅθεν, ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω βασικὸν ὅρον, ὡς καὶ ἄλλους τινάς, ἐν οἷς πρωτεύουσιν θέσιν κατέχουσιν ἐνθεν μὲν ἡ ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας κατάργησις τῆς ἐν μέσῳ τοῦ Ὁρθοδόξου κόσμου προσηλυτιστικῆς δράσεως λατινικῆς «Οὐνίας», ἐτέρωθεν δὲ ἡ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας ἀρτία προπαρασκευῆ τοῦ διαλόγου, θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ ἐν καιρῷ εὐθέτω ἐναρξίς τοῦ ὀρθοδόξου Ῥωμαιοκαθολικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐναρξίς τοῦ διαλόγου τούτου θὰ πραγματοποιηθῇ, ἀφοῦ προηγουμένως ὀρισθῇ ὑπὸ νέας Πανορθοδόξου Διασκέψεως Διορθόδοξος θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Ῥωμαιοκαθολικῶν, κατὰ τὰ πρότυπα τῶν λειτουργουσῶν ἤδη ὁμοίων Ἐπιτροπῶν ἐπὶ τῶν διαλόγων μετὰ τῶν ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις Ἐπιτροπὴ θὰ μελετήσῃ ἅπαντα τὰ προβλήματα τοῦ νέου τούτου διαλόγου καὶ θὰ προπαρασκευάσῃ αὐτὸν θεολογικῶς, τοῦθ' ὅπερ βεβαίως θὰ πράξῃ καὶ ἀντίστοιχος Ἐπιτροπὴ Ῥωμαιοκαθολικῶν θεολόγων.

6. Βλέπ. πλείω ἐν Ἰω. Καρμίρη, Δογματικῆς τμημα Ε'. Ὁρθόδοξος Ἐκκλησιολογία. Ἀθῆναι 1973, σ. 552 ἐξ., 589 ἐξ.

Ἰακώβ, νομίζομεν πλήρως ἐφαρμοζομένους εἰς τὸν προκείμενον σεβάσιμον νεκρόν.

Ἐκτελῶν σεπτὴν ἐντολὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, τὴν ὁποίαν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐκπροσωπῶ, θλιβερόν ἅμα καὶ ἐπιβεβλημένον καθήκον ἐπιτελῶ, ἀναφερόμενος εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἐκλιπόντος Ἐκκλησιαστικοῦ Ἀνδρός, τοῦ ὁποίου τὴν τιμίαν σορὸν λείβομεν μὲ δάκρυα ἐγγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης πολλῆς, ἀιθῆ καὶ προσευχάς.

Ὁ πρῶν Ἀλεξανδρουπόλεως κυρὸς Ἰωακείμ Καβύρης ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1880 εἰς Σηλόβριαν τῆς Ἀν. Θράκης. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολὴν, εἶτα δὲ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Διετέλεσε Γραμματεὺς τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου ἀπὸ τοῦ 1902 ἕως 1903. Ἐλεγείς Ἐπίσκοπος Ἀμφιπόλεως, ἀνέλαβε καθήκοντα Χωρεπίσκοπου ἐν Γαλατᾷ τῆς Κων/λεως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1903 ἕως τοῦ 1921. Τὸ 1922 προήχθη εἰς Μητροπολίτην Ἰμβρου, ἀλλ' ἠναγκάσθη, μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν Καταστροφὴν, νὰ καταφύγῃ ὡς πρόσφυξ εἰς τὴν Μητέρα Πατρίδα. Τὸ 1926 ἐξελέγη Μητροπολίτης Ἰκαρίας, τὸν δὲ Νοέμβριον τοῦ 1926 Μητροπολίτης Σουφλίου, ἔνθα διηκόνησε θεοφιλῶς μέχρι καὶ τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1934, ὅτε μετετέθη εἰς τὴν Μητροπολιν Ἀλεξανδρουπόλεως, διαδεχθεὶς τὸν θανόντα Μητροπολίτην αὐτῆς, τὸν ἀπὸ Ἀγκύρας Γεβράσιον.

Αἱ ἀλλεπάλληλοι μετακινήσεις αὐταί, ὑπαγορευθεῖσαι ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν κρατουσῶν ἐκάστοτε συνθηκῶν καὶ ἐκτάκτων περιστάσεων, τόσον εἰς τὸν χώρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅσον καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἀποτελοῦν τεκμήριον τῆς κρατουτῆς ἐκπαλαί συνηθείας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λελογισμένης καὶ συνετῆς χρήσεως τοῦ τόσον παρεξηγημένου ἐπ' ἐσχάτων μεταθετοῦ, τὸ ὁποῖον ὡς βαθμίδα προαγωγῆς διὰ τοὺς πεπειραμένους καὶ δεδοκιμασμένους ἐν τῇ διαποιμάνσει τῆς Ἐκκλησίας Ἐπισκόπους καὶ ὡς δικαίωμα αὐτῆς τηρεῖ ἀνέκαθεν ἡ Ἁγιωτάτη ἡμῶν Ἐκκλησία, προεξάρχοντος πάντοτε τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πρὸς τὸ συμφέρον δὲ τῆς καλλιτέρας διαποιμάνσεως τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος.

Ὁ προκείμενος σεπτὸς καὶ πολὺς Γέρον, ὁ πρῶν Ἀλεξ/πόλεως κυρὸς Ἰωακείμ, ἐποίμανε θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ Ἱερὰν Μη-

τροπολιν Ἀλεξανδρουπόλεως ἐπὶ 33 συναπτά ἔτη (1934-1966), ἀγαπώμενος ὑπὸ Κλήρου καὶ λαοῦ, ἐξ ἧς ἀπεμακρύνθη μετὰ τριακοντατριετῆ καρποφόρον ποιμαντορίαν, ὅλως ἀντικανονικῶς, λόγῳ ὀρίου ἡλικίας, ἔχων εἰσέτι ἀκμαίως τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις καὶ ἐστερήθη τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ πληρώματος τῆς ἀκριτικῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀλεξανδρουπόλεως, διὰ Νόμον τοῦ πολιτειακοῦ παράγοντος καὶ ἀνευ βεβαίως τῆς γνώμης τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν του περιλαμβάνεται πλουσία ποιμαντορικὴ καὶ Ἐκκλησιαστικὴ δρασίς. Ἀνήγειρε Ναοὺς καὶ κοινωφελῆ Ἰδρύματα, ὡς τὸ Ἰωακείμειον Γηροκομεῖον, ἔγραφεν ἐποικοδομητικά, ψυχωφελῆ καὶ ἐπιστημονικὰ συγγράμματα. Ἦτο ὁ τελευταῖος τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ὁ Πρύτανις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν ὁποίαν προσέφερε πολλὰ διὰ τῆς σοφίας καὶ τοῦ ἤθους του, συνεργασθεὶς στενῶς μετὰ τοῦ Ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Ἀντιβασιλέως κυροῦ Δαμασκηνοῦ καὶ ἠγῆθεις τῆς τε Ἱεραρχίας καὶ τῆς Διαρκοῦς Ἱ. Συνόδου. Ὑπῆρξεν ἀνὴρ κύρους καὶ δεξιὸς οἰκοστροφὸς τῆς Ἁγιωτάτης Ὀκμάδος τῆς Ἐκκλησίας, ἀπολαύων τῆς βαθυτάτης τιμῆς καὶ ἀμεριστοῦ ἀγάπης πάντων τῶν Ἱεραρχῶν, τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ. Διεκρίνετο διὰ τὴν προσήθειαν, γλυκύτητα καὶ εὐγένειαν πρὸς πάντας. Ἦτο μετριόφρων, σεμνός, πρᾶος καὶ ἀγαθός, προσηλωμένος εἰς τὰς παραδόσεις, ἀριστα κατηγορηστέος εἰς τε τὰ Θεολογικὰ Γράμματα καὶ τὴν Βυζαντινὴν Ἐκκλησίαν. Μουσικὴν καὶ ἔχαιρε φήμης ἀγαθοῦ ἀνδρός.

Εἶναι διὰ ταῦτα δεδικοιολογημένη ἡ θλίψις ἡ διακατέχουσα πάντας ἡμᾶς ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ πρὸς Κύριον τοῦ μεταστάντος, ὁ ὁποῖος, σχολάζων ἐν Ἀθήναις τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του καὶ ὑπομένων τὴν δοκιμασίαν του, ἐπέπρωτο νὰ καμφθῆ ὑπὸ κατάγματος τοῦ ποδός, συνεπεῖα τοῦ ὁποίου, μετὰ βραχεῖαν νοσηλείαν, παρέδωκε τὴν ἄμωμον ψυχὴν του εἰς χεῖρας τοῦ ζῶντος Θεοῦ.

Δεηθῶμεν, ὅπως τὸν αἰδιδίμον Ἱεράρχην καὶ σεπτὸν Ποιμένα τῆς Ἐκκλησίας, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔλκει καὶ ὁ ὄμιλόν τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν, καταταξῆ ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς ἐν κόλποις Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ἡ δὲ μνήμη αὐτοῦ εἴη ἀγήρων.

† Ὁ Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Η ΕΝ ΧΑΛΚΙΔΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Ἰδιαίτερον κεφάλαιον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς νήσου Εὐβοίας ἀποτελεῖ ἡ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ταύτης, τῇ Χαλκίδι, Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσις, ἡ ὁποία ἐκάλυψε δύο χρονικὰς περιόδους, ἧτοι α) λειτουργία τοῦ Ἱερατικοῦ Σχολείου ἐπὶ 36 σχολικὰ ἔτη (1857 - 1893), καὶ β) λειτουργία Ἐκκλησιαστικῆς Προπαρασκευαστικῆς Σχολῆς ἐπὶ 5 σχολικὰ ἔτη (1922, 1927 - 1928, 1930 - 1931, 1936 καὶ 1937 - 1938).

Ἡ ἐν Χαλκίδι Ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευσις ἐντάσσεται βεβαίως ἐντὸς τῆς γενικῆς προσπάθειας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἀρτισυστάτου τότε Ἑλληνικοῦ κράτους μετὰ τὴν Μεγάλῃν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, περὶ τῆς μορφώσεως τοῦ κλήρου. Λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψει διττῆς ἢ ἀνωτέρω προσπάθειας ἔλαβε διαφόρους φάσεις διὰ μέσου τῆς χρονικῆς περιόδου ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ μέχρι τῆς σήμερον, ἡ ἐν Χαλκίδι Ἱδρυσις καὶ λειτουργία τοῦ Ἱερατικοῦ Σχολείου, ὡς καὶ ἐν Τριπόλει καὶ Σύρῳ (1856), ἀποτελεῖ (πλὴν βεβαίως τῆς ἐν ἔτει 1837 ἱδρυθείσης Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν), τὴν τρίτην φάσιν τῆς εἰρημένῃς προσπάθειας. Συγκεκριμένως: Κατὰ τὸ ἔτος 1830 ἱδρῦθη ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου Ἰωάννου Καποδιστριακοῦ ἡ πρώτη ἐν τῇ ἐλευθέρῃ Ἑλλάδι Ἱερατικὴ Σχολή, τὸ «Σχολεῖον Ἐκκλησιαστικόν», λειτουργήσασα εἰς τὴν ἐν Πόρῳ Ἱερὰν Μονὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (Καλαυρίας). Δευτέρα Ἱερατικὴ Σχολή εἶναι ἡ ἐν ἔτει 1843 ἱδρυθεῖσα καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπομένου ἔτους 1844 ἀρχίσασα τὴν λειτουργίαν αὐτῆς Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή. Τρίτη τέλος προσπάθεια πρὸς μόρφωσιν τοῦ ἱεροῦ κλήρου εἶναι ἡ ἐν ἔτει 1856 ἱδρυσις τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων Χαλκίδος, Τριπόλεως καὶ Σύρου¹.

1. Πληροφορία περὶ τῆς παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσως εὐρίσκονται εἰς τὰ κάτωθι ἔργα καὶ ἄρθρα: Χρυσόστομου Παπαδοπούλου (Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν), Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόμος Α', Ἀθῆναι 1920, σελ. 322 κ.έ. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἱστορία τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, Ἀθῆναι 1919. — Δημ. Σ. Μπαλάνου, Ἱστορία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Ἀθῆναι 1937. — Κων. Ι. Δυοβουνιώτου, Ἱερατικὰ Σχολαῖ ἐν Ἑλλάδι, ἐν Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαίδειᾳ, Πυρσοῦ, τόμος 12, σελ. 868. — Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Προσπάθεια πρὸς μόρφωσιν τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ κλήρου, Ἀθῆναι 1949. — Ἀνδρ. Ι. Κεραμίδα, Ἡ μόρφωσις τοῦ κλήρου, Ἀθῆναι 1951. — Σπυρ. Γ. Μακρῆ, Παιδεία Ἐκκλησιαστικῆ, ἐν Ὁρησκευτικῆ

Α) ΙΕΡΑΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΧΑΛΚΙΔΟΣ

Σύστασις, τρόπος λειτουργίας καὶ οἴκημα τοῦ Ἱερατικοῦ Σχολείου.

Εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἀριθ. 54 τῆς 5 Ὀκτωβρίου 1856, ἐδημοσιεύθη ὁ Νόμος ΤΕΖ' «Περὶ Ἱερατικῶν Σχολείων»². Κατὰ τὸν Νόμον αὐτὸν «συνιστῶνται Σχολεῖα ἱερατικά, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκπαιδεύονται οἱ προπαρασκευαζόμενοι διὰ τὴν διακονίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν αὐτοῖς γίνονται δεκτοὶ καὶ ὄσοι τῶν ἤδη τεταγμένων εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν κλῆρον εἰσὶ δεκτικοὶ μαθήσεως». «Τὰ σχολεῖα ταῦτα τίθενται ὑπὸ τὴν ἀμεσον διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσως καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου». Καθορίζονται περαιτέρω ἐν τῷ εἰρημένῳ Νόμῳ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν, εἰς τὰς προϋποθέσεις ἢ τὰ προσόντα ἐγγραφῆς αὐτῶν, εἰς τὴν παροχὴν «διὰ τῶν γονέων ἢ τῶν κηδεμόνων ἐγγυήσεως ἀξιοχρέου, ὅτι ἐὰν μετὰ τὴν ἐκπαίδευσίν του (ὁ μαθητῆς), καὶ ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ὀριζομένην ἡλικίαν, μεταμεληθεὶς δὲν θελήσῃ νὰ χειροτονηθῇ ἱερεὺς ἕγγαμος ἢ ἄγαμος, ἢ ἐὰν ἀποβληθῇ τοῦ σχολείου θέλει ἀποδίδει πᾶσαν τὴν διὰ τὰ διδασκὰτα αὐτοῦ γενομένην δαπάνην, πρὸς ἀπόπαιον τῆς ὁποίας ἐφαρμόζονται κατ' αὐτοῦ αἱ διατάξεις τοῦ Νόμου περὶ καθυστερούντων ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου». Ὡσαύτως εἰς τὸν Νόμον καθορίζονται τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ διδασκτικὸν προσωπικὸν τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων, εἰς τὸν ἐπιστάτην, τοὺς ὑπηρέτας, τὴν Ἐφορευτικὴν Ἐπιτροπὴν «συγκροτουμένην ἐκ 5 μελῶν, καὶ ἔχουσαν καθῆκον νὰ φροντίζῃ περὶ πάντων, ὅσα

καὶ ἡθικῆ Ἐγκυκλοπαίδεια, τόμος 9, στήλ. 1052 κ.έ. — Ἀρχιμ. Στεφάνου Γιαννοπούλου, Συλλογὴ τῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1901. — Αἱ Συνδικαὶ Ἐγκύκλιοι, ἐκδοθεῖσαι ἐπιμελείᾳ Ἀρχιμ. Χρυσόστομου Θέμελη (νῦν Μητροπολίτου Μεσσηνίας), τόμος Α' (1901 - 1933). Ἀθῆναι 1955, καὶ τόμος Β' (1934 - 1956), Ἀθῆναι 1956. Εἰς τὰς συλλογὰς ταύτας τῶν Συνδικῶν Ἐγκυκλίων εὐρίσκονται σποραδικῶς χρήσιμοι πληροφορίες περὶ τῆς παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσως (βλέπε Εὐρετήρια αὐτῶν).

2. Ἀρχιμ. Στεφάνου Γιαννοπούλου, Συλλογὴ τῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1901, σελ. 337 κ.έ.

τείνουν εις την συντήρησιν τοῦ σχολείου καὶ εἰς τὴν πρόδον τῶν ἐν αὐτῷ μαθητευομένων», τῆς ὁποίας ἐπιτροπῆς «περιοδεύει (γράφει προεδρεύει) διαρκῶς ὁ ἀρμόδιος Ἐπίσκοπος» καὶ τῆς ὁποίας «τὰ λοιπὰ τέσσαρα μέλη λαμβάνονται κατὰ τὸ ἥμιον ἐκ τῶν μᾶλλον εὐμαθῶν κληρικῶν καὶ ἐξ ἐναρέτων λαϊκῶν, προτεινόμενα μὲν ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Ἐπισκόπου συνεννοουμένου μετὰ τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου, ἐγκρινόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν». Περαιτέρω ἐν τῷ ἰδρυτικῷ Νόμῳ καθορίζεται ὅτι τὰ ἀπαιτούμενα ἔξοδα «διὰ τὴν ἐνδυμασίαν καὶ διὰ τὴν διατροφήν τῶν μαθητῶν» ὀφείλουσι νὰ καταβάλλωνται ἐν ἀρχῇ τοῦ σχολικοῦ ἔτους ὑπὸ τῶν γονέων, τῶν συγγενῶν ἢ κηδεμόνων ἐκάστου ἐξ αὐτῶν, τὰ δὲ ἔξοδα διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἱερατικῶν Σχολείων γίνονται «ἐκ τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν εἰδικῶς ταμιευθσομένου πόρου κατὰ τὰ ἐξῆς: α) ἐξ ἐτησίας τακτικῆς συνεισφορᾶς ὄλων τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ διατηρουμένων μοναστηρίων κατὰ λόγον τῶν ἐσόδων ἐκάστου, ἥτις ἐγκρίνεται διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ ἀρμοδίου μοναστηριακοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, β) ἐκ προαιρετικῶν συνεισφορῶν τῶν Σ. Ἐπισκόπων, τοῦ Κλήρου καὶ τῶν Χριστιανῶν, γ) ἐκ τοῦ τόκου τῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Κλήρου γενομένων καὶ γενησομένων ἀπὸ εὐσεβεῖς δωρεῶν ἢ κληροδοτημάτων, τῶν ὁποίων τὸ κεφάλαιον μὲν εἰς τὸ διηνεκὲς ἄθικτον».

Εἰς τὸ 1 ἄρθρον τοῦ διαληφθέντος Νόμου ΤΕΖ' «Περὶ Ἱερατικῶν Σχολείων» ἀναγράφεται, ὅτι «ὁ ἀριθμὸς καὶ αἱ ἔδραι τῶν σχολείων τούτων προσδιορισθῶσιν διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος μετὰ γνωμοδότησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος». Συμφώνως δὲ πρὸς τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον ἐδημοσιεύθη τὸ ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1856 Β. Διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου «ουσταίνονται ἐπὶ τοῦ παρόντος τρία Ἱερατικά Σχολεῖα. «Ἐν κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, ἐν κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ ἐν κατὰ τὸ Αἰγαῖον»³. Κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ 1 Νοεμβρίου 1856 καὶ εἰς τὸ αὐτὸ φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τῆς 24 Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1856, ἐδημοσιεύθη Βασιλικὸν Διάταγμα «Περὶ προσδιορισμοῦ τῆς ἔδρας τοῦ κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα Ἱερατικοῦ Σχολείου, ἔχον οὕτω: «Ὁθων ἐλέῳ Θεοῦ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὸ 1 ἄρθρον τοῦ ΤΕΖ' νόμου καὶ κατὰ συνέπειαν τοῦ ὑπὸ σημερινὴν ἡμερομηνίαν Ἡμετέρου Διατάγματος, Ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, προσδιορίζομεν ἔδραν τοῦ κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα Ἱερατικοῦ Σχολείου, τὴν Χ α λ κ ί δ α. Εἰς τὸν προμνησθέντα Ἡμέτερον Ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ ἐκ-

3. Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἀριθ. 80 τῆς 24 Νοεμβρίου 1856.

τέλεις τοῦ παρόντος Διατάγματος. Ἐν Ἀθήναις, τὴν 1 Νοεμβρίου 1856. Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως Ἡ Βασίλισσα Ἀμαλία. Χ. Χριστόπουλος»⁴.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1856 ἐδημοσιεύθη Διάταγμα «Περὶ Κανονισμοῦ τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων», εἰς τὸ ὁποῖον λεπτομερῶς ἀναγράφονται τὰ ἀφορῶντα εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτῶν, εἰς τὰ διδασκόμενα ἐν αὐτοῖς μαθήματα, ἅτινα διαίρουσιν εἰς Ἐκκλησιαστικὴν καὶ εἰς Κοσμικὴν διδασκαλίαν. «Καὶ τὴν μὲν Ἐκκλησιαστικὴν διδασκαλίαν ἀποτελοῦσι: α) Ἡ Ἱερὰ Κατήχησις, διαίρουμένη εἰς δύο μέρη, εἰς σύντομον καὶ εἰς διεξοδικήν· τούτων ἡ πρώτη διδάσκειται κατὰ τὸ πρῶτον καὶ δευτέρον ἔτος, καὶ ἡ δευτέρα κατὰ τὰ ἐπόμενα. β) Ἡ Ἱερὰ Ἱστορία, ὡσαύτως. γ) Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, πλήρης μὲν, ἀλλὰ κατ' ἐπιτομήν. δ) Ἡ ἑρμηνεία τῶν Θεῶν Γραφῶν. ε) Ἡ Γεωγραφία τῶν Ἁγίων Τόπων. στ) Ἡ Χριστιανικὴ Ἠθικὴ καὶ ζ) Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ. Τὴν δὲ Κοσμικὴν διδασκαλίαν ἀποτελοῦσιν: α) Ἡ σπουδὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐκ τῶν Θεῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐξ Ἑλλήνων συγγραφέων. β) Ἡ πολιτικὴ Ἱστορία, καθολικὴ τε καὶ ἰδιαίτερα ἡ τῆς Ἑλλάδος. γ) Ἡ Γεωγραφία, ὡσαύτως. δ) Ἡ Ἀριθμητικὴ. ε) Στοιχειώδεις γνώσεις τῆς Φυσικῆς καὶ στ) Στοιχειώδης Γεωπονία». Περαιτέρω ἀναφέρεται, ὅτι οἱ μαθητὰι τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων ἠσκούντο, πρὸς τοῖς ἀνωτέρω, καὶ εἰς τὴν Καλλιγραφίαν. Ἡδύνατο δὲ νὰ προστεθῇ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν διδασκαλίαν «ἡ Δογματικὴ ἐν ἐπιτομῇ, καὶ ἡ Ποιμαντικὴ, ἐν ἧ καὶ κανόνες τινὲς τῆς Ὁμιλητικῆς μετὰ παραδειγμάτων ἐξ ὁμιλιῶν τῶν Θεῶν Πατέρων, ἀλλὰ τότε θέλει προστεθῇ καὶ πέμπτον ἔτος διδασκαλίας». Ἡ φοίτησις εἰς τὰ Ἱερατικά Σχολεῖα ἦτο τετραετής. Περαιτέρω ὁ Κανονισμὸς τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων περιλαμβάνει τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν Σχολαρχὴν καὶ τοὺς διδασκάλους, εἰς τὸν ἐπιστάτην καὶ τοὺς ὑπηρέτας καὶ εἰς τὴν Ἐφορευτικὴν ἐπιτροπὴν, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὰς ἐξετάσεις καὶ τὰς διακοπὰς, καὶ εἰς τὴν στολὴν τῶν μαθητῶν, ἥτις «εἶναι ὁμοίομορφος, σεμνοπρεπὴς καὶ λιτὴ, φοροῦσι δὲ κιτῶνα ποδὴρη μαῦρον,

4. Σημειωτέον ὅτι δι' ἄλλων Διαταγμάτων (1857) 57) καθυρίσθη ἔδρα μὲν τοῦ κατὰ τὴν Πελοπόννησον Ἱερατικοῦ Σχολείου, ἡ Τ ρ ί ο λ ι ε, ἔδρα δὲ τοῦ κατὰ τὸ Αἰγαῖον (Κυκλάδες νῆσοι) τοιοῦτου, ἡ Ἐ ρ μ ο ὄ π ο λ ι ε Σύρου. Ὁσαύτως μετὰ τὴν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐπανάσου (1866) προσετέθη καὶ ἡ Ἱερατικὴ Σχολὴ Κ ε ρ κ ὄ ρ α ε, διαλυθεῖσα τὸ 1887, μετὰ δὲ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος (1872), προσετέθη τὸ 1884 καὶ ἡ Ἱερατικὴ Σχολὴ Λ α ρ ί ο η ε. (Ἀρχιμ. Σ τ ε φ ἄ ν ο υ Γ ι α ν ν ο π ο ὄ λ ο υ, Συλλογὴ τῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1901, σελ. 77, 87 καὶ 337 καὶ σελ. 925 καὶ 926. — Χ ρ υ σ ο σ τ ὄ μ ο υ Π α π α δ ο π ο ὄ λ ο υ, Ἱστορία τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, Ἀθήναι 1919, σελ. 88. — Κ ω ν. Ι. Δ υ ο β ο υ ν ι ὄ τ ο υ, Ἱερατικά Σχολαῖ ἐν Ἑλλάδι, ἐν Μ ε γ ἄ λ η Ἑ λ λ η ν ι κ ῆ Ἐ γ κ υ κ λ ο π α ι δ ε ῖ α. Πυρσοῦ, τόμος 12, σελ. 868).

ζώνην κυανήν βαθείαν, περιπόδια μαύρα καὶ ἐπενδύτην τοῦ αὐτοῦ χρώματος». Ὅσον δὲ ἀφορᾷ, τέλος, εἰς τὰς ποινὰς τῶν μαθητῶν αὐταὶ καθορίζονται ἐν τῷ Κανονισμῷ ὡς ἐξῆς: «Πρὸς συντήρησιν τῆς ἐν τῷ Σχολείῳ πειθαρχίας θέλουν ἐφαρμόζεσθαι αἱ ἀκόλουθοι ποιναί. α) Πατρικὴ παραίνεσις. β) Μυστικὴ ἐπίπληξις. γ) Δημοσίαι ἐπίπληξις. δ) Κράτησις ἐντὸς θαλάμου ἀπὸ μιᾶς ὥρας, μέχρι τριῶν ἡμερῶν· ἐν βαρυτέρᾳ δὲ περιπτώσει, ἡ κράτησις θέλει παρατείνεσθαι μέχρι δύο ἐβδομάδων, καθ' ἃς δὲν θέλει κορηγεῖσθαι τῷ τιμωρουμένῳ εἰμὴ ἄρτος καὶ ὕδωρ· καὶ ε) ἀποβολή». Εἷς τινα σημεία ὁ Κανονισμὸς ἀναφέρει ὅτι αἱ διατάξεις αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα καὶ τὰ Γυμνάσια ἰσχύουσι καὶ διὰ τὰ Ἱερατικὰ Σχολεῖα. Ὁ Σχολάρχης, κατὰ τὸν Κανονισμὸν, διέμενεν «ἐν τῷ Σχολείῳ» καὶ εἶχεν εἰς αὐτὸ τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ἄμωστον, συνέτρωγε δὲ «μετὰ τῶν μαθητῶν ἐν τῇ αὐτῇ τραπέζῃ», ἐνῶ «οἱ διδάσκαλοι ὑπέικουσι εἰς τὸν Σχολάρχην καὶ ἐνοικοῦσιν ἄμωστος ἐπίσης ἐν τῷ Σχολείῳ, διατρεφόμενοι ἐξ ἰδίων»⁵.

ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω προϋποθέσεις ἰδρῦθη καὶ ἤρξατο τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Σχολικοῦ ἔτους 1857-1858 τὸ Ἱερατικὸν Σχολεῖον Χαλκίδος, ἥτοι ἀπὸ τοῦ ἐπομένου ἔτους τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ. Τὸ γεγονός δὲ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ πρώτος τὸ ἐχαιρέτησε ὁ τότε Ἱεροκήρυξ Κυκλάδων Εὐβοεὺς Ἀρχιμανδρίτης καὶ ἀγωνιστὴς κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821, Ν α θ α ν α ἡ λ Ἰ ω ἄ ν ν ο υ. Ὁ ἀξιόλογος οὗτος κληρικὸς γράφει τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ Ἱερατικοῦ Σχολείου εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ «Εὐβοϊκὰ»: «Αὕτη — ἡ Ἱερατικὴ Σχολὴ — νῦν ἰδρῦθη καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ γηλόφου αὐτῆς (μικροῦ τεμένους τοῦ Βελῆ Μπαμπᾶ) καθωραΐζει τὴν πόλιν Χαλκίδος προετοιμάζουσα θυτήρας ἐκείνου τοῦ ἀνεκδιηγῆτου καὶ ἀνεξίκακου Ἀμνοῦ, περὶ οὗ ὁ μεγαλοφρονότατος Ἡσαΐας ποιεῖται λόγον. Εὐχόμεθα οὖν αὐτῇ, ὅπως τάχιον πολλὴν καρπὸν φέρῃ εἰς τὴν Πατρίδα ἐν γένει καὶ τὴν Εὐβοίαν πᾶσαν· καὶ ὡς αἱ πρωῖναι τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες διερχόμεναι

τὸν λόφον πίπτουσιν ἐν τῇ πόλει καὶ διαλάμπουσιν αὐτήν, οὕτω καὶ τὸ φῶς (ἡ διδασκαλία) ἐκ τῶν θυτήρων ἐκχυθῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ διαλάμπη τοὺς λαοὺς αὐτῆς». Ἡ ἴδρυσις τοῦ Ἱερατικοῦ Σχολείου θεωρεῖται ὑπ' αὐτοῦ ὡς «εὐεργέτημα ὑφέλιμον» πρὸς τὴν Εὐβοίαν, πραγματοποιηθὲν ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τοῦ Χ. Χριστοπούλου⁶.

Τὸ Ἱερατικὸν Σχολεῖον ἐστεγάσθη ἀρχικῶς, κατὰ τὴν ὥς ἄνω πληροφορίαν τοῦ Ναθαναὴλ Ἰωάννου, εἰς οἴκημα ἀνατολικῶς τῆς Χαλκίδος ἐπὶ τοῦ γηλόφου Βελῆ Μπαμπᾶ. Εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν σήμερον εἶναι κτισμένον τὸ Γυμνάσιον Θηλέων Χαλκίδος. Κατὰ πληροφορίαν ἐξ ἄλλου, προερχομένην ἀπὸ τὸ Μαθητολόγιον τοῦ Ἱερατικοῦ Σχολείου Χαλκίδος, κατὰ τὸ ἔτος 1861 τὸ Ἱερατικὸν τοῦτο Σχολεῖον ἐστεγάζετο εἰς οἴκημα ἐντὸς τῆς πόλεως Χαλκίδος εἰς τὴν περιοχὴν τῆς «ἐβδομαδιαίας ἀγορᾶς» καὶ τοῦ «ὕδραγωγείου»⁷. Περαιτέρω ἐν ἔτει 1882 ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ Δήμου Χαλκιδέων εἰδικὸν κτίριον πρὸς μόνιμον στέγασιν τοῦ Ἱερατικοῦ Σχολείου. Ἀλλὰ τελικῶς τὸ ἐν λόγῳ κτίριον ἐχρησιμοποιήθη, παρὰ τὸν ἀρχικὸν σκοπὸν τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ, ὡς Δημόσιον Νοσοκομεῖον Χαλκίδος ἔκτοτε μέχρι τῆς σήμερον⁸. Ἀπὸ δὲ τῆς 1 Φεβρουαρίου 1890 ἐστεγάσθη εἰς δύο συνεχομένας οἰκίας τοῦ ἱατροῦ Ὁρ. Κροκίδα, μεταστεγάσθην ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Ἡρακλ. Γαζέπη. Ἡ πληροφορία αὕτη ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἀπὸ τῆς α' Φεβρουαρίου τοῦ προσεχοῦς ἔτους γίνεται ἀλλαγὴ τοῦ καταστήματος τῆς ἐνταῦθα Ἱερατ. Σχολῆς, μεταφερομένης ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ κ. Ἡρακλ. Γαζέπη καὶ πρώην Ἀδάμ Δοῦκα εἰς τὰς ἐν τῷ φρουρίῳ συνεχόμενας δύο οἰκίας τοῦ ἱατροῦ κ. Ὁρ. Κροκίδα, μεθ' οὗ τὸ δημόσιον συνεβλήθη συνταχθέντων προχθὲς τῶν περὶ τούτου ἐνοικιαστηρίων συμβολαίων»⁹. Τὸ ἐν τῷ φρουρίῳ ὡς ἄνω οἴκημα, ἐπὶ τῆς σημερινῆς ὁδοῦ Τζαβέλα, ἐκαλεῖτο μεταγενεστέρως φρουραρχεῖον, ἔναντι δὲ αὐτοῦ ἦτο ἡ οἰκία διαμονῆς τοῦ στρατηγοῦ Νικολάου Κριεζώτου, ἀγωνιστοῦ κατὰ τὴν Μεγάλην Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἐν Εὐβοίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς ἐπαναστατηρᾶσης Ἑλλάδος. Δεδομένου δὲ ὅτι ἐν ἔτει

5. Ἀρχιμ. Στεφάνου Γιαννοπούλου, ἐνθα ἀνωτέρω, σελ. 339-344. — Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἀργότερον καθωρίσθησαν καὶ ἄλλα μαθήματα πρὸς διδασκαλίαν εἰς τὰ Ἱερατικὰ Σχολεῖα, ὡς ἡ Λειτουργικὴ (Σειρὰ Ἐγκυκλίων μαθημάτων πρὸς χρῆσιν τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων, συναρτισθεῖσα γνωμοδοτήσῃ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐγκρίσει τοῦ Ἱπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, καὶ ἐκδοθεῖσα δαπάνῃ τοῦ δημοσίου ταμείου, τόμος Θ' περιέχων Χριστιανικὴν Ἠθικὴν καὶ Λειτουργικὴν, ὑπὸ Π. Ρομπότου, ἐν Ἀθήναις 1869), καὶ ἐξεδόθησαν εἰς καλαίσθητον καὶ ὁμοίμορφον Σειρὰν ἐξ 9 τόμων τὰ, ὡς τότε ἐκαλοῦντο, «Ἐγκύκλια μαθήματα πρὸς χρῆσιν τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων», ἥτοι τὰ διδακτικὰ βοηθήματα, περιλαμβάνοντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐν τῷ προαναφερθέντι Κανονισμῷ μαθημάτων τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων. — Ὡσαύτως ἀργότερον ἐδημοσιεύθη «Κανονισμὸς τῶν χρεῶν καὶ καθηκόντων τῶν Ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν τῶν Ἱερατικῶν Σχολείων» (Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἀριθ. 34 τῆς 17 Αὐγούστου 1859).

6. Ἀρχιμανδρίτου καὶ Ἱεροκήρυκος τῶν Κυκλάδων Ν α θ α ν α ἡ λ Ἰ ω ἄ ν ν ο υ Εὐβοέως, Εὐβοϊκὰ ἥτοι Ἱστορία περιέχουσα τεσσάρων ἐτῶν πολέμους τῆς Νήσου Εὐβοίας, ἀπὸ 1821-1825 κ.λ.π. Ἐν Ἐρμούπολει 1857, σελ. 207-208 καὶ σελ. 192. — Χρυσοστόμου Θέμελη, Μητροπολίτου Μεσσηνίας, Ὑφος καὶ ἦθος τοῦ Ναθαναὴλ Ἰωάννου εἰς τὰ «Εὐβοϊκὰ» αὐτοῦ. Ἀθῆναι 1972, σελ. 35-36 (ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Ἀρχείου Εὐβοϊκῶν Μελετῶν»).

7. Μαθητολόγιον τοῦ Ἱερατικοῦ Σχολείου Χαλκίδος, σελ. 23.

8. Ἰωάν. Β. Παπαγρηγορίου, Ἡ σημερινὴ Χαλκίς, 1953, σελ. 102.

9. Εὐριπίος («Ἐκδίδεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος κατὰ Σάββατον, Συντάκτης Α. Μάτσας»), 21 Ὀκτωβρίου 1889. — Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἡ ἐβδομαδιαία αὕτη τῆς Χαλκίδος ἐφημερίς παρέχει πολυτίμους πληροφορίας περὶ τοῦ Ἱερατικοῦ Σχολείου Χαλκίδος.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Με ιδιαίτεράν λαμπρότητα ἐωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἡ ἐορτὴ τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς ἀπάσας τὰς Ἱ. Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν ἐτελέσθη κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, 3 Μαρτίου, Πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναόν, προεξάρχοντας τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σ ε ρ α φ ε ἰ μ καὶ παρισταμένων πολλῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ὁμοίως παρέστησαν ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας Στρατ. Φαίδων Γκιζίκησ, ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Ἀδ. Ἀνδρουτσόπουλος, ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν Ἀρχῶν καὶ πλῆθος λαοῦ.

Κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν ὠμίλησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀργολίδος κ. Χ ρ υ σ ὄ σ τ ο μ ο ς, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ»

(Ἐφεσ. Ε', 25 - 26).

Λαμπρὰ καὶ χαρμόσυνος ἡ ἐορτὴ, τὴν ὁποίαν ἄγει σήμερον ἡ τοῦ Χριστοῦ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

Τὰ πλήθη τῶν πιστῶν συνωθούμενα ἐντὸς τῶν Ἱερῶν Ναῶν, μετὰ τῶν Ποιμένων καὶ τῶν Ἀρχόν-

1893 ἔπαυσε ἡ λειτουργία τοῦ Ἱερατικοῦ Σχολείου, συνάγεται ὅτι τὸ οἶκημα τοῦ ἱατροῦ Ὁρ. Κροκίδα εἶναι τὸ τελευταῖον κτίριον, ἔνθα ἐστεγάσθη τὸ Ἱερατικὸν τοῦτο Σχολεῖον¹⁰.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μεσοηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

10. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ἡ περίη τοῦ Ἱερατικοῦ Σχολείου περιοχὴ, ἐν ἔτει 1878, ἦτο ἀπὸ ἀπόψεως καθαριότητος οὐκί πάντοτε εὐχάριστος. Ἰδοὺ πληροφορία τινὲς περὶ αὐτῆς, εἰλημμένα ἐκ τοῦ Ε ὕ ρ ἰ π ο υ: «Ἡ ἔμπροσθεν τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς διερχομένη ὁδὸς γέμει ἀκαθαρσιῶν, ἡ δὲ προξενουμένη δυσωδία ἐκ τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ὁδοῦ ταύτης οὖρων εἶναι ἀφόρητος, καὶ πολλὰς ὑπάρχει φόβος μὴ οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς πάθωσιν· ἐφιστώμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν εὐελπιζόμενοι ὅτι θέλουν διατάξαι ὡς τάχιστα τὸν πλήρη τῆς κεντρικωτάτης ταύτης ὁδοῦ καθαρισμόν, σὺν τῇ ἀπαγορεύσει ὅπως τοῦ λοιποῦ παύσῃ ἐπαναλαμβανομένη ἐν αὐτῇ ἡ ἐκ τῶν οὖρων προξενουμένη τοιαύτη ἀθλία κατάστασις» (Ε ὕ ρ ἰ π ο ς, 7 Ὀκτωβρίου 1878). Καὶ περαιτέρω: «Εὐχαρίστως παρετηρήσαμεν ὅτι οἰκόπεδά τινα περιεφράχθησαν· ἡ δὲ ἔμπροσθεν τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς διερχομένη ὁδὸς ἐκαθαρίσθη κάπως καὶ ἔπαυσε ἡ ἀσχημίζουσα αὐτὴν ἀθλία ἐκείνη κατάστασις, ἥτις σπουδαίως ἠπεῖλει τὴν ὑγείαν τοῦ μέρους ἐκείνου· ἀπονέμοιεν τὸν δίκαιον ἔπαινον εἰς τε τὸν κ. Ἀστυνόμον, ὅστις προθύμως ἔσπευσε εἰς τὴν ἐξάλειψιν τοιούτων ἀσχημῶν, καὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἀρχήν, ἥτις διὰ τῆς εἰς τὰ μέρη ταῦτα φρουρήσεως διὰ στρατιωτῶν ἀπηγόρευσε τὴν ἐπανάληψιν αὐτῶν» (Ε ὕ ρ ἰ π ο ς, 14 Ὀκτωβρίου 1878).

των αὐτῶν, ἀπευθύνουν ὕμνους νικητηρίους καὶ ἀναπέμπουν εὐχαριστηρίους δοξολογίας πρὸς τὸν Θεῖον Δομῆτορα τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας. Νικητηρίους μὲν ὕμνους, διότι τῆς Ἐκκλησίας τὴν νίκην καὶ τὸν θρίαμβον ἐορτάζομεν σήμερον, κατὰ τῶν ποικιλωνύμων πολεμίων Αὐτῆς· εὐχαριστηρίους δὲ δοξολογίας, διότι Αὐτὸς ὁ Κύριος διέσωσε ταύτην «ἐκ λύκων λυμνηναμένων αὐτῆς».

Ἡ Ἐκκλησία λοιπόν, ἡ ὑπόθεσις τῆς παρουσίας Ἐορτῆς, ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία. Καὶ ὅταν ἡ Μήτηρ ἐορτάξῃ, εὐφραίνονται τὰ τέκνα ἐπὶ τῇ Μητρὶ αὐτῶν.

Ἄλλὰ τίς ἡ Μήτηρ αὕτη; Τίς ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, ἵνα φαιδρότερον πανηγυρίσωμεν καὶ ἐπωφελεστέρα ἡ Ἐορτὴ καταστῆ δι' ἡμᾶς;

Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος, τῆς Ἐκκλησίας Μητρὸς, ὁ ἀδύναμος εἰς τὴν γλῶσσαν θὰ κάμῃ σύντομον λόγον, ἐπικαλούμενος πάντων τὰς προσευχάς, ἀλλὰ καὶ τὴν προσοχὴν.

Ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀποστολῆς Αὐτῆς ἐκτιμῶνται δεόντως ἐκ τῶν ὄσων προσέφερον ἐπὲρ Αὐτῆς τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς τρισηλίου Θεότητος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, γενόμενος ἄνθρωπος.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει πρὸς τοὺς Ἐφεσίους, συνεπαρμένος ἐκ τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ: «Ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθαρίας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν Ἐκκλησίαν μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ἡ ἀγία καὶ ἄμωμος».

Ταύτην λοιπόν τὴν προσφορὰν τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν λόγον τῆς προσφορᾶς ταύτης ἔχοντες ὡς ὁδηγὸν δεύσωμεν εἰς θεώρησιν τῆς Ἐκκλησίας, οὐκ ἵνα τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν Αὐτῆς ἐπισκοπήσωμεν, ἀλλ' ἵνα τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀποκαλυπτομένην βουλήν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, δεόντως ἐκτιμήσωμεν.

Ἡ Ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν ὁ θεὸς Παῦλος ὀνομάζει «πόλιν, ἥς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός» (Ἐβρ. ΙΑ', 10) καὶ σκηνὴν «ἣν ἐπηξεν ὁ Κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος» (Ἐβρ. Η' 2), ἡ ἀρχὴ λέγω τῆς Ἐκκλησίας ἀνάγεται «προτοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ τῷ Θεῷ». «Πρότερον κτισθεῖσα», ὡς λέγει ὁ Μ. Ἀθανάσιος περὶ τῆς Ἐκκλησίας, «μετὰ ταῦτα γεννᾶται ἐκ Θεοῦ» (PG 26, 1004/5). Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας ὁ Χριστός, σῶμα δὲ τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἐκκλησία, ἄρα ἡ Ἐκκλησία ἔ-

χει ἐν τῷ Χριστῷ καὶ διὰ τοῦ Χριστοῦ αἰώνιαν ὑπαρξιν. Σαφῶς δὲ ὁ Κύριος τοῦτο ἐμαρτύρησε λέγων «ἡ βασιλεία ἢ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰωάν. ΙΗ', 36), τοῦ Θεοῦ Παύλου σοφῶς ἐξηγήσαντος περὶ τῆς Ἐκκλησίας ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ μυστήριον «ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, ἵνα γνωρισθῆ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἢ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ» (Ἐφεσ. Γ', 9-12).

Προαιωνίως ὑπαρχούσης, κατὰ ταῦτα, τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ προαιωνίῳ βουλῇ καὶ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ, ὡς «πνευματικὴ» «ἤτις συνηνωμένη μετὰ τοῦ προῦπάρχοντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, περιλαβοῦσα ἐν ἀρχῇ τὰς στρατιάς τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων, βραδύτερον δέ, ἀπὸ τῆς δημιουργίας τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν κατὰ κλῆσιν Θεοῦ πιστῶν καὶ ἀγίων πάντων τῶν αἰώνων, οὗς ὁ Θεός, ὡς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παρατηρεῖ «ἐξελέξατο ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου εἶναι ἀγίους καὶ ἀμώμους» (Ἐφεσ. Α', 4) καὶ μέλη τῆς Ἐκκλησίας του» (Βλέπε Ἰ. Καρμίρη ἐν Ὁρθοκ. καὶ Ἠθικῇ Ἐγκυκλ. Τόμος Ε', σελ. 467 κ. ἐξ.).

Ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ἡ Ἐκκλησία, ἅμα τῇ δημιουργίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, χωρὶς δὲ νὰ παύσῃ νὰ μένωσιν ὡς μέλη αὐτῆς οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι, κατῆλθεν, ἵνα ἀνθρωπίνην γλῶσσαν χρησιμοποιοῦμεν, κατῆλθεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἔλαβε τὴν αἴσθησιν καὶ ὁρατὴν ὑπαρξίν τῆς, εἰσελθοῦσα πλέον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, ἠνωμένη πάντοτε μετὰ τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ εἶναι τὸν ἀνθρώπον μετὰ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἀπόλαυσιν ὑπ' αὐτοῦ τῶν τοῦ Θεοῦ ἀγαθῶν.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο δὲν ἐξετίμησεν ὁ ἄνθρωπος καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας, ὑπὸ τὴν ὁποῖαν ὑπέταξεν ἑαυτὸν, ἐμακρύνθη τοῦ Θεοῦ καὶ ἐγένετο «υἱὸς ἀπωλείας». Καὶ εἶδωλα ἀντὶ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἐλάτρευσε καὶ ἄμορφον τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ κατέστηκε καὶ τὸν Δημιουργόν του ἠρνήσατο καὶ φόνους καὶ ἀδικίας καὶ βδελυγμίας σαρκὸς ἠργάσθη. Καὶ τότε ὁ Θεός; Καὶ τότε τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ἡ Ἐκκλησία; «Οὐ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῖν, οὐδὲ κατὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν» (Ψαλμ. ΡΒ' 10), ὡς ἐν εὐγνωμοσύνῃ πολλῇ ἀνακράζει ὁ Προφητὰναξ Δαυῖδ. «Τότε ἐξαπέστειλε Προφήτας», ὡς ὁ Μέγας τῆς Καισαρείας Ἐπίσκοπος Ἅγιος Βασίλειος παρατηρεῖ, «ἐποίησε δυνάμεις διὰ τῶν Ἁγίων του, . . . ἐλάλησεν ἡμῖν διὰ τῶν δούλων του τῶν Προφητῶν, προκαταγγέλλων ἡμῖν τὴν μέλλουσαν ἕσθαι σωτηρίαν. . .».

Καὶ μετὰ ταῦτα; «Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν», συνεχίζει ὁ Μ. Βασίλειος, «ἐλάλησεν

ἡμῖν ἐν αὐτῷ τῷ υἱῷ Του». Τότε δὲ εἰς ποῖαν κατάστασιν εὔρεν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, γενόμενος ἄνθρωπος, τὴν Ἐκκλησίαν, τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ; Ἄμορφον, ἄδοξον, μὴ ἔχουσαν εἶδος, οὐδὲ κάλλος. Τοῦτο ἦτο ἀκριβῶς τότε τὸ εἶδος, ἡ μορφὴ τῆς Ἐκκλησίας, τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

Καὶ τότε τόσον ἠγάπησεν ὁ Χριστὸς αὐτήν, τὴν Ἐκκλησίαν, ὥστε «ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ρήματι ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἕνδοξον τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῆλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ἡ ἀγία καὶ ἀμώμος». Καὶ ἐγένετο δι' ἡμᾶς, τὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν «υἱὸς κατάρτας» ὁ Ἀναμάρτητος καὶ «τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον καὶ ἐκλείπον παρὰ πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων» (Ἦσ. ΝΓ' 3). Συγκλονίζεται ὁ Ἰερὸς Χρυσόστομος ἐκ τῆς θυσίας ταύτης τοῦ Κυρίου καὶ σημειοῖ εἰς ὁμιλίαν του: «Αὐτὸς (ὁ Κύριος) τὴν ἀποστρεφόμενην αὐτὸν (τὴν Ἐκκλησίαν δηλονότι τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ) καὶ μισοῦσαν καὶ διαπτύουσαν (περιφρονουσαν) καὶ θρυπτομένην (ἐξηντηλημένην) περὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ τῇ πολλῇ ἠγάπῃ κηδεμονία, οὐκ ἀπειλαῖς, οὐδὲ ὕβρεσιν, οὐδὲ φόβῳ, οὐδὲ ἐτέρῳ τινὶ τοιούτῳ. . .» (Ἰ. Χρυσ. Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσ. Ὀμιλ. Κ'). Καὶ συνεχίζει ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς θυσίας ταύτης, ἰδιαιτέρως στρέφων τῶν ἀκρατῶν του, καὶ ἡμῶν ἄρα, τὴν προσοχήν. «Καὶ ἑαυτὸν, φησί, παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς. Ἴνα αὐτὴν καθαρίσας ἀγιάσῃ. Ἄρα ἀκάθαρτος ἦν, ἄρα μῶμον εἶχεν, ἄρα ἄμορφος ἦν, ἄρα εὐτελής. . . ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐβδελύξατο, οὐδὲ ἐμίσησε διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀμορφίας». Καὶ ἐξηγεῖ: «Βούλει ἀκοῦσαι αὐτῆς τὴν ἀμορφίαν; Ἄκουε Παύλου λέγοντος. Ἦτε γάρ ποτε σκότους. Εἶδες αὐτῆς τὸ μέλαν; τί σκότους μελανότερον; . . . τί δὲ λέγω; Καὶ μωρὰ ἦν καὶ βλάσφημος ἀλλ' ὅμως τοσοῦτων ὄντων, ὡς ὑπὲρ ὥραιας, ὡς ὑπὲρ ἀγαπωμένης, ὡς ὑπὲρ θαυμαστῆς, οὕτως ἑαυτὸν ἐξέδωκεν ὑπὲρ τῆς ἀμόρφου. Καὶ τοῦτο θαυμάζων ὁ Παῦλος ἔλεγε: «Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθάνεται καὶ πάλιν εἰ ἔτι ἀμαρτωλῶν ἡμῶν ὄντων ὁ Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε».

Ἄλλ' ἐνῷ ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων προσεφέρετο διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἦτοι διὰ τῆς Χάριτος τῆς ἐκβλυζούσης ἐκ τῆς Σταυρικῆς Του θυσίας καὶ τῆς ἐν συνεχείᾳ χορηγουμένης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὁ διάβολος, ὁ ἀπ' ἀρχῆς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄρα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν μαχόμενος καὶ πολεμῶν, συνέχισε καὶ συνεχίζει τὸ εἰς ἀπώλειαν τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων ἀποβλέπον ἔργον του. Πολεμεῖ λοιπὸν αὐτὸν τὸν Ἐνανθρωπήσαντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς καταδίκης Αὐτοῦ εἰς τὸν διὰ Σταυροῦ θάνατον. Πολεμεῖ ἐν συνεχείᾳ τὸ ἔργον τῶν Ἀποστόλων. Πολεμεῖ τὴν νεοσύστατον Ἐκκλησίαν. Πολεμεῖ διὰ τοῦ Νέρωνος, τοῦ Διοκλητιανοῦ, τοῦ Μαξιμιανοῦ. Πολεμεῖ τὴν σῴτεια

κιβωτὸν τῶν ἀνθρώπων, τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐκ τῶν ἔνδον. Οὕτως ἐμφανίζει εἰς τὴν σωστικὴν τῆς Ἐκκλησίας πορείαν Ἄρειον καὶ Νεοτόριον καὶ Εὐτυχὴ καὶ Μακεδόνιον καὶ Εἰκονομάχους. Ὁμῶς ἡ προστατευτικὴ δύναμις τῆς Κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Χριστοῦ, καθιστᾷ τὴν Ἐκκλησίαν ἀήττητον.

Τούτους τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς τρόπαια ταύτης ἀναλογιζόμενος ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει: «Υπὸ πόσων ἐπολεμήθη ἡ Ἐκκλησία, ἀλλ' οὐδέποτε ἐνίκηθη; Πόσοι τύραννοι; Πόσοι στρατηγοί; Πόσοι βασιλεῖς; Αὐγουστος, Τιβέριος, Γάιος, Κλαύδιος, Νέρων, ἄνθρωποι λόγοις τετιμημένοι, δυνατοὶ τοσαῦτα ἐπολέμησαν ἀκμὴν (ἀκόμη) νεάζουσαν (τὴν μόλις ἐμφανισθεῖσαν Ἐκκλησίαν), ἀλλ' οὐκ ἐξεργάζωσαν· ἀλλ' οἱ μὲν πολεμήσαντες σοσίζονται καὶ λήθη παραδέδονται, ἡ δὲ πολεμηθεῖσα τὸν οὐρανὸν ὑπεραίρει. Μὴ γάρ μοι τοῦτο ἴδης, ὅτι ἐν γῆ ἔσθηκεν ἡ Ἐκκλησία, ἀλλ' ὅτι ἐν οὐρανῷ πολιτεύεται». Καὶ συνεχίζει: «Ἐπολεμήθησαν ἔνδεκα μαθηταί, καὶ ἡ οἰκουμένη ἐπολέμει, οἱ δὲ πολεμηθέντες (οἱ ἔνδεκα) ἐνίκησαν καὶ οἱ πολεμήσαντες ἀνηρέθησαν» (Ἱ. Χρυσ. Δ' Ὁμιλ. εἰς τὸ Ἡσαίου ΣΤ', 1).

Εἰς ἑτέραν δὲ ὁμιλίαν τοῦ ὁ Αὐτὸς Ἅγιος Πατὴρ σημειοῖ: «Ἐκκλησίας οὐδὲν ἴσον. Μὴ μοι λέγε τείχη καὶ ὄπλα· τείχη μὲν γὰρ τῷ χρόνῳ παλαιοῦνται, ἡ Ἐκκλησία δὲ οὐδέποτε γηρᾷ. Τείχη βάρβαροι καταλύουσιν, Ἐκκλησίας δὲ οὐδὲ δαίμονες περιγίνονται (οὐδὲ οἱ δαίμονες νικοῦν τὴν Ἐκκλησίαν). Πόσοι ἐπολέμησαν τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ οἱ πολεμήσαντες ἀπώλοντο; Αὕτη δὲ ὑπὲρ τοὺς οὐρανοὺς ἀναβέθηκε. Τοιοῦτον ἔχει μέγεθος ἡ Ἐκκλησία· πολεμουμένη νικᾷ· ἐπιβουλευομένη περιγίνεται (νικᾷ ὁμοίως)· ὑβριζομένη λαμπρότερα καθίσταται· δέχεται τραύματα, καὶ οὐ καταπίπτει ὑπὸ τῶν ἐλκῶν· κλυδωνίζεται ἀλλ' οὐ καταποντίζεται· χειμάζεται, ἀλλὰ ναυάγιον οὐχ ὑπομένει· παλαίει ἀλλ' οὐκ ἠττάται· πυκτεύει (πυγμαχεῖ) ἀλλ' οὐ νικάται» (Ἱ. Χρυσ. Ὁμιλ. Ὅτε τῆς Ἐκκλησίας ἔξω εὐρεθεῖς Εὐτρόπιος).

Μετὰ τῆς Ἐκκλησίας ὁ Θεός. Ὁ γὰρ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτός ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος, τῆς Ἐκκλησίας. Τίς λοιπὸν δύναται τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ πολεμήσῃ καὶ εἰς τὸν πόλεμον τὸν κατ' αὐτῆς νὰ ἐξέλθῃ νικητὴς; Ναί! Καὶ μετὰ τοὺς διωγμοὺς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐμφανίζονται αἱ αἵρέσεις. Τόσοι αἵρέσεις! Πυκνοῦνται αἱ φάλαγγες τῶν αἰρετικῶν. Καὶ ὁ Κύριος τῆς Ἐκκλησίας προβάλλει, καθοδηγεῖ, διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔναντι αὐτῶν, «τὰ μυρῆπινα ἀνθη τοῦ παραδείσου, τὰ πάγχυρα στόματα τοῦ Λόγου».

Συγκροτοῦνται κατὰ τῶν αἱρέσεων αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι. Συντάσσονται, ὑπ' αὐτῶν, οἱ

δογματικοὶ ὄροι, οἱ ὄροι τῆς πίστεως, τῆς ἀληθοῦς, τῆς σωζούσης πίστεως. Συντάσσονται ὡσαύτως καὶ οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, δι' ὧν καθορίζονται τὰ τῆς διοικητικῆς διαρθρώσεως τῆς Ἐκκλησίας, ὡς Θεανθρωπίνου ὀργανισμοῦ καὶ ἡ γραμμὴ πορείας τῶν πιστῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, πορείας τῶν θελόντων σωθῆναι, πορείας τῶν πολιτευομένων ἐπὶ γῆς τὴν οὐράνιον πολιτείαν.

Ταῦτα καθώρισεν ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τὰς ἐπιταγὰς καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τὰς ἀποφάσεις.

Ὅθεν καὶ σήμερον μαρτυροῦμεν καὶ κηρύσσομεν «καθ' ἣν ἡμέραν ἀπελάβομεν τὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, σὺν ἀποδείξει τῶν τῆς εὐσεβείας δογμάτων καὶ καταστροφῇ τῶν τῆς κακίας δυσσεβημάτων». «Αὕτη ἡ πίστις τῶν Ἀποστόλων, αὕτη ἡ πίστις τῶν Πατέρων, αὕτη ἡ πίστις τῶν Ὁρθόδοξων, αὕτη ἡ πίστις τὴν Οἰκουμένην ἐστήριξεν». Καὶ ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι ὄντως τὴν Οἰκουμένην ἐστήριξε.

Καὶ ἡ πίστις αὕτη, ἡ Ὁρθοδοξία, οὐκ ἔστι ὀρθοδοξολογία ἀπλῶς, δὲν ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ ὀρθῶς πιστεῦν καὶ ὁμολογεῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ὀρθῶς πράττειν. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι κοινωνία Ἁγίων. Τοῦτο οἱ Πατέρες σαφῶς ἐδογματίσαν. Καὶ διὰ νὰ εἰπωμεν σαφέστερον: Δὲν ἔχει οὐδὲν μετὰ τὴν νοηταρχίαν ἡ Ὁρθοδοξία. Ἡ Ὁρθοδοξία τρέφεται ἐκ τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου. «Κρατῆρα ἡ Ἐκκλησία ἐκτίσαστο τὴν πλευρὰν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τὴν ζωηφόρον», λέγει εἰς τὸν Μέγαν Κανόνα τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέας, Ἐπίσκοπος Κρήτης. Ὁμοίως δὲ τρέφεται καὶ ἐκ τοῦ ἀγῶνος τῶν πιστῶν τέκνων τῆς διὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου τῶν. Μετὰ τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ μεταλαμβάνομεν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ διὰ τῶν ἰδρωτῶν, διὰ τὴν ἄσκησιν, τῆς ἀρετῆς, συνδέομεν ἑαυτοὺς στενώτερον μετὰ τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁρθῶς ἐν προκειμένῳ ὁ πολὺς Μηνιάτης κηρύσσει: «Πρέπει νὰ ζῆς καθὼς πιστεύεις· καὶ τότε εὐχαρίστει τὸν Θεὸν γιὰ τρία πράγματα. Πρῶτον πῶς εἶσαι χριστιανὸς καὶ ὄχι ἄπιστος· δεύτερον πῶς εἶσαι χριστιανὸς Ὁρθόδοξος καὶ ὄχι αἰρετικός· καὶ τρίτον πῶς εἶσαι χριστιανὸς Ὁρθόδοξος τόσο κατὰ τὴν πίστιν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ζωὴν καὶ ὄχι κατὰ τὴν πίστιν μόνον. Τότε, τότε ἔλυξε νὰ σωθῆς, νὰ ἀπολαύσῃς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» (Διδαχαί).

Διαμορφωθείσης, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, τῆς ἐπὶ γῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐν συνεχείᾳ τῆς, ὡς ἀνεφέρθη ἐν ἀρχῇ, πνευματικῆς Ἐκκλησίας, ὠνομάσθη αὕτη, ὡς ἔδει, «στρατευομένη ἐπὶ γῆς Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ» συνισταμένη ἐκ τῶν πιστῶν, οἵτινες οἰκεία βουλήσει συντάσσουσιν

ἐαυτοὺς τῷ Χριστῷ, ὡς ἐθελονταὶ στρατιῶται, ἐνοῦνται διὰ τῆς μυστικῆς καὶ μυστηριακῆς Ἐνώσεως μετὰ τῆς Κεφαλῆς τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Χριστοῦ «κολλῶμενοι τῷ Κυρίῳ», ὡς ὁ θεῖος Παῦλος κηρύσσει (Α΄ Κορ. ΣΤ΄ 17), παραμένουν ὑποταγμένοι τῇ Ἐκκλησίᾳ, συνεχιζοῦσθαι τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὡς μέλη τοῦ Μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, συμβάλλουν εἰς τὴν ἐλυκράτησιν τοῦ θελήματος Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀποβλέπουν εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς αἰωνίου τοῦ Χριστοῦ βασιλείας, τῆς κληθείσης «θριαμβευούσης ἐν οὐρανοῖς Ἐκκλησίας», ἧς μέτοχοι γίνονται οἱ κατὰ τὰ ἀνωτέρω βίωσαντες ἐπὶ γῆς, «οἱ καλῶς τὸν ἀγῶνα τελέσαντες καὶ τὴν πίστιν τηρήσαντες».

Ἐπεσφραγίσθησαν δέ ἵνα σχηματικῶς εἰπωμεν, ἐπεσφραγίσθησαν ἢ τε Ὁρθόδοξος πίστις καὶ τὰ εἰς τὴν ἀληθῆ ὁδὸν τῆς σωτηρίας ἀναφερόμενα τελικῶς διὰ τῆς Ἐορτῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς ἀείμνητος Ἱεράρχης, πρότριτα κοιμηθεὶς, ἐπανελάμβανεν εἰς συζητήσεις ἀναφερομένας εἰς θέματα πίστεως, χωρὶς νὰ ἐπιτρέπεται πλεόν οὐδεμία προσθήκη καὶ οὐδεμία ἀφαίρεσις εἰς ὅσα ἢ ἡ Ἐκκλησία καθώρισε. Τούτων δὲ πάντων φύλακες βεβαιούμεν νὰ ὑπάρχωμεν οἱ Ἐπίσκοποι, κατὰ τὴν φρικτὴν ὥραν τῆς χειροτονίας ἡμῶν.

Καὶ τὰ μετὰ ταῦτα; Ἦτοι τὰ μετὰ τὴν οὕτως ἡγενομένην ὁροθεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐντὸς τῶν ἀνωτέρω ὁρίων, τῶν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Παρακλήτου, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὁρισθέντων; Καὶ εἶναι τόσα τὰ μετὰ ταῦτα. Διὰ τὰ μετὰ ταῦτα ἔν μόνον ἐπιβάλλεται νὰ λέγωμεν: Ἐπιφυλακή! Διότι πᾶν τὸ μετὰ ταῦτα ἐκ τοῦ πονηροῦ προέρχεται, ἐκ τοῦ μαινομένου θηρίου τῆς Ἀποκαλύψεως. Μὴ δὲ ξενίση τινὰ ὁ χαρακτηρισμὸς, ὅταν ἢ ἴδια ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία προέβη, διὰ στόματος Ἁγίων Πατέρων, εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τούτων. Τούναντίον μάλιστα αὐτά, τὰ μετὰ ταῦτα, ἔχοντες ὑπ' ὄψει ἐπιβάλλεται νὰ λέγωμεν, οἱ πιστοί, εἰς ἐαυτοὺς καὶ πρὸς ἀλλήλους, προκειμένου περὶ τῶν τὰς καινοτομίας καὶ τὰς καινοφωνίας μεταφερόντων εἰς συνέδρια, εἴτε ἀκόμη καὶ εἰς Ναοὺς: Γρηγορῶμεν! Φύλακες γρηγορεῖτε! Ἡ καλλιπάρθενος καὶ ὡραία καὶ ἄσπιλος καὶ ἄμωμος κόρη, ἡ Ὁρθοδοξία, προστάσσει: «Φυλάξατέ με. Καὶ πρὸ παντὸς φυλάξατέ με ἐκ τῶν Ὁρθοδόξων τῶν Ὁρθοδοξολογούντων μόνον, ὅπου ἂν ἐμφανίζονται τοιοῦτοι, καὶ ἐγώ, ἔχουσα τοῦ Χριστοῦ τὴν πανοπλίαν, δύναμαι ἄριστα νὰ φυλαχθῶ ἐκ τῶν ἑτεροδόξων».

Ναί! Διότι εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὁ ἀληθινὸς Θεός, ὁ φύλαξ καὶ προνοητὴς καὶ προστατῆς καὶ συντηρητῆς τῆς Ὁρθοδόξου, τῆς μόνης ἀληθινῆς Ἐκκλησίας, ὁ καὶ εἰπών: «Καὶ πῦλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσι τῆς Ἐκκλησίας» (Ματθ. ΙΣΤ΄ 18).

Λὲν εἴμεθα μισαλλόδοξοι ταῦτα λέγοντες. Πι-

στεύομεν ὅμως εἰς τὸν Χριστόν, ὡς Θεὸν ἀληθινὸν καὶ Λυτρωτὴν. Καὶ ἀκόμη πιστεύομεν ὅτι ὁ Χριστός, ὁποῖος εἶναι, φυλάσσειται μοναδικῶς ὑπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς ἐκ τούτου δὲ πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι, διὰ τὸν πιστόν, «ἡ σῴτειρα κιβωτός», «ἡ γέφυρα ἢ μετὰ γοῦσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν», «ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ» καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀρνούμεθα νὰ ἐξέλθωμεν τῆς τοιαύτης κιβωτοῦ καὶ νὰ ἐκλέξωμεν πρὸς σωτηρίαν τὴν διέλευσιν ἡμῶν, οὐκὶ διὰ τῆς γεφύρας, τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ διὰ τῆς ρίψεως εἰς τοὺς πνίγοντας ποταμοὺς τῆς αἰρέσεως. Ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἕτερα πύλη εἰσόδου εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἐκτὸς τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἐπομένως «Φύλακες γρηγορεῖτε!» Καὶ ἐὰν ἀγαπῶμεν, καὶ ὄντως ἀγαπῶμεν, πᾶσαν ἀνθρωπίνην ψυχὴν καὶ δεώμεθα τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τῶν ψυχῶν, ἢ ἀγάπη ἡμῶν αὕτη ἐπιβάλλει νὰ ἀπειθῶμεν πρὸς πάντα ἄπιστον, πρὸς πάντα ὁπαδὸν τοῦ συγκρητισμοῦ, πρὸς πάντα ἑτεροδόξον, τὴν πρόσκλησιν «Ἐρχου καὶ ἴδε». «Ὡς ἐμπύχῳ γὰρ Θεοῦ Κιβωτῷ ψαυέτω μηδαμῶς χεῖρ ἀμώτων». «Ἐλθετε ὅμως καὶ ἴδετε» τὴν ἀγνήν, τὴν ἄμωμον, τὴν ἄσπιλον, τὴν ἀγίαν, τὴν καλλίμορφον Ὁρθόδοξίαν. «Ἐκτὸς αὐτῆς οὐκ ἔστι σωτηρία».

Ἡ πρόσκλησις αὕτη «Ἐρχου καὶ ἴδε» ἀποτελεῖ ἄλλωστε τὴν δυνατωτέραν ἀπολογία τῆς Ὁρθοδοξίας μας, τὸν πιστικώτερον διάλογον μετὰ τῶν ἀντιπρονοούντων καὶ δὴ τῶν ἑτεροδόξων. Τοῦτο βεβαίως καὶ ἡ πολυχρόνιος παράδοσις, ἡ ἱστορία τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐκ τῆς ἀγιότητος τοῦ βίου τῶν Ὁρθοδόξων καὶ τῆς ὑπερόχου Ὁρθοδόξου λατρείας ἐκερδίθησαν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ οἱ Σλαῦοι καὶ δὴ οἱ Ρῶσοι. Ἐκ τῶν ἰδίων λόγων δημιουργεῖται ἀπ' αἰῶνων καὶ συνεχίζεται «ἡ νοσταλγία τῆς Ὁρθοδοξίας» παρὰ τοῖς ἑτεροδόξοις, μετὰ παραδείγματα ἄπειρα, εἰς τὰ ὁποῖα καθ' ἑκάστην καὶ νέα προστίθενται, προσελεύσεως δηλαδὴ ἑτεροδόξων εἰς τὴν Ὁρθόδοξίαν καὶ μάλιστα μετὰ τὸ σύνθημα «Ἐπιστροφή εἰς τὴν Ὁρθόδοξίαν, τὴν διαυγεστάτην πηγὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ».

Ἄλλ' ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκὶ εἰς κενὸν ἐλέχθη παρ' Αὐτοῦ τοῦ Ἐαυτὸν θύσαντος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Κυρίου, «μὴ φοβοῦ τὸ μικρὸν ποιμνιον» (Λουκ. ΙΒ΄ 32). Μὴ λησιμονῶμεν δὲ ὅτι, οὐκὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν τύποις ὁπαδῶν τοῦ Κυρίου, ἀλλ' ἡ ἀγιότης τῶν πιστῶν δημιουργεῖ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ἀκόμη δὲ μὴ λησιμονῶμεν, ἵνα καὶ πάλιν εἰπωμεν, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία τῇ Ὁρθοπραξίᾳ συνέχεται καὶ οὕτω καὶ μόνον οὕτω Ὁρθοδοξία νοεῖται.

Μακαριώτατε, Σεπτῇ τῶν Ἱεραρχῶν χορεία, Στρατηγὲ Πρόεδρε τῆς Δημοκρατίας, τέκνα τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας προσφιλῆ,

Ἐν μέσῳ ἡμῶν ὁ Κύριος πάρεστι ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ. Τεθειμένος ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἀκούει ἡμῶν καὶ δέχεται τὰς πρὸς Αὐτὸν ἀπευθυνόμενας προσευχάς. Δέχεται σήμερον καὶ τοὺς εὐχαριστηρίους ὕμνους καὶ τὰς νικητηρίους δοξολογίας ἡμῶν, διὰ τὴν νίκην τῆς Ἐκκλησίας μας. Δέχεται καὶ εὐλογεῖ ἡμᾶς. Καὶ διὰ τὸ εἶπωμεν ἐπὶ τὸ αἰσθητότερον, μᾶς εὐλογεῖ καὶ «μᾶς καμαρώνει». Εἶναι ἡ Κεφαλή μας καὶ εἶμεθα τὰ μέλη τοῦ Μυστικοῦ Σώματός Του, τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν.

Ἄλλ' ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ ἡ Παναγία Μήτηρ Του, τὰ Τάγματα τῶν Ἀγγέλων, οἱ Ἅγιοι Πάντες, αἱ ψυχαὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων ἀδελφῶν ἡμῶν, ὅλη ἡ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία. Ὡς θεϊκῆς ὄντως πανηγύρεως! Ἡ στρατευομένη καὶ ἡ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία ἐπὶ τὸ αὐτό. Οὐρανὸς καὶ γῆ ἐνοῦνται. Ὁ Χριστὸς τὸν ἄνθρωπον ἀναζητῶν ἐνταῦθα, τὸν εὐρίσκει καὶ τὸν ἐναγκαλιζεται. Ἡ θέωσις τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἄλλως πως ἀτελεσφόρως ἀναζητούμενη, πραγματικότης γίνεται.

Τούτων πάντων ἡ Ὁρθοδοξία γίνεται δωρήτρια.

Καὶ πῶς ἄλλως; Ἀφοῦ, ἵνα καὶ ἐν τέλει εἶπωμεν, «Χριστὸς ἠγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθαρίας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι· ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος». Πῶς λοιπὸν τῆς ἀσπίλου καὶ ἀμώμου Ὁρθοδοξίας ἴσον τι θεωρήσωμεν;

Οὐδὲν ἀναφωνοῦμεν. Καὶ ἐν τῇ εὐσήμερῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τοῦ σοφοῦ Θεολόγου Ἰωσήφ Βρυενίου, γενομένου διδασκάλου τοῦ ἀγωνιστοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας Ἀγ. Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, τὴν δήλωσιν, τῇ καλῇ κουροτρόφῳ τῶν ψυχῶν μας Ὁρθοδοξία, ποιούμεθα:

«Οὐκ ἀρνησόμεθά σε φίλη Ὁρθοδοξία· οὐ ψευδόμεθά σε πατροπαράδοτον σέβας· ἐν σοὶ ἐγεννήθημεν, ἐν σοὶ ζῶμεν καὶ ἐν σοὶ κοιμηθησόμεθα. Εἰ δὲ καὶ καλέσει καιρὸς καὶ μυριάκις ὑπὲρ σοῦ τεθνηξόμεθα».

Ὅθεν, Ποιμένες καὶ εὐσεβὲς Ποίμνιον· Ἄρχοντες τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τοῦ τοσαῦτα παρὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εὐεργετηθέντος: Ὑψηλότερα καὶ οὐκ ἀπλῶς ὑψηλὰ τὰ λάβαρα τῆς Ὁρθοδοξίας, εἰς ἐποχὴν μάλιστα πλήρους συγχύσεως τῶν εἰς τὸν κόσμον ἀναφερομένων καὶ ἀνυποφόρου ἄγχους τοῦ συνοδεύοντος τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον, τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, τοῦ κατ' εὐφημισμὸν αἰῶνος πολιτισμοῦ.

Ὑψηλότερα τὰ λάβαρα τῆς Ὁρθοδοξίας! Στῶμεν καλῶς!

Ἡ Ὁρθοδοξία, ἡ τροφὸς τῶν ψυχῶν, ἡ τροφὸς τοῦ Ἔθνους ἔστω, διὰ πάντας, τὸ τιμαφέστερον πρὸς διαφύλαξιν. Ὁ Κύριος, Αὐτὸς ὁ ἐνσαρκωθεὶς Θεός, παρέδωκεν εἰς ἡμᾶς τὴν Ἐκκλησίαν Του «ἁγίαν καὶ ἄμωμον»: ταύτην ὡς φυλάξωμεν καὶ ἡμεῖς «ἁγίαν καὶ ἄμωμον», ὡς τὴν παρελάβομεν.

Ἐκ τῆς πίστεως ταύτης ἐλαυνόμενοι καὶ τὴν εὐθύνην ἡμῶν ἐκτιμῶντες οἱ τε Ἐπίσκοποι, ὁ Ἱερός Κλήρος, οἱ Ἄρχοντες καὶ ὁ Ὁρθόδοξος λαός, δεόν να αισθανώμεθα τὸν Δημήτορα τῆς Ἐκκλησίας να παραγγέλλῃ, σὺν ἄλλοις, τὴν Παναγίαν Μητέρα μας Ἐκκλησίαν να ζητῇ, τὸ Ἔθνος να ἐπιτάσῃ: Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, ἡ ἔκφρασις τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, τῆς Ἱ. Παραδόσεως ἦτις εἶναι μετὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἡ μία τῶν δύο βάσεων, ἐφ' ὧν θεμελιούται καὶ στηρίζεται ἡ Ὁρθοδοξία, οἱ Ἱεροὶ Κανόνες οἱ, ὡς μὴ ὤφελε, ἔξω βληθέντες, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἐκ τε τῆς κορυφῆς τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλλάδος καὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, να ἐπανέλθωσι τὸ ταχύτερον εἰς τὴν θέσιν των. Διότι εἶναι οἱ φύλακες τῶν ψυχῶν τῶν Ὁρθοδόξων καὶ ἄρα καὶ οἱ φύλακες τοῦ Ἔθνους. Εἶναι ὁ στέφανος τῶν εἰς τοὺς Καταστατικὸς Χάρτας ὀριζομένων καὶ πιστεύομεν ἀκράδαντως ὅτι τοῦτο ταχέως θὰ πραγματοποιηθῇ.

Καὶ νῦν δεηθῶμεν τοῦ Κυρίου: Ὡς Κύριε, θύμα ὑπὲρ ἡμῶν, ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας. Σὲ εὐχαριστοῦμεν καὶ δεόμεθά Σου: «Τὸ στερέωμα τῶν ἐπὶ Σοὶ πεποιθῶτων στερέωσον Κύριε τὴν Ἐκκλησίαν, ἢν ἐκτήσω τῷ τιμῷ Σου αἵματι». «Στήριξον Ὁρθοδοξία τὴν Ἐκκλησίαν Σου Χριστέ» καὶ παράσχου ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα, Ἀμήν,

† Ὁ Ἀργολίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ*

Ἡ πρὸς τὰ γήινα φορὰ, ἡ ἔφεσις πρὸς τὰ ὕλικά καὶ τὰς σαρκικὰς ἀπολαύσεις, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ σύγχρονος φιλόσοφος Ν. Μπερδιάεφ, «δὲν δύναται νὰ νικηθῆ, παρὰ διὰ τῆς διεγέρσεως μιᾶς θετικῆς δυνάμεως, ἡ ὁποία θὰ εἶναι ἀντίθετος πρὸς αὐτάς, μετὰ ἄλλας λέξεις διὰ τοῦ ἔρωτος πρὸς τὸ θεῖον. Εἰς τὸ δημιουργικὸν τοῦτο πῦρ τὸ κακὸν ἀναλίσκεται, ἡ ἀνία καὶ τὰ ψευδῆ θέληγτρα, τὰ ὁποῖα γεννᾶ, ἐξαφανίζονται»¹. Ἡμεῖς θὰ μεταβληθῶμεν εἰς Προμηθεῖς, διὰ νὰ μεταδώσωμεν τὸ πῦρ τοῦτο εἰς τὴν νεότητά.

Τὸ ὅλον πρόβλημα συνίσταται εἰς τὸ νὰ εὐρεθῆ ἡ ὁδός, ἡ ὁποία θὰ ὀδηγῆ πρωτίστως ἡμᾶς αὐτοὺς πρὸς ἓνα δημιουργικὸν πνευματικὸν ἔργον, πρὸς ἓνα φωτεινὸν προσανατολισμὸν, εἰς μίαν σταυροφορίαν, εἰς τὰς τάξεις τῆς ὁποίας αἱ δυνάμεις καὶ αἱ τάσεις τῶν νέων θὰ μεταουσιωθοῦν εἰς κρατήρας δημιουργικῆς, θετικῆς ἐνεργείας καὶ θὰ κατανικηθῆ ἡ ῥοπή τοῦ ἐνστίκτου. Διότι θεμελιώδης ἀρχὴ εἶναι νὰ ἐξαγάγωμεν τὴν νεότητά ἀπὸ τὸ τέλημα τῶν ἀχαλινώτων διαθέσεων τοῦ ἐνστίκτου καὶ τῶν κατωτέρων ὁρμῶν καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσωμεν, ὡς ἔπραξεν ὁ Μωϋσῆς διὰ τὸν περιπλανηθέντα Ἰουδαϊκὸν λαόν, ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, εἰς τὴν χώραν τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος. Τό γε νῦν ἔχον, ὀδεύοντες εἰς τὴν χώραν τῶν κατωτέρων ἐνστίκτων ἔχον τὴν ψευδαίσθησιν ὅτι εἶναι ἐλεύθεροι, ἐνῶ εἶναι δοῦλοι τῶν ἰδίων ἐπιθυμιῶν καὶ ἀδυναμιῶν. Ἡ πραγματικὴ ἐλευθερία εὐρίσκειται μόνον ἐκεῖ, ὅπου τὸ πνεῦμα ἀνέτρεψε τὸ καθεστῶς, τὴν δυναστείαν τῆς ὕλης καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὡς κατ' ἐξαχῆν πνευματικὸν ὄν, κυριαρχεῖ ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ αἱ σχέσεις του μετὰ τὸν Μέγαν Νομοθέτην καὶ Δημιουργόν του εἶναι ἀρμονικαί. Τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν θὰ τὴν εὐρωμεν ἐκεῖ, ὅπου ἐπικρατεῖ ὁ Νόμος καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Κυρίου. «Ὁ δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμά ἐστιν· οὐ δὲ τὸ Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία»², μᾶς λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος. Κατὰ δὲ τὴν παρατήρησιν τοῦ ἀναφερθέντος φιλοσόφου Μπερδιάεφ: «κάθε κατάστασις ἀσυμβίβαστος ἢ ἀντίθετος πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματος εἶναι ἐλλιπής»³.

Ἄσθεν, εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τῆς ἰδικῆς μας ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀκτινοβολίας νὰ ἐμπνεύσωμεν τοὺς νέους, νὰ διεγείρωμεν τὴν φαντασίαν τῶν καὶ νὰ ὀδη-

γήσωμεν τοὺς δραματισμοὺς τῶν πρὸς τὰ ὑψηλὰ ιδεώδη, πρὸς τὸν φωτεινὸν κόσμον μιᾶς ἀνωτέρας ἠθικῆς ζωῆς, φερούσης τὴν σφραγίδα τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος. Καὶ ἔχει ἡ νεότης ζωηρὰν καὶ ἀνήσυχον φαντασίαν. Ζῆ καὶ κινεῖται καὶ ἐνεργεῖ ὑπὸ τὴν παρόρμησιν ταύτην καὶ δημιουργεῖ ἢ καταστρέφει ὑπὸ τὰς ἐκλάμψεις τῆς, ἢ τὴν διάστροφον τάσιν τῆς. Εἰς τὴν φαντασίαν ταύτην ὀφείλομεν νὰ δώσωμεν τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν, ὑπόστασιν καὶ περιεχόμενον καὶ μορφήν ἠθικῆς δυνάμεως, ἣτις αἶρει τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀνωτέρας μορφὰς ζωῆς. Οὕτω θὰ δημιουργήσωμεν προσωπικότητας, ὀδηγούς καὶ διδασκάλους ἀξίους διὰ τὴν ἀναβίωσιν ἐκείνου ἀκριβῶς τοῦ κόσμου, ἐκείνης τῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἐθεμελίωσεν ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Ἄν ἀφήσωμεν ἀχαλινώτον τὴν φαντασίαν τοῦ νέου νὰ κινήθῃ ἐπὶ τοῦ καλπάζοντος ἄρματος τῶν ταπεινῶν ἐνστίκτων, τότε γίνεται ἡφαιστειὸν ἐκπέμπον καταστροφικὴν λάβαν, γίνεται πηγὴ δεινῶν ἀφορήτων, κοινωνικῶν ἀναστατώσεων, ἐγκληματικῶν ἐνεργειῶν καὶ ἐκδηλώσεων, αἱ ὁποῖαι προκαλοῦν πένθη καὶ δάκρυα εἰς τόσας οἰκογενεῖας καὶ παρέχουν τροφήν εἰς τὸν διεθνή τύπον. Ὁ ρόλος τῆς φαντασίας εἰς τὴν ζωὴν μας εἶναι πολὺ σπουδαιότερος καὶ ἐνεργότερος, παρ' ὅσον ὑποπτεύομεν. Αὐτὴ μᾶς ἀναβιβάζει μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ὥστε νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἔχομεν ἀκούσει τὰ «ὠσαννά» τῶν Ἀγγέλων. Καὶ αὐτὴ μᾶς καταβιβάζει, μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ κατωτέρου πάθους, εἰς τὴν στάθμην τοῦ κτήνους, τὸ ὅποιον δὲν ἔχει συνείδησιν οὔτε τῆς ἁμαρτίας, οὔτε τοῦ ἐγκλήματος. Αὐτὴ, οὐχὶ εἰς σπανίας περιπτώσεις, διὰ τῆς ὑποβολῆς κάμνει πολλοὺς νὰ αἰσθάνωνται ἀσθενεῖς, ἐνῶ δὲν εἶναι, καὶ αὐτὴ πάλιν θεραπεύει ἐκ ποικίλων ἀσθενειῶν καὶ ψυχώσεων.

3. Τὰ αἷτια τῆς κρίσεως καὶ ἡ ἔναντι ταύτης ἀπαθῆς στάσις τοῦ πνευματικοῦ κόσμου.

Δὲν ὑποστηρίζομεν ὅτι ἡ σημερινὴ νεότης στερεῖται πνευματικοῦ περιεχομένου καὶ ὅτι δὲν ἔχει πτέρυγας δυνατὰς διὰ πνευματικὰς θεωρήσεις καὶ ἀνατάσεις. Ἄλλ' ἡ κρατοῦσα ἀντίληψις περὶ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐγκοσμίων καὶ τῶν ὑπερκοσμίων ἔχει προκαλέσει εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν νέων μίαν σύγχυσιν, μίαν ἀντινομίαν τραγικὴν. Ἡ ἀντινομία δὲ αὕτη, ἡ ὁποία ἐξαπατᾷ μετὰ τὸ φωτισθέν φανον τῆς αἴγλης τῆς καὶ καθιστᾷ δυστυχῆ τὸν νέον ἄνθρωπον, καθὼς τὸν παρασύρει εἰς μίαν αὐτοκαταστροφὴν, ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ὁ νέος, ὑπὸ τὴν πίεσιν ἀντι-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 92 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 τεύχους.

1. Ν. Μπερδιάεφ, «Περὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου». Ἀθήναι 1950, σελ. 200.

2. Β' Κορ. γ' 17.

3. Ν. Μπερδιάεφ, μν. ξ. σ. 204.

ρόπων δυνάμεων, θέλει νὰ συμβιβάσῃ τὰ διεστῶτα, θέλει νὰ εἶρῃ μίαν μορφήν συμβιώσεως πνεύματος καὶ ὕλης. Εἰς τὴν ἀναζήτησιν αὐτοῦ τοῦ *modus vivendi* τὸ ὑλικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον εἶναι συνδεδεμένον μὲ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς, μὲ τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς καὶ τὸν ἐγωισμόν τοῦ ἀνθρώπου, παρασύρει τοὺς νέους εἰς μίαν ἄρνησιν τῆς πνευματικῆς των ὑποστάσεως.

Ἐνῶ, δηλονότι, ὡς πνευματικὴ ὑπαρξίς ὁ νέος διανοεῖται καὶ συλλαμβάνει καὶ τὰς πλέον ἀπροσίτους ἐννοίας, ἐνῶ ἔχει ἀντίληψιν τοῦ ἔμφερου τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ παρουσίας του, ἐνῶ ὀρέγεται τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ καὶ θεωρεῖ τὰ τοῦ πνεύματος ἔργα ὡς ἀθάνατα μνημεῖα καὶ ἀποδείξεις τῆς θείας καταγωγῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐν τούτοις ἡ ἀντίληψίς του καὶ αἱ διαπιστώσεις του αὐταὶ συμπνίγονται καὶ ἐκμηδενίζονται ἐμπρὸς εἰς τὴν κυριαρχικὴν δύναμιν τοῦ ἔμφερου καὶ τοῦ φθαρτοῦ. Καὶ διερωτᾶται τις, καὶ δικαίως: Ἔως πότε θὰ περιορίζεται ἡ ὥριμος καὶ ὑγιὴς διανόησις τῆς Ἐλληνοχριστιανικῆς σκέψεως εἰς τὸν ρόλον τοῦ ἀπαθoῦς παρατηρητοῦ καὶ τοῦ τιμητοῦ ἐνώπιον αὐτῆς τῆς αὐτόχρημα ἀνηκούστου βλάβης, τὴν ὁποίαν ὑφίσταται ἡ νέα γενεὰ μας; Ἔως πότε θὰ ἀφήσωμεν τὰς Ἡρωδιάδας νὰ μαίνωνται καὶ τὰς Σειρῆνας νὰ πλανοῦν τὰ τέκνα μας; Μήπως φρονεῖ ἡ πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ τόπου αὐτοῦ, τὴν γῆν τοῦ ὁποῖου ἐπότισε τὸ αἷμα μυριάδων μαρτύρων τῆς Ἐλληνοχριστιανικῆς ιδέας, ὅτι πράττει τὸ καθήκον τῆς μετὰ τὸ νὰ ἐπικρίνῃ τὰς ἐκτροπὰς τῆς νεότητος καὶ νὰ «νίπτῃ τὰς χεῖράς της» ἐνώπιον τοῦ δράματος τῆς φυλῆς μας, ὡς ἔπραξε καὶ ὁ Πόντιος Πιλάτος κατὰ τὴν δίκην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ;

Ἡ στάσις καὶ ἡ συμπεριφορὰ πολλῶν ἐκ τῶν διανοητῶν τῆς Χώρας μας δὲν διαφέρει ἐκείνης τῶν Νομικῶν καὶ Γραμματέων τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ τῆς περιόδου τῆς δράσεως τοῦ Θεανθρώπου ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Παλαιστίνης. Ἐξεπροσώπουν τὴν ἡγήτιδα πνευματικὴν τάξιν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ ἔθνους. Κατεῖχον δὲ τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως, διότι ἦσαν μελετηταὶ τοῦ Νόμου καὶ τῶν διατάξεων, αἱ ὁποῖαι διείπον καὶ ἐρρῦθμιζον τὴν θρησκευτικὴν καὶ πολιτικὴν ζωὴν τοῦ Ἰσραήλ. Εἶχον δὲ τὴν πρωτοκαθεδρίαν εἰς τὰς δημοσίας θρησκευτικὰς καὶ κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ περιουσίου λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἐτήρουν μὲ σχολαστικότητα τὸν τύπον τοῦ Νόμου, ἐνῶ ἡ οὐσία ἐλάχιστου ἢ οὐδόλως τοὺς ἐνδιέφερον. Ἡ τυπολατρία καὶ ἡ ὑποκρισία τοὺς εἶχε τυφλώσει. Διύλιζον τὸν κῶνωπα καὶ κατέπινον τὴν κάμηλον. Καὶ διὰ τὸν ὑποκριτικὸν τοῦτον ρόλον ἀπετέλεσαν τὸν στόχον δριμυτάτων ἐπιθέσεων καὶ ταλανισμῶν τοῦ Κυρίου. Ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης θέσεως τῆς διανοήσεως τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ ἔθνους ὑπῆρξεν ἡ ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ

κατάπτωσις καὶ τὸ ἀποκορύφωμα ταύτης ἡ καταδίκη εἰς θάνατον καὶ ἡ σταύρωσις τοῦ Δικαίου καὶ Ἀναμαρτήτου.

Δὲν ἐπιχειροῦμεν παραλληλισμὸν ἢ ἀντιπαραβολὴν τῆς ἐν τῷ Ἰουδαϊκῷ ἔθνει κρατούσης τότε ἠθικῆς, θρησκευτικῆς καὶ πνευματικῆς κρίσεως τῆς ἡγεσίας μὲ τὴν κρατούσαν εἰς τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα τοιαύτην. Ὑπάρχει τεραστία διαφορὰ. Ἐνδεχομένως νὰ μὴ εὐρίσκωμεν πολλὰ παράλληλα σημεῖα πρὸς σύγκρισιν. Ὁ κόσμος ἐκεῖνος ἐκινεῖτο ἐντὸς ἄλλου, ἐντελῶς διαφόρου ἱστορικοῦ πλαισίου. Ἀναφερόμεθα μόνον ὡς πρὸς τὴν στάσιν καὶ τὴν συμπεριφορὰν τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας, ἡ ὁποία εἰς πᾶσαν ἐποχὴν καὶ ὑφ' οἰασδῆποτε περιστάσεις καὶ συνθήκας ἔχει ἀναμφισβητήτως τὴν ἰδίαν πάντοτε ἠδύνημένην εὐθύνην. Ὅσονδῆποτε καὶ ἂν ἀπέχουν χρονικῶς αἱ περίοδοι τοῦ βίου τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ ἄνθρωποι παραμένουν κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὸ πνεῦμα οἱ ἴδιοι, ἀνεξαρτήτως τῶν σημειουμένων ἐξελίξεων εἰς τὰ πεδία τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Δὲν παύουν νὰ εἶναι δημιουργήματα τοῦ αὐτοῦ Πανσόφου Δημιουργοῦ, ἐκ σαρκὸς καὶ πνεύματος συγκείμενα, καὶ ὡς τοιαῦτα ἀκόμη καὶ εἰς τὰς πλέον σκοτεινὰς περιόδους καὶ εἰς τὴν δεινότεραν κατάπτωσιν θὰ ἔχουν διαλείμματα νηφαλιότητος καὶ ἐξάρσεως καὶ θὰ ἐπιποθοῦν τὸ θεῖον φῶς, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν.

Ποῖος θὰ φέρῃ εἰς τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ πλανωμένους νέους μας αὐτὸ τὸ θεῖον φῶς; Οἱ διανοοῦμενοι, οἱ κατέχοντες τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως, τῆς ἀληθοῦς γνώσεως καὶ σοφίας, διὰ τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας. Ἀλλοίμονον εἰς ἐκείνας τὰς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὰς ὁποίας οἱ πνευματικοὶ ὁδηγοὶ ὑπέστειλαν τὴν σημαίαν τῆς πνευματικῆς πρωτοπορίας, ὅπου ἡ πνευματικὴ λυχνία ἤναψε καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὸν μῦθον, ὥστε νὰ μὴ φωτίζῃ πλέον τοὺς μακρόθεν ἀναζητοῦντας αὐτὴν τὴν λάμπιν τοῦ πνεύματος. Καὶ καλλιτερον νὰ μὴ ἐγεννῶντο καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν διανοουμένων καὶ αὐτοκαλουμένων μορφωμένων, οἱ ὁποῖοι, διαρρηξάντες πᾶσαν σχέσιν μὲ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν σοφίαν, ἐμωράνθησαν εἰς τοὺς διαλογισμοὺς των καὶ παρέσυραν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, μυριάδας νέων εἰς πλάνην οἰκτράν. Ἀκριβῶς δὲ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν εὐρίσκουν ἀπόλυτον δικαίωσιν οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου: «Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθετε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε»⁴.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

4. Λουκ. ια, 52.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ

ΡΕΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΤΟΥ*

Ο Καποδίστριας εκτιμών βαθύτατα τὸν ἄνδρα τοῦτον ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν σύνταξιν ἐκθέσεως «Περὶ τῶν χρεῶν, ὅσα αἱ ἐπισκοπαὶ ὀφείλουσιν εἰς τὸ κοινὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας», καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλ' ἐπιπροσθέτως ἐπιθυμῶν ρύθμισιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, μετὰ συνεννόησιν καὶ γνώμην τοῦ Πατριαρχείου Κων/πόλεως, ἀπεφάσισεν, ὅπως πρὸς τοῦτο ἀποστείλῃ τὸν Διονύσιον εἰς τὴν βασιλεύουσαν, θεωρούμενον πρόσωπον οὐ μόνον ἔμπιστον, ἀλλὰ καὶ ἔμπειρον· ἀτυχῶς ὅμως ἢ ἐν τῷ μεταξύ δολοφονία τοῦ Ἰωάννου Καποδιστριαῦ ὡς ἀποτέλεσμα εἶχε τὴν ματαίωσιν τῆς μεταβάσεως τοῦ Διονυσίου εἰς Κων/πολιν³⁸.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει οὗτος ἐχόμενος τῆς κανονικῆς χειραφετήσεως καὶ εὐταξίας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀντέστη μετὰ θάρρους εἰς τὰς ἐνεργείας πρὸς ἀνακήρυξιν τοῦ αὐτοκεφάλου Αὐτῆς, καθ' ὃν τρόπον προεβάλλετο ὑπὸ τοῦ καταρτισθέντος σχεδίου εἰς τὴν ἐν Ναυπλίῳ, τῷ 1833, συνέλευσιν τῶν Ἀρχιερέων, ἐν τοσούτῳ ὅμως, παρὰ τὰς σοβαρὰς τούτου διαφωνίας καὶ ἀντιρρήσεις, τελικῶς ἠναγκάσθη, ἵνα ὑπογράψῃ τοῦτο κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς συνεδρίαν (15 Ἰουλίου 1833)³⁹ μετ' ἀποτέλεσμα, ἐκ τῆς οὐτως παρ' αὐτοῦ ἐπιδειχθείσης, ἐπὶ τοῦ σοβαρωτάτου τούτου ζητήματος, στάσεως, νὰ ὑπόστῃ διωγμοὺς καὶ ταπεινώσεις, τοὺς ὁποίους ἐπιτυχῶς ἀντεμετώπισε. Τοιοῦτοτρόπως ἀφηρέθη ἐξ αὐτοῦ τὸ μεγαλύτερον μέρος, τῆς Ἐπισκοπῆς του, μετονομασθείσης εἰς «Κυνοουρίας», περιορισθείσης μόνον εἰς ὀκτὼ χωρία, ἀσχέτως ἐὰν βραδύτερον ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἀπεδόθη τὸ ἀφαιρηθὲν μέρος τῆς Κυνοουρίας, ἐνωθὲν τῷ 1852 μετὰ τῆς ἐπαρχίας Μαντινείας· καὶ πάντα ταῦτα πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν μεγάλων αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν, θυσιῶν καὶ κόπων καὶ τῶν ἄλλων αὐτοῦ προσόντων κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἐπαναστάσεως! Τοιοῦτος ἄλλως τε εἶναι ὁ κλῆρος τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, νὰ γεύωνται συνεχῶς πολλὰς πικρίας καὶ σπανιώτατα νὰ αἰσθάνωνται ὀλίγην χαρὰν.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 73 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3-4 τεύχους.

38. Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 47-49. Κων/νου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων: Τὰ σωζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα. Ἀθήνησι 1864. τ. Β'. σ. 87. Β. Ἀτέση, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 177. Μεσσηνίας Πολυκάρπου: Διονύσιος. Μητροπολίτης Ῥεόντος καὶ Πραστοῦ (Κυνοουρίας) «Θρησκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία» τ. Β'. σ. 135. Ν. Φοροπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 44.

39. Ἀρχιμ. Στεφ. Γιαννοπούλου: Συλλογὴ τῶν ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις 1901, σ. 15.

Κατὰ τὸ ἔτος 1835 ὁ Διονύσιος καλεῖται ἐπὶ τὴν Προεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἣν διετήρησε καὶ κατὰ τὰς ἐπομένους Συνοδικὰς Περιόδους 1836-1837, 1837-1838, 1838-1839 καὶ 1839-1840⁴⁰ ὡς Πρόεδρος Αὐτῆς κατὰ τὸ πενταετὲς χρονικὸν διάστημα ἠργάσθη περισσότερον παντὸς ἄλλου ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν θεσμῶν Αὐτῆς, οἵτινες πανταχόθεν κατεπατοῦντο· σθεναρὰ ἢ στάσις αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1836, ὅτε ἢ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεία ἐζήτει παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἵνα ἐκφέρῃ γνώμην «Περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν νομίζει πρόσφορον νὰ διατεθῇ ἡ χηρεύουσα Ἐπισκοπὴ Εὐβοίας»⁴¹, ἀπαντησάσης ὅτι ἀντὶ τούτου πρέπει «α) νὰ προσδιορισθῶσιν πρότερον μονίμως αἱ ἐπισκοπαὶ τῆς Ἐπικρατείας, β) νὰ διαγραφῶσιν ἀμεταθέτως καὶ ἀμετακινήτως τὰ ὅρια αὐτῶν, γ) νὰ προικοδοτηθῶσιν αἱ Ἐπισκοπαὶ εἴτε εἰς χρήματα εἴτε εἰς κτήματα, διὰ νὰ λήψῃ ἐκ τούτου πᾶσα κατάχρησις καὶ περιφρόνησις»⁴²· παρομοίαν στάσιν ἐπέδειξε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου ὡς μυστηρίου, κατὰ τῶν πολλῶν ἑτεροδιδασκαλιῶν, αἵτινες διεδίδοντο ἀνὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπικράτειαν ὑπὸ τῶν ἐξ ἀλλοδαπῆς ἱεραποστόλων, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε διὰ βιβλίων. Ἡ περὶ αὐτὸν Ἱερὰ Σύνοδος δι' ἀποφάσεως Αὐτῆς, ληφθείσης κατὰ τὴν 25ην Ὀκτωβρίου 1839, κατεδίκασε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Θεοφίλου Καΐρη, ἵνα τὸ ἐπόμενον ἔτος 1840 ζητήσῃ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν διόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων ἐν τῇ Ἑλλαδικῇ Ἐκκλησίᾳ λόγῳ τῆς ἀντικανονικῆς ἀνακηρύξεως Αὐτῆς εἰς αὐτοκέφαλον· καὶ γενικῶς «ἐπὶ πενταετίαν ὀλόκληρον προεδρεύσας Αὐτῆς, δηλ. τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κατώρθωσε ν' ἀποκρούσῃ μετὰ σθένους καὶ ἐπιτυχίας τὰς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας προβαλλομένας ἐλευθέρως σχέσεις· ἢ σύνεσις αὐτοῦ, ἀπαραίτητος δι' ἄνδρας τοιαύτας ὑπευθύνους καὶ ὑψηλὰς θέσεις κατέχοντας, αἱ διοικητικαὶ ἱκανότητες, ἢ ἐπιβολὴ διὰ τοῦ λόγου ἀνέτρεπον τὰ κατ' Αὐτῆς κακόβουλα πολλῶν σχέδια»⁴³.

Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τούτου ἐκ τῆς Προεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὸ κύρος του οὐδόλως

40. Β. Ἀτέση, Οἱ κατὰ τὰ ἔτη 1833-1900 διατελέσαντες ὡς Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀθήνησι 1958, σ. 6-8.

41. Β. Ἀτέση, Ἐπίτομος Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία κ.λ.π., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 61.

42. Αὐτόθι, σ. 62.

43. Β. Ἀτέση, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 178.

ἐμειώθη, ὡς πιστοῦται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι, ὅταν τὸ 1845 ὁ Κωλέττης κατήρτισεν Ἀρχιερατικὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς μελέτην τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, συμπεριέλαβεν εἰς αὐτὴν καὶ τὸν Διονύσιον, «ὡς τὸν μᾶλλον πεπειραμένον» ἄλλων Ἀρχιερέων.

Εἰς τὴν διαμάχην Θεοκλήτου Φαρμακίδου καὶ Κων/νου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐπιλύσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῆς περιόδου ἐκείνης πραγμάτων, ὁ Διονύσιος εὕρισκετο μὲ τὴν μερίδα τοῦ δευτέρου καὶ κατὰ τὴν περίοδον, καθ' ἣν διετέλει Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀλλὰ καὶ ὅταν εὕρισκετο μακρὰν αὐτῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ, ἥτις, ἀναλόγως τῶν, ἃς προσέφεραν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἀγωνιζόμενον ἔθνος ἡμῶν, ὑπηρεσιῶν, τῶν ἱκανοτήτων, τῆς ἐμπειρίας, τοῦ ἠθους καὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ ἦτο δυσαναλόγως μικρά, ἐφ' ὅσον τοιοῦτοι ἄνδρες τῆς μορφῆς τοῦ Διονυσίου πρέπει νὰ καταλαμβάνουν μεγάλας ἐκκλησιαστικὰς ἐπαρχίας καὶ περιφερείας πρὸς τὸ καλὸν πρὸ παντός τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ ἀποτέλεσμα τῆς παραμονῆς αὐτοῦ εἰς μίαν τοιαύτην μικρὰν παροικίαν ἦτο ἡ ἔλλειψις οἰκονομικῶν πόρων μὲ τὰς θλιβερὰς ἐπιπτώσεις· ἂν καὶ δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἥτις ἐδείκνυε πρὸς αὐτὸν διαφέρον καὶ συμπάθειαν, ληφθείσης κατὰ τὸ ἔτος 1836, ὡς πιστοῦται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4035-4199 /138 τῆς 10ης Μαρτίου τοῦ ἔτους ἐκείνου ἐγγράφου τῆς, ἡ ἐπαρχία Πραστῶν ἐδόθη αὐτῷ πρὸς οἰκονομικὴν ἀνακούφισίν του, ὅμως καὶ ἄλλιν δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἐν προκειμένῳ δυσχερείας. Διὰ τοῦτο ἀπεφασίσθη, ὅπως ἐκ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου χορηγεῖται εἰς αὐτὸν μηνιαία ἐκ τριακοσίων (ἀριθ. 300) δραχμῶν περίθαλψις, καταργηθεῖσα καὶ αὐτὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 21 Ἰουνίου (3 Ἰουλίου) 1833 Β.Δ. «διὰ τὰς ἐνεστῶσας κατεπειγούσας χρηματικὰς τοῦ δημοσίου ἀνάγκας»⁴⁴.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν, ἐν ἀσθενεστάτῃ σκιαγραφίᾳ, ὁ βίος, ἡ δρᾶσις καὶ ἡ ἐν γένει συμβολὴ καὶ συμπα-

44. Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 376. Κων/νου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 589. Β. Ἀτέση, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 178.

ράστασις εἰς τὸ ἀγωνιζόμενον Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν του τοῦ διακεκριμένου τούτου Ἱεράρχου, ὅστις διὰ τῶν πολλαπλῶν καὶ ἐπιλέκτων αὐτοῦ προσόντων κατέλαβεν ὅλως ἰδιάζουσαν καὶ τιμητικὴν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας· συνοδικὸς δὲ ὢν κατὰ τὴν Συνοδικὴν Περίοδον 1851-1852, ἀπέθανε τῇ 21ῃ Ἰανουαρίου 1852⁴⁵. ποῦ ἀκριβῶς ὅμως ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν; Αἱ πληροφορίαι διίστανται, διότι ἄλλαι μὲν ἐκ τούτων ἀναφέρουν ὅτι ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του⁴⁶, ταφείς ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Ἱερᾷ Μονῇ Πετράκη, ἀφοῦ ἐκηδεύθη δημοσίᾳ δαπάνῃ, ὡς ἠρμοζεν ἄλλως τε τούτῳ, ἄλλαι δ' ὅτι ἀπεβίωσεν ἐν Ἀθήναις⁴⁷, ταφείς ἐν τῇ αὐτῇ ὡς ἄνω Ἱερᾷ Μονῇ, γνώμην ἦν ἀποδεχόμεθα καὶ ἡμεῖς, διότι εἶναι περιεργον τοῦλάχιστον, ν' ἀποθάνῃ εἰς Κυνουρίαν καὶ εἶτα νὰ μεταφερθῇ τὸ σκῆνος του εἰς Ἀθήνας πρὸς ταφὴν, ἐν ᾧ τὸ φυσικώτερον εἶναι, ἐφ' ὅσον μάλιστα διετέλει καὶ Συνοδικός, ἀποθανῶν αὐτόθι νὰ ταφῆ εἰς Ἀθήνας.

Κατακλείοντες τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμάς, τὰς ὁποίας ὡς ἄνθη εὐλαβείας ἐναποθέτομεν πρὸ τῆς μνήμης τοῦ μεγάλου καὶ διαπρεποῦς τούτου Ἱεράρχου, ἐπαναλαμβάνομεν τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Κων/νου Οἰκονόμου. «Τὸν θεῖον ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως ζῆλον καὶ τὸν ἱεραρχικὸν χαρακτήρα καὶ τὸ ἀφιλάργυρον τοῦ τρόπου καὶ τὸ καρτερικὸν καὶ τὸ γενναῖον τοῦ ἠθους καὶ τὴν πολῦπειρον σύνεσιν καὶ ἐμβριθείαν καὶ κρίσιν καὶ τῶν ἄλλων διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων καὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου τὴν ἰσχὺν καὶ τὰς ἄλλας ποιμαντορικὰς ἀρετὰς τοῦ ἀοιδίμου Διονυσίου κηρύττει μὲν τὸ λογικὸν αὐτοῦ ποίμνιον καὶ πᾶσα ἡ Ἑλλάς, μαρτυροῦσι δὲ καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ»⁴⁸.

† ὁ πρ. Λήμνου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

45. Β. Ἀτέση, Οἱ κατὰ τὰ ἔτη 1833-1900 διατελέσαντες ὡς Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 16.

46. Μεσσηνίας Πολυκάρπου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 1351. Ν. Φοροπούλου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 44.

47. Ἀρχιμ. Ἀλεξ. Παπαδοπούλου, Οἱ Ἀρχιερατεύσαντες ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ἀπὸ τοῦ 1821. Τρίπολις 1971, σ. 3.

48. Κων/νου Οἰκονόμου, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 590.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ ΚΑΙ Η ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΝΑΝΤΙ ΑΥΤΗΣ *

Τὸ κορύφωμα τῶν ἀρετῶν κατὰ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν εἶναι ἡ ἀγάπη. Ἡ βασιλίσις τῶν ἀρετῶν. Τὸ πλήρωμα τοῦ Νόμου. Ἡ καινὴ ἐντολὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Πρωτίστως βεβαίως ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν. Καρπὸς δὲ αὐτῆς τῆς ἀγάπης ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον, τὸν συνάνθρωπον.

Δὲν δύναται νὰ βοηθῆ χριστιανικὴ ιδιότης χωρὶς τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἄλλους. «Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωάν. ιγ' 35), διεκήρυξεν ὁ Ἀρχηγὸς τῆς πίστεώς μας, ὁ ἐνανθρωπήσας Λυτρωτὴς μας, τὸ πρότυπον τῆς ἀγάπης.

Ἡ κοινωνικὴ δὲ πρόνοια, ἡ ὁποία εἶναι ὠργανωμένη συμπάρστασις καὶ συμπόνοια πρὸς τὰ πάσχοντα καὶ ἔχοντα ἀνάγκην μέλη τῆς κοινωνίας, εἶναι καρπὸς τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Εἶναι ἡ ἔμπρακτος ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐξάσκησης τῆς ἀγάπης.

Τὸ Θεολογικὸν ὑπόβαθρον τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ κατ' ἐπέκτασιν τῆς κοινωνικῆς προνοίας κατὰ τὴν Χριστιανικὴν διδασκαλίαν.

1. Κατὰ τὴν Ἀγίαν Γραφὴν ὅλοι εἴμεθα παιδιὰ τοῦ ἰδίου Πατρὸς, τοῦ ἐπουρανίου Δημιουργοῦ μας.

Εἶναι ἄπειροι αἱ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ Κ. Διαθήκη ἀποκαλεῖ τὸν Θεὸν κοινὸν Πατέρα ὄλων μας. Καὶ ἀπλῆ ἀπαρίθμησης τῶν σχετικῶν χωρίων θὰ ἀπῆ- τει χρόνον πολὺν. Ἀναφέρω δύο-τρία μόνον.

Εἰς τὸ Ματθ. κγ', 9 μᾶς λέγει ὁ Κύριος: «Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Εἰς γὰρ ἐστὶν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσ. ε', 6 τονίζει ὁ θεῖος Παῦλος, ὅτι «εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν». Δηλ. εἷς καὶ μόνος Θεὸς καὶ πατέρας ὄλων ὑπάρχει, αὐτὸς ποὺ εἶναι ἐπάνω ἀπὸ ὄλους Δεσπότης, καὶ τοῦ Ὁποίου ἡ δύναμις διαχύνεται διὰ μέσου ὄλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς ὀλόκληρον τὸ σῶμά της, καὶ ὁ Ὁποῖος κατοικεῖ μέσα εἰς ὄλους μας. Καὶ εἰς τὴν Κυρια-

κὴν προσευχὴν μᾶς ἐδίδαξεν ὁ Κύριος νὰ ἀποκαλῶμεν τὸν Θεὸν Πατέρα ὄλων μας. «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Ἄλλ' ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα τέκνα τοῦ ἰδίου Πατρὸς, ἄρα μεταξύ μας ἔχομεν δεσμὸν συγγενείας ἰσχυρὸν καὶ ἀκατάλυτον. Δὲν εἴμεθα ξένοι, εἴμεθα ἀδελφοί. Ἐφ' ὅσον ὁμοῦ εἴμεθα ἀδελφοί, πῶς δύναται ὁ ἕνας νὰ ἀδιαφορῆ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἄλλου; Ὁ ἰσχυρὸς καὶ στενωτάτος δεσμὸς τῆς συγγενείας μας ἐπιβάλλει τὴν μεταξύ μας ἀγάπην καὶ συμπόνοιαν καὶ ἀλληλοβοήθειαν καὶ συμπάρστασιν. Τὴν φροντίδα καὶ μέριμναν τοῦ ἑνὸς διὰ τὸν ἄλλον.

2. Πάντες οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν Χριστὸν εἴμεθα μέλη τοῦ ἰδίου σώματος, τοῦ Χριστοῦ, ἕκαστος δὲ ἐξ ἡμῶν μέλος τοῦ ἄλλου.

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην μᾶς διδάσκει σαφῶς ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν. Εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν του λέγει: «οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ καθεὶς ἀλλήλων μέλη» (Ρωμ. ιβ' 5). Καὶ εἰς τὴν Α' πρὸς Κορινθίους, ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὅλοι κοινωνοῦμεν ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου, τοῦ Σώματος δηλ. τοῦ Κυρίου, καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὅλοι οἱ κοινωνοῦντες εἴμεθα ἕνα πνευματικὸν σῶμα. «Ἐν σώμα οἱ πολλοὶ ἔσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν» (Α' Κορ. ι', 17). Καὶ εἰς τὸν 27ον στίχον τοῦ 12ου κεφαλαίου τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς ὁ θεῖος Παῦλος τονίζει τὴν αὐτὴν ἀλήθειαν. «Ἐγὼ εἶμι δὲ ἐστὶν σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους».

Ἄλλ' εἶναι ἀδιανόητον νὰ πάσχη ἐν μέλος τοῦ σώματος καὶ νὰ μὴ αἰσθάνεται τὸν πόνον ὄλον τὸ σῶμα. «Ἐἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη» (Α' Κορ. ιβ' 26).

3. Ὁ νόμος τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης ἐπιβάλλει τὴν πρὸς τὸν πλησίον τοιαύτην.

Εἶναι γνωστὸς ὁ σχετικὸς συλλογισμὸς τοῦ ἀποστόλου τῆς ἀγάπης, τοῦ Ἰωάννου. «Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῆ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν, ὃν ἑώρακε, τὸν Θεόν, ὃν οὐχ ἑώρακε πῶς δύναται ἀγαπᾶν;» (Α' Ἰωάν. δ' 20).

* Εἰσήγησις ἐνώπιον τοῦ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1973 Συγκληθέντος Ἱερατικοῦ Συνεδρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀργολίδος.

Δὲν δυνάμεθα νὰ λέγωμεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν, ὅταν ἀδιαφορῶμεν διὰ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ. Ὁ πραγματικὰ πιστὸς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδελφοῦ του βλέπει τὸν Θεόν. Καὶ ἀγαπῶν τὸν συνάνθρωπόν του καὶ φροντίζων δι' αὐτόν, ἐκδηλώνει τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην του. Εἶναι δὲ εἰς ὅλους γνωστὴ ἡ φράσις τοῦ Κυρίου κατὰ τὴν περιγραφὴν τῆς μελλούσης Κρίσεως, καθ' ἣν τὴν πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς συμπαράστασιν τὴν θεωρεῖ ὡς γενομένην πρὸς Αὐτὸν τὸν Ἴδιον. «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε' 40).

Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη εἶναι τὸ εὐγενὲς ἐσωτερικὸν συνεχὲς κίνητρον τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους ἀγάπης καὶ συμπονοίας μας. Διότι πάλιν κατὰ τὸν μαθητὴν τῆς ἀγάπης «ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ» (Α' Ἰωάν. δ' 21).

4. Ἡ πρὸς τοὺς ἄλλους μέριμνα καὶ φροντίς μας εἶναι καρπὸς τῆς πνευματικῆς μας ἀναγεννήσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς θεογνωσίας μας.

Ταύτην τὴν ἀλήθειαν μᾶς τονίζει πάλιν ὁ ἴδιος ἀπόστολος τῆς ἀγάπης. «Ἀγαπητοί, λέγει, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶ, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν Θεόν» (Α' Ἰωάν. δ' 7). Δηλ. μᾶς προτρέπει ὁ Ἰωάννης νὰ ἀγαπῶμεν καὶ ἄρα νὰ φροντίζωμεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, διότι ἡ ἀγάπη πηγάζει καὶ ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπὸ τὸν Θεόν. Καὶ ὅποιος ἀγαπᾷ καὶ ἔχει τὴν ἀγάπην ὀδηγὸν καὶ κανόνα τοῦ βίου του, ἔχει γεννηθῆ ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ εὐρίσκειται εἰς οἰκείας σχέσεις πρὸς τὸν Θεόν. Λόγω δὲ τῶν σχέσεών του τούτων πρὸς τὸν Θεὸν γνωρίζει τὸν Θεὸν ὅλον ἐν καὶ τελειότερον.

Ἐνῶ ἀντιθέτως, αὐτὸς ὁ ὁποῖος δὲν ἀγαπᾷ, δὲν ἐγνώρισε ποτέ του τὸν Θεόν, διότι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη. «Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν» (Α' Ἰωάν. δ' 8).

5. Τὴν ἀγάπην, καὶ ἄρα τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους συμπαράστασιν, τὴν νομοθετεῖ ὁ Κύριος σαφῶς καὶ ἀπειριφράστως ὡς τὴν βασικωτέραν τῶν ἐντολῶν Του.

Εἰς τὸν ἐρωτήσαντα τὸν Κύριον νομικόν· «ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ Νόμῳ;» ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν· «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἐν ταύταις δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ Νόμος καὶ οἱ Προφῆται κρέμανται» (Ματθ. κβ' 36-40).

Εἰς τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Κυρίου παρατηροῦμεν ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἐντολὴν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης

τὴν θεωρεῖ ὁμοίαν μὲ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν τοιαύτην καὶ τὴν ἀναφέρει εὐθὺς μετὰ ἀπὸ αὐτὴν ὡς δευτέραν μεγάλην ἐντολήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰς δύο αὐτὰς περὶ ἀγάπης βασικὰς ἐντολὰς τὰς θεωρεῖ ὡς τὸ στήριγμα ὅλου τοῦ θείου Νόμου. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ὡς κριτήριον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μελλούσης Κρίσεως μόνον τὸν νόμον τῆς ἀγάπης ἀναφέρει. Ἐπιβραβεύων τοὺς δικαίους καὶ εὐσεβεῖς θὰ τοὺς εἴπη: «Ἐπεινάσα καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ περιβάλετέ με, ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκεψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην καὶ ἤλθετε πρὸς με» (Ματθ. κε' 35-36), ἐννοῶν τὴν πρὸς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἔχοντας ἀνάγκην συμπαράστασιν τῶν δικαίων. Ἀποπέμπων δὲ εἰς τὴν αἰώνιον καταδίκην τοὺς ἀμαρτωλοὺς θὰ τοὺς ὑπενθυμίση τὴν σκληροκαρδίαν των καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς ἀσπλαγχίαν των. «Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηγορούμενοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον... ἐπεινάσα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνός, καὶ οὐ περιβάλετέ με, ἀσθενής καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκεψασθέ με» (Ματθ. κε' 42-43). Καὶ εἰς τὴν ἀπορίαν τῶν ἀσεβῶν πότε εἶδον τὸν Κύριον καὶ δὲν τὸν ἐβοήθησαν, ὁ Ἰησοῦς δίδει σαφῆ τὴν ἐξήγησιν, ὅτι ἐννοεῖ τὴν ὑπ' αὐτῶν παράβασιν τοῦ Νόμου τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. «Ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε' 45).

Ὀλίγον δὲ πρὸ τοῦ πάθους Του, ἀφήνων ὁ Κύριος τὰς τελευταίας ὑποθήκας πρὸς τοὺς μαθητὰς Του τοὺς ὑπενθυμίζει πλειστάκις τὴν ἀνάγκην τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης. «Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» καὶ «ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» (Ἰωάν. 1γ' 34). Τοὺς ὑπομιμνήσκει δὲ τὴν ἀλήθειαν ὅτι τὸ γινώρισμα τῆς ιδιότητος των ὡς γνησίων μαθητῶν καὶ ὁπαδῶν Του θὰ εἶναι ἡ μεταξύ των ἀγάπη. «Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωάν. 1γ' 35).

6. Φροντίζοντες διὰ τοὺς ἄλλους ὁμοιάζομεν πρὸς τὸν ἐπουράνιον Πατέρα μας.

Ὁ Κύριος μᾶς τονίζει: «Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες καθὼς καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος οἰκτίρων ἐστίν». Μιμούμεθα ἀκόμη τὸν Ἰησοῦν, ὅστις δὲν ἐνομοθέτησε ἀπλῶς τὴν ἀγάπην ὡς τὴν βασικωτέραν τῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐφήρμοσε πρῶτος Αὐτός, γενόμενος ὡς τέλειος ἄνθρωπος πρότυπον ἀγάπης, ἀφοῦ «διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας» (Πράξ. 1' 38).

Ἰδοὺ τὸ πλήρες θεολογικὸν ὑπόβαθρον τῆς κοινωνικῆς προνοίας.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΚΑΡΟΥΣΟΣ

ΑΥΤΟΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ ΚΑΙ ΧΡΕΟΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ *

Β) 'Η 'Ορθόδοξος Θεολογία θά δώση τήν μέθοδον. Καί έναντι τοῦ ἀπληροφορήτου λαοῦ καί έναντι τῆς ἀθέου διανοήσεως καί έναντι τῶν ζένων (δυτικῶν καί ἀνατολικῶν) θεολογιῶν θά ὑποδείξῃ τόν τρόπον θεωρήσεως τῶν μεγάλων προβλημάτων, θά δώσῃ τόν ὀφθαλμόν, τήν διόπτραν, τὸ πρῖσμα. Τὸ ὄργανον αὐτὸ τῆς πνευματικῆς ὁράσεως δὲν δύναται νὰ εἶναι τὸ ἀπλῶς γήινον, νοητικὸν ὄργανον, ὁ ἀκαθάριστος κοσμικὸς νοῦς μας, ἀλλ' ὁ κεκαθαρμένος καί φωτισμένος νοῦς, ὁ ὁποῖος ἐν ταπεινώσει καί σεβασμῶ ζητεῖ νὰ τοῦ φανερωθῇ τὸ θεῖον δῶρον τῆς 'Αληθείας. Καί αὐτὸν τὸν περὶ μεθόδου λόγον ὀφείλουν νὰ τὸν εἶπουν μετὰ παρηγορίας οἱ ὀρθόδοξοι θεολόγοι καί νὰ τὸν βιώσουν μετὰ τόλμης καί ἀποφασιστικότητος. Μόνον ἔτσι ἡ μαρτυρία τῶν θά ἔχη βαθύτητα καί βαρύτητα, μόνον τότε θά ἡμπορῇ νὰ καταλύσῃ, διότι θά ἔχη κάτι ὄντως ἀποστολικὸν καί προφητικόν. Διαφορετικὰ «ἀέρα δέρομεν» (Α' Κορ. 9,26) καί «ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις» λαλοῦμεν (Α' Κορ. 2,4). Καταντῶμεν σικαί ἀσπονδύλων ὄντων, ἀντὶ νὰ κρατῶμεν τήν ἀμφίστομον μάχαιραν τοῦ λόγου. Αὐτὸ τὸ κατάντημα τὸ βλέπομεν σήμερον εἰς τὴν αὐτοκαταστροφὴν τοῦ ἀθέου οὐμανισμοῦ καί εἰς τὴν ἀποτυχίαν τῆς αὐτονόμου νοσησάρχιας, εἰς τὰς ἀκραίας παραφυσίας τῆς Θεολογίας τοῦ θανάτου τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ἡ θαρραλέα προβολὴ τῆς ὀρθοδόξου μεθόδου. 'Η ἐν ταπεινώσει καί ἀγιασμῶ θεολογικῇ πορείᾳ δὲν εἶναι κάτι ταπεινωτικόν, ἀλλ' ὑπερφυσικῶς ἐξυψωτικὸν καί ἀναγωγικόν εἰς τὴν ὄντως σφαιρᾶν τῆς 'Αληθείας, ἐκεῖ ὅπου μυσταγωγεῖται ἡ ὄντως Θεολογία.

Γ) 'Η 'Ορθόδοξος Θεολογία θά δώσῃ τήν ἐννοιαν τῆς συνεχείας, τῆς ζωντανῆς παραδόσεως ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ. 'Εσημειώσαμεν καί ἄλλοτε τὴν ἀποψιν τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου 'Αχιλῆος Νικολάου Βελιμίροβιτς: «'Η 'Εκκλησία τοῦ Θεοῦ ζῆ ὄχι μὲ γνώμας, ἀλλὰ μὲ τὴν (συσσωρευμένην) ἐμπειρίαν τῶν ἁγίων, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον». Καί ὁ π. Γεώργιος Florovsky, τὸν ὁποῖον ἀνεφέραμεν καί ἀνωτέρω, ἀναπτύσσει: «Τὸ σύνθημα ἐπιστροφῆς εἰς τοὺς Πατέρας εὐκολα δύναται νὰ παρεξηγηθῇ. Δὲν σημαίνει ἐπιστροφὴν εἰς τὸ γράμμα παλαιῶν πατερικῶν κειμένων... 'Εκεῖνο τὸ ὁποῖον πράγματι πρέπει νὰ νοήσωμεν καί νὰ ζητήσωμεν, δὲν εἶναι ἡ τυφλὴ ἢ δουλικὴ μίμησις καί ἐπανάληψις, ἀλλὰ μᾶλλον μία περαιτέρω ὁμοιογενὴς ἀνάπτυξις τῆς πατερικῆς διδασκαλίας... Τὸ σπουδαῖον εἶναι ὄχι τόσο ἡ ταυτότης τῶν λέξεων, ὅσον ἡ πραγματικὴ συνέχεια πνεύματος καί ζωῆς καί ἐμπνεύσεως». Καί συνεχίζει εἰς τὴν ἐπομένῃν παράγραφον: «Οἱ ἅγιοι

Πατέρες εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ ἀπλοὶ θεολόγοι. Εἶναι διδάσκαλοι τῆς 'Εκκλησίας, οἱ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης. Εἰς τὴν καθολικὴν μεταμόρφωσιν — ἡ ὁποία συντελεῖται μέσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς 'Εκκλησίας — ἡ προσωπικότης λαμβάνει δύναμιν καί ἰσχύν, ὥστε νὰ ἐκφράξῃ τὴν ζωὴν καί τὴν συνείδησιν τοῦ συνόλου. Καί ὄχι ἀπλῶς ὡς ἓνας ἀπρόσωπος μεσάζων, ἀλλ' εἰς μίαν δημιουργικὴν καί ἡρωικὴν δραστηριότητα. Καθένας ἡμπορεῖ καί ὀφείλει νὰ φθάσῃ τὸ ἐπίπεδον τῆς καθολικότητος... 'Εκεῖνοι ποὺ ἔφθασαν ὀνομάζονται Πατέρες καί διδάσκαλοι τῆς 'Εκκλησίας, διότι ἀπὸ αὐτοῦ ἀκούομεν ὄχι μόνον προσωπικὰς διδασκαλίας, ἀλλὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς 'Εκκλησίας... Αὐτὴ ἡ καθολικὴ νοσησάρχεια ἀποτελεῖ τὴν ἀπαραμίλλον μεθοδολογικὴν ἀξίαν ἢ αὐθεντίαν τῶν πατερικῶν συγγραμμάτων. Καί αὐτὸ εἶναι τὸ χρέος τῆς παρουσίας γενεᾶς τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων, νὰ ἀποκτήσουν αὐτὴν τὴν αὐτοθυσίαν, ὥστε νὰ ἀναπτύξουν ὄχι τόσο προσωπικὰς τῶν ἀπόψεως, ὅσον νὰ δίδουν μαρτυρίαν τῆς ἀμώμου πίστεως τῆς Μητρὸς 'Εκκλησίας... νὰ ἀκολουθοῦν τὴν βασιλικὴν ὁδὸν τῆς ὄντως καθολικῆς σκέψεως... νὰ ἀποκτήσουν μίαν καλυτέραν πνευματικὴν ὄρασιν»⁵.

Δ) 'Η 'Ορθόδοξος Θεολογία θά δώσῃ τὸ ὑπόβαθρον καί τὸ πλαίσιον. 'Εφ' ὅσον ἡ Θεολογία εἶναι μία λειτουργία τοῦ Σώματος τῆς 'Εκκλησίας, ἐκκινεῖ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὀργανικὴν ἐννοιαν τοῦ σώματος, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ δι' αὐτὴν ἓνα βιωματικὸν ὑπόστρωμα. 'Αφορμᾶται δηλ. ἀπὸ μίαν ἐννοιαν «κοινωνίας» καί ὄχι ἀπὸ ἓνα γυμνὸν ἐταστικὸν νοῦν. Δὲν εἶναι φιλὴ διανοητικὴ ἀπασχόλησις, ἀλλὰ μία ὑπαρξιακὴ ἀνάγκη, ἓνα γεγονός ποὺ ἐκπηγάζει ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ὑπάρξεως καί ἀπλώνεται εἰς τὴν ὅλην ζωὴν. Διὰ τοῦτο, ὅπως τὸ ἐτόνισαν οἱ Πατέρες θεολόγοι (βλέπε μελέτας Χρήστου, Μπούκη, Σκουτέρη κ.ἄ.) συνοδεύεται ἀπὸ κάθαρσιν καί νῆψιν καί ἄσκησιν καί ἀγιασμόν, τροφοδοτεῖται δὲ ἀπαραιτήτως ἀπὸ συνεχῆ διάλογον μὲ τὸν ζῶντα Θεὸν (προσευχὴ, λατρεία, θεῖα εὐχαριστία, ἀγιαστικά μυστήρια).

Τὰ τελευταῖα αὐτὰ στοιχεῖα δὲν ἐπιτρέπεται πλέον νὰ θεωροῦνται ὡς μία εὐσεβὴς φιλολογία ἢ, τὸ χειρότερον, διακοσμητικὰ στοιχεῖα. Καί τοῦτο ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι κατεδείχθη διὰ τῶν ἀνωτέρω ἐιδικῶν ἐργασιῶν τὸ ἀπαραίτητον καί ἀναπαλλοτρίωτον τῶν στοιχείων αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ὁ ἐκπεσμὸς τῶν μοντέρνων θεολογιῶν, τῶν ἀπογυμνωμένων κατὰ τραγικὸν τρόπον ἀπὸ τὰ στοιχεῖα αὐτά, μᾶς πείθει ἄλλην μίαν φορὰν διὰ τὴν σπουδαιότητά των. «'Η γὰρ ἡμέρα δηλώ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 616 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

5. Οἱ Πατέρες τῆς 'Εκκλησίας καί ὁ ἄνθρωπος, σελ. 49-50.

ΕΚΘΕΣΙΣ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ Β' ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ*

Β'

Ο ΠΟΙΜΗΝ ΩΣ ΦΟΡΕΥΣ ΤΟΥ ΛΥΤΡΩΤΙΚΟΥ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

α) Ποῖος εἶναι ὁ ποιμὴν καὶ κατὰ τίνα λόγον τυγχάνει οὗτος φορεὺς τοῦ λυτρωτικοῦ Μηνύματος.

1) Ὁ Ἱερεὺς- Ποιμὴν νὰ ἔχη τὸ ταπεινὸν φρόνημα καὶ νὰ φέρῃ ἐν ἑαυτῷ τὸ λυτρωτικὸν μῆνυμα, ζῶν συγχρόνως τὸ γεγονός, ὅτι εἶναι φορεὺς καὶ συντελεῖ, διὰ θυσιῶν, εἰς τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

2) Ἡ προβολὴ τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας νὰ γίνῃ πηγὴ ἐμπνεύσεως διὰ τοὺς συγχρόνους Ποιμένας καὶ ποιμαινομένους καὶ διασφαλίσεως τῆς αὐτοσυνειδησίας περὶ τοῦ λυτρωτικοῦ χαρακτῆρος τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 96 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 τεύχους.

σει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ δοκιμάσει» (Α' Κορ. 3,13). Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ αὐτὸς ὁ ἀπαραίτητος ὀπλισμὸς καὶ φωτισμὸς, ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία κινδυνεύει νὰ καταστήσῃ κάτι πολὺ ἀνθρώπινον, νοησιαρχικὸν καὶ ὑποκειμενικόν. Κατηγοροῦμεν συχνὰ τὴν δυτικὴν Θεολογίαν ὅτι δὲν εἶναι πνευματολογικὴ, ὅτι κινεῖται χωρὶς Πνεῦμα Ἁγίου. Μήπως καὶ ἡμεῖς περιπίπτομεν εἰς αὐτὸ τὸ τραγελαφικὸν καὶ ὀξύμωρον: Θεολογία χωρὶς Πνεῦμα; Ἡ Θεολογία δὲν εἶναι μόνον σκέψις καὶ ἔρευνα, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ κυρίως κάθαρσις καὶ ἰεσσία διὰ τὴν ἀπόκτησιν Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον «περιαυγάζει τὸν νοῦν ἡμῶν τῷ πυρὶ τῆς ἀλλαγῆς». Εἶναι ἔκφρασις καὶ ἀπαύγασμα ζωῆς καὶ κοινωνίας. Τὰ ἀνωτέρω εἶναι πολὺ γνωστὰ θεωρητικῶς. Ἀλλὰ φρονοῦμεν ὅτι εἶναι ἐπείγουσα ἀνάγκη νὰ ἐνεργοποιηθοῦν εἰς τὸ σήμερον, μετὰ τὸλμης καὶ ἀποφασιστικότητος, ἐμπρὸς εἰς τὰ ἑρείπια, τὰ ὁποῖα σωρεθεῖ καθημερινῶς ὁ θρησκευτικὸς ἀποχρωματισμὸς καὶ ἡ ἄκρατος ἐγκοσμοκρατία⁶. Ἡ

6. Βλέπε καὶ διάλεξιν τοῦ καθ. Γ. Μαντζαρίδου, Ἡ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον, Θεσσαλονίκη 1973, ὅπου ὁ λόγος καὶ περὶ τῆς ἀσκητικῆς «ἡσυχίας» ὡς στοιχείου μαρτυρίας εἰς τὸν σημερινὸν ἠλλοτριωμένον κόσμον.

3) Ἡ ὑπὸ πάντων συνειδητοποίησις τῆς ἀληθείας, ὅτι ὁ ποιμὴν εἶναι τὸ δυνάμει τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱερωσύνης ὑπεύθυνον καὶ μοναδικὸν πρόσωπον, δι' οὗ φέρεται ἡ λύτρωσις εἰς τὸν λαόν.

4) Ἀπαιτεῖται συνεχῆς προσπάθεια καὶ θερμὴ προσευχὴ διὰ τὴν διάδοσιν τῆς ἀληθείας ταύτης.

5) Ὁ ποιμὴν εἶναι ὁ ἀξιωματοῦχος καὶ λειτουργὸς τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι ὅμως ἀθάϊρετος λειτουργός, ἀλλ' ἐντεταλμένος, δὲν ἔχει δικαίωμα, αὐτοβούλως νὰ χαράξῃ ἰδίαν γραμμὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ὑποχρεοῦται νὰ ὑπακούῃ εἰς τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας.

6) Ὁ ποιμὴν εἶναι ἐν ταπεινοφροσύνῃ, ὁ δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ (Servus servorum Dei).

β) Πῶς ἐννοοῦμεν τὸν ποιμένα ὡς φορεὰ τοῦ μηνύματος τούτου.

1) Ὁ ποιμὴν λαβὼν τὴν χάριν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καὶ φέρον ἐν ἑαυτῷ τὸ λυτρωτικὸν μῆνυμα, ὀφείλει νὰ ἔχη συναίσθησιν, ὅτι ἐπιτελεῖ ἔργον Χριστοῦ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁρθόδοξος Θεολογία ἢ πρέπει νὰ εἶπῃ κάτι ρωμαλέον καὶ ἀποφασιστικὸν ἢ δὲν ἔχει λόγον ὑπάρξεως, ἐὰν ἀπλῶς ἀρκῆται νὰ προσθέτῃ κατ' ἔτος μερικὰς εἰδικὰς διατριβάς εἰς τὸν παγκόσμιον χεῖμαρρον τῆς βιβλιογραφίας.

Τὴν τελευταίαν λέξιν θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ δανεισθῶμεν ἀπὸ τὸν ἀείμνηστον Παῦλον Ενδοκίμον, ὁ ὁποῖος ἔγραφε πρὸ δεκαετίας: «Ἐὰν ἀπὸ τὸν Μεσαίωνα καὶ ἐντεῦθεν παρατηρῆται ἓνα διαζύγιον μεταξὺ τῆς μυστικῆς πνευματικότητος καὶ τῆς Θεολογίας, ὁ κόσμος σήμερον ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἀγίους μὲ πνεῦμα (Génie), εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπανεύρῃ τὴν ἐνότητα τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ δόγματος. Διὰ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας: «εἰ θεολόγος εἶ, προσεύξῃ ἀληθῶς»⁷.

Ἄρχιμ. ΗΛΙΑΣ Α. ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

7. Le monachisme interiorisé, σ. 350. Le millénaire du Mont Athos, T. I. 1963.

2) Ὁ ποιμὴν τὸ λυτρωτικὸν μῆνυμα δὲν θὰ μεταδίδῃ τυπικῶς, παθητικῶς, ἀλλὰ ἡ παρουσία του ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δέον νὰ εἶναι ζῶσα καὶ ἐνεργητικὴ.

3) Ἡ ὀλοκλήρωση τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου ἐπιτελεῖται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῆς Θείας Λατρείας, ἀριστα τελουμένης, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς μεταδόσεως τῆς θείας Χάριτος καὶ ζωῆς.

4) Τὸ κήρυγμα εἶναι ἀναπόσπαστον τμήμα τῆς λατρευτικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τοῦ ποιμένου, δέον δὲ νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς Ἀγ. Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ φέρῃ χαρακτῆρα Χριστοκεντρικόν, Ἐκκλησιολογικόν καὶ Σωτηριολογικόν.

γ) Μὲ ποῖα ἐφόδια ὁ ποιμὴν θὰ ἀνταποκριθῆ εἰς ταύτην τὴν ἀποστολήν του.

1) Ὁ ποιμὴν δέον νὰ δρᾷ ἐν τῷ κόσμῳ, ἀφορῶν διηνεκῶς πρὸς τὸν Κύριον, ὅστις εἶναι τὸ αἰώνιον καὶ ὕψιστον πρότυπον.

2) Ὁ ποιμὴν πρέπει νὰ ἀγαπᾷ τὸ ποιμαντικόν-λυτρωτικόν του ἔργον.

3) Ὁ ποιμὴν πρέπει νὰ ζῆ μυστηριακὴν καὶ ἐν γένει πνευματικὴν ζωὴν.

4) Ὁ ποιμὴν πρέπει νὰ ἐθίξῃ ἑαυτὸν εἰς ἔντονον, ἐκτὸς τῆς κοινῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ, κατ' ἰδίαν προσευχὴν.

5) Ἡ ἄσκησης εἶναι ἡ ἀναγκαία συνάρτησις τῆς προσευχῆς διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ἔκβασιν τῆς λυτρωτικῆς ἀποστολῆς τοῦ ποιμένου.

6) Ἡ μελέτη τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ ἐφόδιον βασικόν τοῦ φέροντος λυτρωτικὸν μῆνυμα.

7) Ἡ μελέτη τῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας θὰ συντελῆ εἰς τὸ νὰ δ.δάσκαται καὶ ἐμπνέεται ἀφ' ἐνὸς ὁ ποιμὴν ἀπὸ τὰς μορφὰς τῶν μεγάλων ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀντλή ἀπὸ τὸ θαβώριον βίωμα τῶν Ἀγίων διὰ νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς Χριστιανοὺς.

8) Ὁ θεολογικὸς καταρτισμὸς τοῦ ποιμένου καὶ ἡ γενικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἐνημέρωσις του θὰ τὸν βοηθοῦν νὰ κατανοῇ καλλίτερον τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, τὸ Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ μελετᾷ ἀποδοτικώτερον τὸν ἀφθονον πλοῦτον τῆς Παραδόσεως.

9) Τέλος, ἡ θύραθεν μόρφωσις τοῦ ποιμένου, ὡς συμπληρωματικὸν στοιχεῖον τῆς θεολογικῆς αὐτοῦ καταρτίσεως, ἀποτελεῖ οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ἐφόδιον τοῦ ποιμένου.

δ) Ἡ ἐν τῷ σημερινῷ κόσμῳ θέσις τοῦ ποιμένου ὡς φορέως τοῦ λυτρωτικοῦ μηνύματος.

1) Νὰ ἔχωμεν τὴν αἴσθησιν, ὅτι εἴμεθα φορεῖς λυτρωτικοῦ μηνύματος καὶ ὄχι κατ' ἀνάγκην ποιμένες.

2) Ἐπειδὴ παρὰ τῷ λαῷ ἠλλοιώθη, ἐν μέρει, ἡ Ὀρθόδοξος Πνευματικότης, δέον νὰ ἐπανεύρωμεν καὶ δ.δάξωμεν τὴν θεολογικὴν εἰκόνα τῆς Ἐνορίας, ἣτις εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐνσωμάτωσιν τῶν πιστῶν εἰς τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας (Ἐκκλησιοποίησις τῶν πιστῶν).

3) Ἀνάγκη νὰ δραστηριοποιηθῶμεν περισσότερον διὰ νὰ ἐπιτευχθῆ τὸ συντομώτερον ἢ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. (Ἐάν εἴχομεν πρᾶξι ἐπαρκῶς τὸ καθήκον μας, θὰ ὑπῆρχον ὀλιγότερα Ἀναμορφωτικά Καταστήματα, ἐξ ὧν οἱ Σύνοδοι ἐπεσκέφθησαν κατὰ ποιμαντικὴν τινα αὐτῶν ἀπογευματινὴν ἐπίσκεψιν).

4) Παραλλήλως πρὸς τὴν δραστηριότητα, πρέπει τὴν ζωὴν μας νὰ διακρίνῃ ἡ ἀγνότης, διὰ νὰ ἔχωμεν ἀγαθὰ ἀποτελέσματα εἰς τὸ ἔργον μας. Ταῦτα ὅμως ἐπιτυγχάνονται μόνον ἐντὸς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι ἐκτὸς αὐτοῦ.

5) Εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου ὑπάρχουν ζιζάνια (κακαὶ προβολαὶ κινηματογράφων, κακόφημα νυκτερινὰ κέντρα, αἰρετικὸς «κίτρινος» τύπος κ.λπ.), ἅτινα πρέπει ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας δεόντως νὰ ἀντιμετωπισθῶσι καὶ ἀπομακρυνθῶσι, κατὰ τὸ δυνατόν, ἀπὸ τὸν ἀμπελῶνα.

6) Εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λαοῦ μας περὶ ἐκσυγχρονισμοῦ καὶ ἀνανεώσεως, ὡς παρουσιάζωμεν ἑαυτοὺς καθ' ἡμέραν νέους ἀνθρώπους διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀναγεννήσεως ἡμῶν.

7) Πρὸς τὰς διαφόρους κατηγορίας ἀνθρώπων (χίπυς, κ.λπ.), οὔτε ἀφορισμοὺς θ' ἀπευθύνωμεν, ἀλλ' οὔτε καὶ θὰ ἐνθαρρύνωμεν αὐτοὺς. Θὰ κατευθύνωμεν καὶ θὰ δ.δάσκωμεν ἐν ἀγάπῃ.

8) Τὰ πορίσματα τῆς ψυχολογίας ὡς μὴ ἀποτελοῦν «τὸν» ὁδηγόν μας· ὡς τὰ μελετῶμεν «μόνον», διὰ νὰ τὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ θέτωμεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ποιμαντικοῦ ἡμῶν ἔργου, τὸ ὅποιον δέον νὰ κατευθύνῃ τὸν ἀνθρώπον πρὸς τὴν ἐν Χριστῷ ἀπολύτρωσιν.

9) Οὐδεὶς ἱερεὺς ἀνήκει εἰς «ἑαυτόν», ἀλλ' εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὴν ὁποίαν δέον νὰ ἐργάζεται καὶ οὐχὶ δι' ἴδιον ὄφελος.

10) Ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ μας, μὲ πάσας αὐτῶν τὰς ἀδυναμίας, εἶναι εἰκόνες τοῦ Θεοῦ. Ἄς τοὺς βλέπωμεν ἐν ἀγάπῃ καὶ ὡς ἐργαζώμεθα ἐναντι αὐτῶν ὡς δι' εἰκόνας τοῦ Θεοῦ.

(Συνεχίζεται)

Ἵπεύθυνος συντάξεως

Ἀρχιμ. ΤΙΜ. ΤΡΙΒΙΖΑΣ πτ. Θ., Μ. Ρη.

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Κατά τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους ἐπραγμα-
τοποιήθη ἡ δευτέρα Προσκυνηματικὴ Ἐπίσκεψις Ἑλ-
ληνοπαίδων ἐξ Αὐστραλίας ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Σε-
βασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Αὐστραλίας κ. Ἰε-
ζακίηλ. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐφιλοξένησε τοὺς
ἐπισκέπτας ἐπὶ μίαν ἡμέραν εἰς τὴν Ἱεράν Μονὴν
Πεντέλης. Κατ' αὐτὴν, ὁ Σεβασμιώτατος εἶχε τὴν
καλωσύνην νὰ μᾶς παραχωρήσῃ τὴν ἀκόλουθον συνέν-
τευξιν:

1. Κυριώτεροι ἱστορικοὶ σταθμοὶ.

Ἐρώτησις: Σεβασμιώτατε, μετὰ τὴν δια-
κοπὴν τῆς εἰς Δ. Γερμανίαν μεταναστεύσεως ἡ Αὐ-
στραλία προσελκύει τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν Ἑλλή-
νων νεομεταναστῶν, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν τὸ ποίμνιον
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Αὐστραλίας, τὸ ἰδικόν σας
ποίμνιον. Θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ μᾶς εἴπητε ὀλίγα τιμὰ
διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς; Ποιοὶ
εἶναι οἱ κυριώτεροι σταθμοὶ τῆς;

Ἀπάντησις: Οἱ κυριώτεροι σταθμοὶ τῆς
ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς
Αὐστραλίαν εἶναι οἱ ἑξῆς:

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος ἀρχίζει ἡ μετανά-
στευσις τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ δημιουργία Κοινοτήτων
εἰς Σίδνεϋ καὶ Μελβούρνην.

Τὴν 29ην Μαΐου 1898 θεμελιούται εἰς Σίδνεϋ ὁ
πρῶτος Ἑλληνικὸς Ὀρθόδοξος Ἱερός Ναὸς τῆς Ἀ-
γίας Τριάδος. Πρῶτος ἱερεὺς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν
θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων
Σίδνεϋ καὶ Μελβούρνης ἦτο ὁ Ἀρχιμανδριτὴς Δωρό-
θεος.

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1924 ἰδρύεται ὑπὸ τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριαρχείου ἡ Μητρόπολις Αὐστραλίας καὶ
Νέας Ζηλανδίας. Πρῶτος Μητροπολίτης τῆς Νέας
ἐπαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀποστέλλεται ὁ
ἀπὸ Σερρῶν Χριστοφόρος (Κνήτης). Τὸ 1929 ὁ Μη-
τροπολίτης Χριστοφόρος (Κνήτης) ἀποσύρεται εἰς τὴν
γενέτεράν του Σάμον. Ἀπέθανε τὴν 7ην Αὐγούστου
1959.

Τὸ 1927 εὐρίσκονται εἰς Αὐστραλίαν περὶ τὰς
10.000 Ἑλλήνων, ἰδρύνονται Ἑλληνικαὶ Ὀρθόδοξοι
Κοιότητες καὶ εἰς τὰς πόλεις Πέρθην, Βρισβάνην,
Πόρτ-Πιρὶ καὶ Ντάργουν. Ἱεροὺς Ναοὺς διαθέτουν
μόνον αἱ Κοιότητες Σίδνεϋ, Μελβούρνης καὶ Πόρτ-
Πιρὶ.

Τὸ 1931 ἐξελέγη ὡς δεύτερος Μητροπολίτης Αὐ-
στραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας ὁ Τιμόθεος (Εὐαγγελι-

νίδης). Ὁ νέος Μητροπολίτης ἀφίχθη εἰς Αὐστραλίαν
τὴν 26ην Ἰανουαρίου 1932. Ὁ Μητροπολίτης Τιμό-
θεος ἐποίμανε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Αὐστραλίας καὶ
Νέας Ζηλανδίας μέχρι τοῦ 1947, ὅποτε ἐξελέγη Μη-
τροπολίτης Ρόδου.

Τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ κατὰ τὴν 22αν Ἀπριλίου ἐξε-
λέγη ὡς τρίτος Μητροπολίτης ὁ Θεοφύλακτος (Παπα-
θανασόπουλος). Ὁ Μητροπολίτης Θεοφύλακτος ἐφο-
νεύθη τὴν 2αν Αὐγούστου 1958 εἰς αὐτοκινητιστικὸν
δυστύχημα.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1959 ἀνέλαβον τὴν εὐθύνην
τῆς διαποιμάνσεως τῶν Ὀμογενῶν τῆς Αὐστραλίας,
ἐκλεγείσιν ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ βοηθοῦ Ἐπισκόπου Να-
ζιανζοῦ καὶ ἀφίχθη εἰς Σίδνεϋ τὴν 27ην Ἀπριλίου
1959.

Τὴν 1ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1959 ἡ Μητρόπολις
Αὐστραλίας καὶ Νέας Ζηλανδίας προήχθη εἰς Ἀρχιε-
πισκοπὴν καὶ ὁ Μητροπολίτης Αὐστραλίας εἰς Ἀρχι-
ἐπίσκοπον.

Πρὸς ἀρτιωτέραν διοργάνωσιν τῆς Ἀρχιεπισκο-
πῆς καὶ ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων τῆς Ὀμογενείας,
ὁ Ἀρχιεπίσκοπος συνεκάλεσε τρεῖς Κληρικολαϊκὰς
Συνελεύσεις, ἡ τελευταία ἐξ αὐτῶν ἔλαβε χώραν τὸν
Ἰανουάριον 1972. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1970 διὰ Συν-
οδικῆς Ἀποφάσεως τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ πρὸς «κρείττονα
τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων διεξαγωγὴν»
ἀπεσπάσθη ἡ Νέα Ζηλανδία ἀπὸ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν
Αὐστραλίας καὶ ἀπετέλεσεν Ἰδιαιτέραν Μητρόπολιν
Νέας Ζηλανδίας.

2. Σημερινὴ Ὀργάνωσις.

Ἐρώτησις: Καθὼς ἀνεφέρατε, ἔχομεν ἤδη
φθάσει εἰς νέον στάδιον ὀργανώσεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρ-
χιεπισκοπῆς. Ποία εἶναι ἡ σημερινὴ εἰκὼν τῆς ὀργα-
νώσεως Αὐτῆς;

Ἀπάντησις: Ἡ ἔδρα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιε-
πισκοπῆς εὐρίσκεται εἰς τὸ Σίδνεϋ καὶ στεγάζεται
ἐντὸς ἐνὸς κτιρίου μὲ περίβολον τεσσάρων στρεμμά-
των. Παραπλευρῶς εὐρίσκεται ὁ Ἱερός Ναὸς τοῦ Εὐ-
αγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου καὶ πλησίον αὐτοῦ κτί-
ριον διαθέτον τρεῖς αἰθούσας.

Ὀλόκληρος ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ὑποδιαιρεῖται εἰς
πέντε Ἀρχιεπισκοπικὰς περιφερείας, ἦτοι:

α) Τῆς Νέας Νοτίου Οὐαλίας καὶ Καμπέρρας μὲ
ἔδραν τὸ Σίδνεϋ καὶ ὑπεύθυνον Ἀρχιερατικὸν Ἐπί-

τροπον, β) Τῆς Βικτωρίας καὶ Τασμανίας μὲ ἔδραν τὴν Μελβούρνην καὶ ὑπεύθυνον τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Θεουπόλεως κ. Παντελεήμονα, γ) Τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Αὐστραλίας μὲ ἔδραν τὴν Ἀδελαΐδα καὶ ὑπεύθυνον Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον, δ) Τῆς Κουηνσλάνδης καὶ Νέας Γουίνεας μὲ ἔδραν τὴν Βρισβάνην καὶ ὑπεύθυνον Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον καὶ ε) Τῆς Δυτικῆς Αὐστραλίας μὲ ἔδραν τὴν Πέρθην καὶ ὑπεύθυνον τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Ζηνουπόλεως κ. Ἀρίσταρχον.

Εἰς τὴν ἔδραν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἔχει ὀργανωθῆ τὸ «Κεντρικὸν Μικτὸν Συμβούλιον» Αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν Γενικῶν Κληρικολαϊκῶν Συνελεύσεων, συγκαλουμένων ἀνά τριετίαν καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ὡς προέδρου, ἐκ τῶν βοηθῶν ἐπισκόπων, ἐκ 16 ἐτέρων κληρικῶν καὶ 26 λαϊκῶν.

Εἰς ἐκάστην τῶν Ἀρχιεπισκοπικῶν Περιφερειῶν λειτουργοῦσι κλιμάκια τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου.

Τὸ ὄλον ποιμαντικὸν ἔργον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς πραγματοποιεῖται κυρίως μέσθ τῶν 107 συνολικῶς κοινοτήτων Αὐτῆς, ἐκ τῶν ὁποίων δυστυχῶς μόνον 81 διαθέτουν ἱερεῖς καὶ ἱεροὺς Ναοὺς.

3. Ὁ Ἱερός Κλήρος.

Ἐρώτησις : Γνωρίζομεν, ὅτι ἡ βᾶσις διὰ τὴν καλὴν ὀργάνωσιν μιᾶς κοινοτήτος εἶναι ἡ ἐξεύρεσις καταλλήλου ἱερέως, ὁ ὁποῖος νὰ γνωρίζῃ καὶ τὰς ἰδιαιτέρας συνθήκας τῆς χώρας, ἀλλὰ ταυτοχρόνως νὰ εἶναι ὁ ἴδιος πνευματικὰ ὀρθῶς θεμελιωμένος. Εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Αὐστραλίας ὑπάρχουν ἤδη 22 κενὰ θέσεις ἱερέων καὶ ἀσφαλῶς μὲ τὴν ἴδρυσιν καὶ νέων κοινοτήτων θὰ δημιουργηθοῦν καὶ ἄλλαι. Πῶς σκέπτεσθε νὰ καλύψετε τὰ κενὰ αὐτά;

Ἀπάντησις : Πράγματι, μὲ τὴν ἀφιξίν νέων μεταναστῶν δημιουργοῦνται νέα ἀνάγκαι καὶ νέα προβλήματα. Πρὸς καλύτεραν ἐπίλυσιν τούτων προσπαθοῦμεν νὰ δημιουργήσωμεν νέας κοινοτήτας, νὰ κτίζωμεν νέους ἱεροὺς Ναοὺς, νὰ ἰδρύωμεν Σχολεῖα, νὰ ὀργανώσωμεν Φιλοπτώχους ἀδελφότητας καὶ νὰ καταβάλλωμεν ἰδιαιτέραν φροντίδα διὰ τὴν νεολαίαν καὶ τὴν κατήχησιν τῶν παιδιῶν. Ὅμως, καθὼς ὀρθῶς ἀνεφέρατε, ἡ βᾶσις τῆς ὅλης ποιμαντικῆς ἐργασίας εἶναι ὁ ἐφημέριος.

Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ἐξεύρωμεν ἱερεῖς καταλλήλους διὰ τὸ ἔργον αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ εἰδικὰς γνώσεις καί, κυρίως, τὴν γνῶσιν τῶν ἰδιαιτέρων προβλημάτων τῆς Αὐστραλίας. Ἐκτὸς τούτου, ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ ἐνδιαφέρεται, ὡς εἶναι γνωστὸν, ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν σημερινῶν ὁμογενῶν μας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν διαιώνισιν τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Πίστεως καὶ τῶν Ἑλληνορθόδοξων ἰδανικῶν μεταξὺ τῶν παιδιῶν μας τῶν ἐπερχομένων γενεῶν.

Ἡ ἐξασφάλισις καὶ διαιώνισις τῶν ἰδανικῶν μας αὐτῶν θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὴν Ἑλληνορθόδοξον

ἀνατροφήν, τὴν ὁποίαν θὰ δώσωμεν εἰς τὰ σημερινὰ τέκνα τῆς Ὁμογενείας. Ταυτοχρόνως ὅμως θὰ ἐξαρτηθῇ, πολὺ περισσότερο, ἀπὸ τοὺς Πνευματικοὺς ἡγέτας τῶν παιδιῶν αὐτῶν καὶ τῆς ὁμογενείας μας, ἦτοι τὸν Ἱερέα καὶ τὸν διδάσκαλον. Φρονεῖ δὲ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ μας ὅτι οἱ ἱερεῖς τοῦ μέλλοντος τῆς Ὁμογενείας μας διὰ πολλοὺς πρακτικοὺς καὶ εὐνοήτους λόγους πρέπει νὰ λαμβάνωνται ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῆς νέας γενεᾶς.

Αἰσθανόμεθα βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην καὶ ὑποχρέωσιν πρὸς τοὺς πρωτοπόρους Ἱερεῖς καὶ τοὺς σημερινοὺς ἐκλεκτοὺς κληρικοὺς καὶ συνεργάτας ἡμῶν.

Πρέπει ὅμως νὰ φροντίζωμεν διὰ τὸ μέλλον. Οἱ Ἱερεῖς τοῦ μέλλοντος πρέπει νὰ εἶναι γεννημένοι εἰς τὴν Αὐστραλίαν, νὰ γνωρίζουν τὴν νοοτροπίαν τῶν παιδιῶν μας καὶ τὰς ἰδιαιτέρας συνθήκας τῆς ζωῆς μας καὶ τοῦ περιβάλλοντός μας.

Πρὸς τοῦτο κατόπιν ἐμπειριστατωμένης μελέτης τοῦ θέματος ὑπὸ τῆς Γεν. Κληρικῶν Συνελεύσεως καὶ τοῦ Κ. Μικτοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀπεφασίσθη καὶ ἰδρύθῃ ἡ Προπαρασκευαστικὴ Ἱερατικὴ Σχολή.

Οἱ σπουδασταὶ θὰ φοιτοῦν μετὰ ταῦτα εἰς τὰς θεολογικὰς Σχολὰς τῆς Ἑλλάδος. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ ἔχωμεν κλήρον, ὁ ὁποῖος θὰ γνωρίζῃ τὴν γλῶσσαν, δὲν θὰ ὑποφέρῃ ἐκ τῆς νοσταλγίας, θὰ ἔχῃ θεολογικὴν κατάρτισιν καὶ θὰ εἶναι προσηλωμένος εἰς τὰ ἑλληνικὰ ἰδανικά. Οὕτω πιστεύομεν ὅτι θὰ ἀποκτήσωμεν τὸν ἰδανικὸν ἱερέα διὰ τὴν Αὐστραλίαν.

Ἐκτὸς τούτου εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν δύο ἀκόμη βοηθοὺς ἐπισκόπους, ἓνα διὰ τὴν Ἀδελαΐδα καὶ ἓνα διὰ νὰ βοηθῇ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὸ Σύνδνεϋ.

Ἐρώτησις : Σεβασμιώτατε, κατανοοῦμεν τὴν βασικὴν καὶ πρωταρχικὴν σημασίαν τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Ποῖα βήματα ἔχουν γίνεαι μέχρι σήμερον πρὸς πραγματοποίησίν του;

Ἀπάντησις : Τὰ κτίρια τῆς Σχολῆς θὰ εὐρίσκωνται εἰς τὸ Σύνδνεϋ. Εἰς τὸ κτήμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς σκεπτόμεθα νὰ ἀνεγείρωμεν ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ κτιρίου νεώτερον κτίριον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ στεγασθῇ καὶ ἡ ἱερατικὴ μας Σχολή. Ἡδη ἔχει ἰδρυθῆ παρὰ τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ ἰδιαιτέρος οἰκονομικὸς ὀργανισμὸς ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «St. Andrews Theological Building Fund» μὲ σκοπὸν τὴν λειτουργίαν τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, τὴν ἀνέγερσιν τοῦ κτιρίου καὶ τὴν συντήρησιν αὐτῆς.

Ἐπίσης ἔχει ἰδρυθῆ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ Ἀνεγέρσεως τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Sir Arthur George καὶ τῶν κ. κ. Ἐμμανουὴλ Ἀρώνη καὶ Νικολάου Γκίρδη. Ἡδη ἐτοιμάζονται παρὰ τοῦ Ἀρχιεπίσκοπου τὰ σχέδια, ἡ δὲ δαπάνη διὰ τὴν ἀνέγερσιν αὐτῆς ὑπολογίζεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν διακοσίων πενήκοντα χιλιάδων δολλαρίων Αὐστραλίας.

(Συνεχίζεται) Πρεσβ. ANT. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ*

Εἰς τὸν κοινὸν ἑορτασμὸν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν συναντῶνται ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Παιδεία. Ἡ Ἐκκλησία ἐγκαυχωμένη τὴν ἐν Κυρίῳ καύχῃσιν καὶ χαίρουσα τὴν ἐν Κυρίῳ χαρὰν προβάλλει τὰς ἱερὰς μορφὰς τῶν μεγάλων ἱεραρχῶν διδασκάλων. Καὶ ἡ Παιδεία δέχεται εὐγνωμονοῦσα καὶ χαίρουσα τὰ πολύτιμα αὐτῶν διδάγματα.

Σήμερον ἡ Ἐκκλησία μᾶς ὁδηγεῖ «ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων», πρὸς τοὺς μελιρρῦτους, ὡς λέγει, «ποταμοὺς τῆς σοφίας, τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νόματα καταρδεύσαντας». Καὶ ἀκούω νοερῶς τοῦ Ἡσαίου τὴν προφητικὴν φωνήν: «Οἱ διψῶντες πορεύεσθε εἰς ὕδωρ... καὶ ἔσται ἡ ἀνυδρος εἰς ἔλη καὶ εἰς διψῶσαν γῆν πηγὴ ὑδάτος ἔσται...». Ἄς ἔλθωμεν ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων...

Ἐὰν ἡ παρούσα πενιχρὰ ὁμιλία κατορθώσῃ καὶ μόνον σταγόνας ἐλαχίστας τῶν θείων ναμάτων τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν νὰ μεταφέρῃ ἐνταῦθα, καὶ δὴ ἐξ ὧσων ἀναφέρονται εἰς τὰς παιδαγωγικὰς ἀντιλήψεις τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, θὰ ἔχῃ ἐκπληρώσει τὸν προορισμὸν τῆς.

Ἡ σπουδαιότης τῆς ἀγωγῆς.

Ἐπέστησαν οὕτως τὴν προσοχὴν των οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι εἰς τὸ θέμα τῆς ἀγωγῆς, διότι κατὰ τὸν Ἱερὸν Χρυσόστομον, «Τῆς τέχνης ταύτης οὐκ ἔστι ἄλλη μείζων· τί γὰρ ἴσον τοῦ ρυθμίσαι ψυχὴν καὶ διαπλάσαι διάνοιαν;»¹.

Τὸ δυνατόν τῆς ἀγωγῆς, τὴν σπουδαιότητα τῆς Παιδείας, τὴν ἀναγκαιότητα τῆς διαπαιδαγωγήσεως ἐξαίρουν καὶ οἱ Τρεῖς Παιδαγωγοὶ Ἱεράρχαι. Καὶ τὸ μὲν δυνατόν τῆς ἀγωγῆς τονίζει ὁ Μ. Βασίλειος λέγων: «Ἐβπλαστον ἔτι οὖσαν καὶ ἀπαλὴν τὴν ψυχὴν καὶ ὡς κηρὸν εὐεικτον, ταῖς τῶν ἐπιβαλλομένων μορφαῖς ραδίως ἐντυπουμένην, πρὸς πᾶσαν ἀγαθῶν ἀσκησιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀνάγεσθαι χρὴ»². Ἐπιβεβαιοῖ δὲ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος διὰ τῶν ἐξῆς: «Ἄν εἰς ἀπαλὴν ἔτι οὖσαν τὴν ψυχὴν ἐντυπωθῇ τὰ καλὰ διδάγματα, οὐδεὶς αὐτὰ ἐξελεῖν δυνήσεται»³. Τὴν δὲ σπουδαιότητα τῆς ἀγωγῆς ἐμφανίζει καὶ μόνον τὸ προμνημονευθὲν χωρίον τοῦ Χρυσορρήμονος: «Τῆς τέχνης ταύτης οὐκ ἔστι ἄλλη μείζων. Τί γὰρ ἴσον τοῦ ρυθμίσαι

ψυχὴν καὶ διαπλάσαι διάνοιαν;». Ἄλλὰ καὶ τὸ ἀπαραίτητον τῆς ἀγωγῆς διὰ πολλῶν λόγων, ἀλλὰ καὶ ἔργων τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καταφαίνεται. Εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἠθικὴν τελείωσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἀνθρωπος ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν. «Τὸ μὲν κατ' εἰκόνα, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Μ. Βασιλείου, φύσει δέδοται ἡμῖν... τὸ δὲ καθ' ὁμοίωσιν ἐκ προαιρέσεως καὶ οἰκοθεν, κατορθοῦμεν ὕστερον διὰ τῆς ἀρίστης πολιτείας καὶ τῶν περὶ τὰ καλὰ πόνων»⁴. Εἰς τὴν τελείωσιν ταύτην συντελεῖ τὸ λογικὸν ἡμῶν, τὸ ὁποῖον προωθεῖ τὸν ἀνθρώπον νὰ ἐκλέξῃ τὸ ἀγαθόν. Καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς ἀγαθῆς ταύτης προαιρέσεως συμβάλλει ἡ ἀγωγή⁵. Κατὰ ταῦτα, ἐφ' ὅσον ἡ ἀγωγή προάγει, σὺν τοῖς ἄλλοις, τὸ «κατ' εἰκόνα» εἰς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν», ἀποτελεῖ ἔργον θεῖον καὶ ἐπομένως ἄκρως ἀπαραίτητον καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐντεῦθεν ὁ Ἱ. Χρυσόστομος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναφωνήσῃ πρὸς τὸν οἰονδήποτε πατέρα: «ἀσκησον τοῦ παιδὸς τὴν ψυχὴν, κάκεινα, (τὰ ὑλικά ἀγαθὰ) παρέσται λοιπόν. Ταύτης μὲν γὰρ οὐδὲν ἀγαθῆς, οὐδὲν ὄφελος αὐτῷ τῶν χρημάτων»⁶. Ἄλλὰ παρὰ τὴν ψυχικὴν ζημίαν ἐκ τῆς παραμελησεως τῆς ἀνατροφῆς εἶναι τραγικαὶ αἱ συνέπειαι αὐτῆς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, διότι κατὰ τὸν ἴδιον Πατέρα: «Τοῦτο ἔστι ὃ τὴν οἰκουμένην ἀνατρέπει πᾶσαν, ὅτι τῶν οἰκείων ἀμελοῦμεν παιδίων», ἀποδίδων τὴν ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀκαταστασίαν εἰς τὴν ἑλλειψιν τῆς ἀγωγῆς.

Ἀληθῶς «τῆς τέχνης ταύτης — τῆς ἀγωγῆς — οὐκ ἔστι ἄλλη μείζων». Εἶχε δίκαιον ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Τοῦτ' αὐτό, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἔλεγεν ὁ μέγας φιλόσοφος Κάντ (1724). Εἰς τὴν ἰδίαν διαπίστωσιν κατέληξεν «Τὸ μέγιστον — εἶπε — καὶ δυσκολώτατον τῶν προβλημάτων ἐξ ὧσων ἠδύνατο ποτὲ νὰ ἀνατεθῶσιν εἰς τοὺς ὄμους τῆς ἀνθρωπότητος, εἶναι ἡ ἀγωγή»⁷.

(Συνεχίζεται)

Γ. Π. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

Καθηγητοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Μυτιλήνης

* Ὁμιλία λεχθεῖσα ἐν τῇ Παιδ. Ἀκαδημίᾳ Μυτιλήνης κατὰ τὴν εορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

1. Ἰωάν. Χρυσόστομου, Ἰπόμνημα εἰς τὸν Ματθαῖον. Ὁμιλία Ε'.

2. Μεγ. Βασιλείου, Κεφάλαιον τῶν κατὰ Πλάτος ὄρων, ιε'.

3. Ἰωάν. Χρυσόστομου, Ὁμιλία «Πῶς δεῖ τοὺς παῖδας ἀνατρέφειν».

4. Μ. Βασιλείου, Λόγος Α' Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς.

5. Γ. Τσαμπῆ, Ἡ παιδεία εἰς τὸ Βυζάντιον. Τόμος Α', Μυτιλήνη 1963.

6. Ἱ. Χρυσόστομου, Ὁμιλία Θ' Πρὸς Τιμόθεον.

7. Π. Δ. Ἀντωνοπούλου, Μνημεῖον εἰς τὸν «ἀφανῆ» διδάσκαλον, Ἀθήναι 1960, σ. 33, 34.

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθ. { Πρωτ. 730
Διεκπ. 220 Ἀθήνησι τῆ 26-2-1974

ΘΕΜΑ: «Περιφορὰ δίσκου ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρίας προστασίας καὶ ἀποκαταστάσεως ἀναπήρων Παιδίων».

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1999

Π ρ ὶ ς

Τοῦς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἐκκλησία ἀείποτε τὴν πρὸς τὰ παῖδια, τοὺς μικροὺς τοῦτους φίλους τοῦ Κυρίου, ἀγάπην Ἀδτῆς ἐκδηλοῦσα, καὶ τῷ Ἐκείνου παραδείγματι χρωμένη, δι' ὧν ἐκάστοτε διαθέτει μέσων προάγεται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν προϋποθέσεων διὰ τὴν κατὰ Χριστὸν αὐξησιν τῶν παιδίων, ἅτινα περιβάλλει δι' ἐξειδικιασμένης στοργῆς καὶ ἀγάπης.

Πρὸς τῆ τοιαύτη κατὰ χρέος προσφορὰ αὐτῆς ἢ ἀγιοτάτη ἡμῶν Ἐκκλησία ἐρχεται συνεπίκουρος καὶ εἰς πᾶσαν ἐτέραν θεοφιλῆ ὑπὲρ τῶν παιδίων προσπάθειαν, οὐ μόνον ἠθικῶς, ἀλλὰ καὶ ὕλικῶς ἐνισχύουσα ταύτην ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ἐαυτῆς δυνατοτήτων.

Τοιαύτην ἀξιεπαῖνον προσπάθειαν ἐπιτελεῖ ἀπὸ ἐτῶν ἡ Ἑλληνικὴ Ἐταιρία Προστασίας καὶ Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων Παιδίων ἐν Ἀθήναις, μεριμνῶσα διὰ τε τὴν πρόληψιν καὶ θεραπείαν τῶν παιδικῶν ἀναπηριῶν καὶ συντηροῦσα εἰδικὰ Σχολεῖα καὶ Νηπιαγωγεῖα, Ὁρθοπεδικὸν Ἐργαστήριον καὶ Κατασκευασεῖς πρὸς περίθαλψιν τῶν τοιούτων παιδίων.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκτιμῶσα τὸ πολύτιμον ἔργον τῆς διαληφθείσης Ἐταιρίας, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως παρακαλέσῃ ὑμᾶς, ἵνα παραγγείλητε ἐγκυκλιῶς τὴν περιφορὰν ἐν ἅπασιν τοῖς καθ' ὑμᾶς ἐνοριακοῖς Ναοῖς τῆ Γ' Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν, 17-3-1974, τοῦ καθι-

ερωμένου Δίσκου ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῆς πρόσθεν ἐξονομασθείσης Ἐταιρίας, τὸ προῖον τοῦ ὁποίου, συγκεντρούμενον συνολικῶς ὑπὸ τοῦ Γραφείου τῆς καθ' ὑμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως, δέον ὅπως ἀποσταλῆ ἀπ' ἐδοθείας, διὰ τοῦ παρ' ὑμῶν Ὑποκαταστήματος Ἑθνικῆς Τραπεζῆς ἢ ἄλλης τοιαύτης, εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἐταιρίαν (ὁδὸς Κόνωνος ἀριθμ. 16, Παγκράτι, Ἀθήναι, τ. τ. 507).

- † Ὁ Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Πρόεδρος
- † Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιος
- † Ὁ Πειραιῶς Χρυσόστομος
- † Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος
- † Ὁ Μαρωνείας Τιμόθεος
- † Ὁ Σεβρίων καὶ Κοζάνης Διονύσιος
- † Ὁ Κίτρους Βαρνάβας
- † Ὁ Ἐλευθεροπόλεως Ἀμβρόσιος
- † Ὁ Θήρας Γαβριήλ
- † Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος
- † Ὁ Κορινθίας Δωρόθεος
- † Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Στέφανος
- † Ὁ Παροναξίας Ἐπιφάνιος
- † Ὁ Ἱερισσοῦ Παῦλος
- † Ὁ Λήμων Παντελεήμων
- † Ὁ Φιλίππων κλπ. Ἀλέξανδρος
- † Ὁ Σύρον, Τήνον κλπ. Δωρόθεος
- † Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Θεόκλητος
- † Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Σωτήριος
- † Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Παντελεήμων
- † Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεόκλητος
- † Ὁ Δράμας Διονύσιος
- † Ὁ Κεφαλληνίας Προκόπιος
- † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Νικόδημος
- † Ὁ Ἀργολίδος Χρυσόστομος

Ὁ Ἀρχιεραγματεὺς
† Ὁ Δέρβης Κοσμάς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Λίαν ενδιαφέρουσα και έποικοδομητική.

Ἡ πρώτη επίσημος συνάντησις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ μετὰ τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Τύπου, οὐσα λίαν ενδιαφέρουσα καὶ έποικοδομητική, δέον νὰ ἐξαγοθῆ ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων.

Ἐν πρώτοις, κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην ἐτορίσθη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ συμπαρίστανται οἱ δημοσιογράφοι εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τρόπον θετικόν, παρουσιάζοντες τὰ ἀφορῶντα εἰς αὐτὴν (μὲ ἀντικειμενικότητα εἰς βάθος καὶ οὐχὶ ἐπιφανειακῶς).

Εἶτα, χαρακτηριστικῶς κατεδικάσθησαν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου οἱ μονοπωλοῦντες τὴν Ὁρθοδοξίαν διάφοροι «σωτήρες», οἵτινες — εἴτε ὡς άτομα, εἴτε ὡς οργανώσεις — «κινοῦνται κατὰ τρόπον ἀντίθετον πρὸς τὰ καλῶς νοούμενα συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας».

Τέλος, πρέπει νὰ ἐπιστηθῆ ἡ προσοχὴ ἐπὶ τῆς σημασίας, τὴν ὁποῖαν ἀπέδωκεν ὁ Μακαριώτατος εἰς τὸ ἐπιχείρημα εἰς Κωνσταντινούπολιν ταξιδιόν του, ὅπερ θὰ ἔχη ὡς κυρίους στόχους ἔνθεν μὲν τὴν περαιτέρω ἀναθέρμανσιν τῶν σχέσεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐτέρωθεν δὲ τὸν καθορισμὸν ἐνιαίας γραμμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, ἣτις εἶναι καὶ Ἑθνικὴ ἑορτὴ, ὑπομιμνήσκει ἔνθεν μὲν τὸ ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου μεταδοθὲν μήνυμα περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἐλευθερωτοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐτέρωθεν δὲ τὸ ἔπος τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821.

Ὅθεν, ἡ ἡμέρα αὕτη καθιστᾷ συνειδητόν, ὅτι ὀφείλονται θεομαὶ εὐχαριστίαι πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις συμφώνως πρὸς τοὺς λόγους τῆς εἰδικῶς ποιηθείσης ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ εὐχῆς, εἶναι «ὁ τὰ σύμπαντα τῷ κράτει συνέχων καὶ τῇ θείᾳ καὶ πανσθενεῖ βουλῇ κυβερνῶν, ὁ ἐκάστῳ ἔθνει τὰς ἰδίας ὀρθοθεσίας θέμενος, τὸ δὲ εὐσεβὲς ἡμῶν Ἔθνος ἐξαιρέτως εὐεργετήσας, τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας αὐτῷ χαρισάμενος καὶ πρὸς τὸ φῶς τῆς ἀληθοῦς ἡμῶν θρησκείας καθοδηγήσας, ἐξ αὐτοῦ μεγάλους τῆς Ἐκκλησίας Πατέρας καὶ Διδασκάλους ἀναδείξας, καὶ ἐλεύθερον μὲν αὐτὸ ἐπὶ αἰῶνας διατηρήσας τῇ θείᾳ χάριτι, δουλωθὲν δὲ στηριξάς καὶ διασώσας καὶ εἰς ἐλεύθερον αὐθις βίον ἐξαναστήσας».

Πρὸς τούτοις, δέον νὰ συνειδητοποιήσωμεν, ὅτι αἱ εὐεργεσίαι αὐταὶ τοῦ Θεοῦ ἐπιβάλλον ἡμῖν, πρὸς ταῖς εὐχαριστίαις, καὶ ὠρισμένας ὑποχρεώσεις. Ζῶντες ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ καὶ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν

κατευθυνόμενοι, δέον διὰ τοῦ βίου ἡμῶν νὰ διακηρύττωμεν, ὅτι εἴμεθα ἄξιοι τῆς πνευματικῆς καὶ ἐθνικῆς «ἐλευθερίας, ἣ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν».

Γεννοῦν τὴν ἐλπίδα.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Παν. Χρήστου προώθησις τοῦ διορισμοῦ πολλῶν ἀδιορίστων θεολόγων καὶ ἡ αὐξήσις τῶν δι' αὐτοὺς προοριζομένων ὀργανικῶν ἐν τῇ Μέσῃ Ἐκπαιδεύσει θέσεων ἀνωτέρας ἐν τῇ ἱεραρχικῇ κλίμακι βαθμίδος, ἐγένετο μετὰ πολλῆς χαρᾶς δεκτὴ τὸσον ὑπὸ τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ θεολογικοῦ κόσμου τῆς πατρίδος μας.

Τὰ λίαν εὐχάριστα γεγονότα ταῦτα γεννοῦν τὴν ἐλπίδα, ὅτι ταχέως τῇ συνεργασίᾳ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας θὰ ληφθοῦν καὶ ἄλλα μέτρα πρὸς περαιτέρω προώθησιν τῆς ἀξιοποιήσεως τοῦ θεολογικοῦ δυναμικοῦ τῆς πατρίδος μας, ὅπερ καταλλήλως ἐπιμορφούμενον καὶ κατευθυνόμενον θὰ ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ ἀνυπολογίστους ὀπηρεσίας πρὸς ἀνύψωσιν τῆς πνευματικῆς στάθμης τοῦ τόπου μας καὶ πρόληψιν τῶν ἐπὶ τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν φθοροποιῶν ἐπιδράσεων τῆς ἐποχῆς.

Οἱ σκοποὶ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐτόνισεν ὀρθῶς προσφάτως, ὅτι ἡ δράσις τοῦ τοσαύτας ὀπηρεσίας προσφέροντος εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὀργανισμοῦ τούτου δὲν πρέπει νὰ γίνηται ἀντικείμενον Πολιτικῆς ἐκμεταλλεύσεως. «Ὁ ὀργανισμὸς μας, — εἶπε —, προσφέρει σήμερον τὰς ὀπηρεσίας του πανταχοῦ, ὅπου ὑπάρχον πόλεμοι, ἐπαναστάσεις ἢ πολιτικαὶ ταραχαί. Παραμένομεν πιστοὶ εἰς τοὺς σκοποὺς, τοὺς ὁποίους ὠρισεν εἰς ἡμᾶς ἡ ἐν Γενεῦῃ διεθνῆς σύμβασις, ἀλλ' αἱ συναντώμεναι δυσκολίαι εἶναι πολὺ μεγαλύτεραι σήμερον, διότι πᾶσα ἐνέργεια πολιτικοποιεῖται...».

Αἱ δηλώσεις αὗται ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ τοιισθῆ ὀρθῶς, ὅτι (ἡ διεθνῆς δράσις τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῆ ὡς ἐκτὸς πάσης πολιτικῆς, ἄτε ἐξυπηρετοῦσα βασικὰς ἀρχὰς τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶναι σεβασταὶ ἀκόμη καὶ ἐν καιρῷ πολέμου. Ἐὰν παύσῃ ἡ ἀναγνώρισις καὶ ὁ σεβασμὸς τοῦ μοναδικοῦ χαρακτήρος τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου ὀργανισμοῦ, ἡ σκληρῶς δοκιμαζομένη ἀνθρωπότης θὰ ἀπολέσῃ μίαν ἐλπίδα τῆς».

Οἴκοθεν νοεῖται, ὅτι πρῶτοι οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ δέον νὰ μένουν προσηλωμένοι εἰς τὰς ἀρχὰς ταύτας καὶ νὰ δροῦν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ εἶναι δυνατόν νὰ δημιουργ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. Σε ρ α φ ε ι μ κατά τὸ διάστημα ἀπὸ 27ης Φεβρουαρίου μέχρι 27ης Μαρτίου:

Ἐτέλεσε: Τὴν 3ην/3ου τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐν τῷ 'Ι. Ναῷ τῆς Μητροπόλεως, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν Πειραιῶς κ. Χρυσοστόμου, Μυτιλήνης κ. 'Ιακώβου, Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνοῦ, Τριφυλίας καὶ 'Ολυμπίας κ. Στεφάνου, Παροναξίας κ. 'Επιφανίου, 'Ιερισσοῦ καὶ ἁγ. 'Ὁρους κ. Παύλου, Σάμου καὶ 'Ικαρίας κ. Παντελεήμονος, Κεφαλληνίας κ. Προκοπίου, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Νικοδήμου, 'Αργολίδος κ. Χρυσοστόμου, Μηθύμνης κ. 'Ιακώβου καὶ τοῦ Θεοφ. 'Επισκόπου Δέρβης κ. Κοσμᾶ, 'Αρχιγραμματέως τῆς 'Ι. Συνόδου.

— Τὴν 26ην/3ου τὴν κηδεῖαν τοῦ θείου αὐτοῦ Γεωργίου Γαλανοπούλου.

Ἐχοροστάτησε: Τὴν 1ην/3ου εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν κατὰ τὴν 'Ακολουθίαν τῶν Α' Χαιρετισμῶν.

— Τὴν 8ην/3ου εἰς τὸν 'Ι. Ν. Προφήτου 'Ηλιοῦ Παγλακράτιου κατὰ τὴν 'Ακολουθίαν τῶν Β' Χαιρετισμῶν.

— Τὴν 15ην/3ου εἰς τὸν 'Ι. Ν. 'Αγ. Παντελεήμονος 'Αχαρνῶν κατὰ τὴν 'Ακολουθίαν τῶν Γ' Χαιρετισμῶν.

— Τὴν 22αν/3ου εἰς τὸν 'Ι. Ν. 'Αγίου Γεωργίου Κυψέλης κατὰ τὴν 'Ακολουθίαν τῶν Δ' Χαιρετισμῶν.

— Τὴν 24ην/3ου εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν καὶ τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας εἰς τὸν 'Εσπερινὸν τοῦ Πανηγυρίζοντος Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ.

— Τὴν 25ην/3ου συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Θήρας κ. Γαβριήλ καὶ Μηθύμνης κ. 'Ιακώβου καὶ τῶν Βοηθῶν αὐτοῦ 'Επισκόπων κατὰ τὴν Δοξολογίαν τῆς 'Εθνικῆς ἑορτῆς τῆς 25ης Μαρτίου.

Προήδρευσε: Τὴν 4ην, 5ην, 6ην, 7ην, 8ην, 11ην, 12ην, 13ην, 14ην καὶ 27ην τῶν Συνεδριῶν τῆς 'Ι. Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας.

— Τὴν 14ην/3ου τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς.

— Τὴν 20ήν/3ου τοῦ Νέου Διοικ. Συμβουλίου τοῦ 'Ορ-

γηθῆ ἢ ὑπόνοια, ὅτι ὑπὸ τὴν δρᾶσίν των καλύπτονται ἄλλοι σκοποί.

'Αμεσος ἐπενέργεια τοῦ 'Αγίου Πνεύματος.

Μετὰ παρέλευσιν 56 ἐτῶν συστηματικοῦ διωγμοῦ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῇ Σοβιετικῇ 'Ενώσει διαπιστοῦται, ὡς ἐτονίσθη προσφάτως ἐν τῷ Τύπῳ, ὅτι «ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκκλησιαζομένων εἶναι καταφανῶς μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τοῦ παντοδυνάμου Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Σοβιετικῆς 'Ενώσεως». Καίτοι αἱ χριστιανικαὶ ἱεροτελεστία παρεμποδίζονται πάντοτε, ἐν τούτοις ἀπολογίζεται, ὅτι εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Μόσχαι, περιῖτον τὰ 30% τῶν νεογεννητῶν βαπτίζονται κατὰ τὸ χριστιανικὸν τυπικόν». Ἐξ ἄλλου, ἐνῶ οἱ χριστιανοὶ νέοι εἶναι ὑπὸ δυσμένειαν, ἐνῶ «τὰ μέλη τοῦ Κ.Κ. ἐνοοῦνται ποικιλοτρόπως, ὅσοι δὲ νέοι προτίθενται νὰ ἱερωθῶν, ἀποτρέπονται διὰ παντὸς μέσον, ἐν τούτοις ὁλονὲν καὶ περισσότεροι νέοι προσέρχονται εἰς τοὺς ναοὺς καὶ εἰς τὸν κλῆρον». Ἡ στροφὴ αὕτη εἶναι «αἰσθητὴ καὶ ἐκδηλοῦται παντοιοτρόπως». Εἶναι δὲ τόσον μέγας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκκλησιαζομένων νέων, ὥστε οἱ κομμουνισταὶ ἠγέται εὐρίσκονται εἰς καταφανῆ ἀμηχανίαν καὶ διαπιστώνουν, ὅτι ἢ πρὸς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ παράδοσιν στροφῆ τῶν νέων ἀποτελεῖ οὐσιαστικὸν κίνδυνον, διὰ τὸ ὄλιστικὸν καθεστῶς των».

Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦν διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἐπαλήθευσιν τῆς ὑπὸ ῥώσιν ἱερέως διατυπωθείσης

γνώμης, καθ' ἣν ἡ ἀναζωπύρωσις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος ἐν τῇ Σοβιετικῇ 'Ενώσει «δύναται νὰ ἐξηγηθῆ πρὸ πάντων μυστικῶς ὡς ἄμεσος ἐπενέργεια τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἐρμηνεύωμεν τὰ πνευματικὰ φαινόμενα οὐ μόνον ἐξ ἐπόψεως ὀριζοντίου, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπόψεως κατακορύφου».

'Ἐλειψις ρεαλιστικοῦ πνεύματος.

Ἐν συνεχείᾳ δεόν νὰ σημειωθῆ, ὅτι τὰ ἐν τῇ προηγούμενῃ παρατηρήσει σημειωθέντα ἔχουν πλήρη τὴν ἰσχὺν των καὶ διὰ τὴν γείτονα 'Αλβανίαν, πρὸς τὸ γεγονός τῆς πρὸ ἐξαστίας αὐτοανακηρύξεως αὐτῆς ὡς «πρώτης ἀθεϊστικῆς χώρας» τοῦ κόσμου.

Συμφώνως πρὸς τὰς μεταδιδομένας ἐξ 'Αλβανίας πληροφορίες, τὸ θρησκευτικὸν στοιχεῖον ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ζῶσα δύναμις, κατ' ἣς στρέφονται τὰ προγράμματα δραστηριότητος τοῦ ἁλβανικοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος. Οὕτως εἰς πρόσφατον ἐκδοσιν τοῦ ἐπισήμου ὄργανου αὐτοῦ («Ζέρι ι Ποπουλλίτ») ὑποδεικνύονται μέτρα πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως, ἥτις δημιουργεῖται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἐξακολουθεῖ ὁ εορτασμὸς τῶν ἁγίων, ἢ ἐπιρροή τοῦ ὀρθοδόξου εορτολογίου εἰς τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ καὶ ἢ διατήρησις τῶν κεκομμμένων ἱερῶν εἰκόνων εἰς τὰς οἰκίας.

Κατὰ ταῦτα εἶναι προφανῆς ἡ ἔλλειψις ρεαλιστικοῦ πνεύματος εἰς τοὺς ἀθέους κομμουνιστάς, οἵτινες ἐξακολουθοῦν νὰ «λακτίζουν πρὸς κέντρα».

φανοτροφείου Βουλιαγμένης και τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου.

Π α ρ έ σ τ η : Τὴν 27ην/2ου εἰς τὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ὁμιλίαν τοῦ τ. Ὑπουργοῦ κ. Γεωργίου Δουβαλοπούλου, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς 16ης Ἑβδομάδος σταυροφορίας κατὰ τοῦ ἀλκοολισμοῦ.

— Τὴν 14ην/3ου εἰς τὴν ὄρκωμοσίαν τῶν πρωτοετῶν σπουδαστῶν τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς.

— Τὴν 23ην/3ου εἰς τὴν πανηγυρικὴν συνεδρίασιν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

— Τὴν 25ην/3ου εἰς τὸν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν ἐπίσημον Πανηγυρισμὸν τῆς Ἐθνικῆς Ἑορτῆς.

Π α ρ ε κ ά θ η σ ε : Τὴν 3ην/3ου εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Στρατηγοῦ Φαῖδ. Γκιζίκη παρατεθὲν ἐν τῷ Κυβερνητικῷ Μεγάρῳ Γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.

Ἐ π ε σ κ έ φ θ η : Τὴν 22αν/3ου τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας Στρατηγὸν Φαῖδωνα Γκιζίκη.

Ἐ δ έ χ θ η : Τὴν 24ην/2ου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Καρθαγένης κ. Παρθένιον, τὸν Ὑπουργὸν ἀπασχολήσεως κ. Παν. Παπαδόπουλον, τὸν Ὑφυπουργὸν Συντονισμοῦ καὶ Προγραμματισμοῦ κ. Τριάντ. Ἐλευθερίου, τοὺς τ. Ὑπουργοὺς κ. κ. Ἄνδρ. Κοκέβην καὶ Χρυσόστομον Καραπιτέρην καὶ τὸν τ. Βουλευτὴν Τρικάλων κ. Κλεόβουλον Γιαννοῦσσην.

— Τὴν 28ην/2ου τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Καλαβρύτων κ. Γεώργιον; Γαλλίας κ. Μελέτιον, τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Σεβαστείας κ. Γερμανόν, τὸν Πρύτανιν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Ἀθ. Χαστούπην καὶ τὸν Διοικητὴν τῆς ΑΣΔΕΝ Ἀντιστράτηγον Ραγκούσσην.

— Τὴν 1ην/3ου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Παροναξίας κ. Ἐπιφάνιον, τὸν Ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν κ. Σπ. Τετενὲν μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Διευθύνσεως Ἐκκλησιῶν τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου Πρέσβεως κ. Ἡλία Ἀντωνοπούλου, τὸν Ὑφυπουργὸν Βιομηχανίας κ. Ἡλ. Εὐθυμιάδην, τὸν Διοικητὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς κ. Χρ. Ἀχῆν, τὸ Προεδρεῖον τοῦ Ἐ. Ἐ. Σταυροῦ, τὸν Ὁμότιμον Καθηγητὴν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Γεράσιμον Κονιδάρην καὶ τὸν δημοσιογράφον κ. Σπ. Ἀλεξίου.

— Τὴν 2αν/3ου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θήρας κ. Γαβριήλ, τὸν πρέσβυν τῶν Η.Π.Α. κ. Henry Taska μετὰ τοῦ Γραμματέως τῆς Πρεσβείας κ. Gene Preston, τὸν Γεν. Διευθυντὴν Ὁρθοσκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας Ὑψηγητὴν κ. Ἀθαν. Ἀγγελόπουλον, τὸν Διοικητὴν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Ζεν. Ζολώταν, τὸν Διευθυντὴν τῆς ἐφημερίδος «Ἀκρόπολις» κ. Χρ. Φιλιππίδην καὶ τὸν Γεν. Διευθυντὴν τοῦ ΕΙΡΤ. κ. Χαρ. Καραῖωσηφόγλου.

— Τὴν 13ην/3ου τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Πυροσβεστικοῦ Σώματος κ. Ἀνδρόνικον Δήμαν.

— Τὴν 14ην/3ου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνὸν καὶ τὸν βιομήχανον κ. Τοῦ Πάππας.

— Τὴν 15ην/3ου τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Καλαβρύτων κ. Γεώργιον καὶ Ἐλευθεροπόλεως κ. Ἀμβρόσιον, τὸν κ. Δημ. Παπαδημητρίου, Ὑψηγητὴν Χειρουργικῆς Παν/μίου Ἀθηνῶν μετὰ τῆς συζύγου του Βασιλικῆς; Προϊσταμένης τοῦ Κέντρου Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας.

— Τὴν 22αν/3ου τὸν Σεβ. Ἀρχ/κον Αὐστραλίας κ. Ἰεζεκιήλ καὶ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Θήρας κ. Γαβριήλ, Ζιχνῶν κ. Νικόδημον, Μηθύμνης κ. Ἰάκωβον καὶ πρ. Σπάρτης κ. Κυπριανόν.

— Τὴν 23ην/3ου τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Νουβίας κ. Συνέσιον καὶ Ἱερισσοῦ κ. Παῦλον, τὸν Ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν κ. Σπ. Τετενὲν, τὸν Πρέσβυν κ. Ἡλ. Ἀντωνόπουλον, τὸν Πρεσβευτὴν κ. Ἀνδρέαν Μεταξᾶν, τὸν Ὑπουργὸν Δημοσίας Τάξεως κ. Γεώργιον Τσουμάνην, τὸν Δρα κ. Glen Garfield Williams, Γεν. Γραμματέα τῆς Διασκέψεως Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ἀντιπροσωπεῖαν ἀρτοποιῶν Ἀθηνῶν-Πειραιῶς καὶ Περιχώρων.

— Τὴν 24ην/3ου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Πλοῖστίου κ. Ἀντώνιον, τὸν Ὑφυπουργὸν παρὰ τῷ Πρωθυπουργῷ κ. Δημ. Καρακώσταν καὶ τὸν καθηγητὴν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Νικ. Νησιώτην.

— Τὴν 26ην/3ου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, τὸν ἐν Ἀθήναις Πρέσβυν τῆς Ἰταλίας κ. Λ. Βαλντεράτο καὶ τὸν Γεν. Διευθυντὴν Ὁρθοσκευμάτων Ὑψηγητὴν κ. Ἀθ. Ἀγγελόπουλον.

— Τὴν 27ην/3ου τὸν Ὑπουργὸν παρὰ τῷ Πρωθυπουργῷ κ. Κων. Ράλλην καὶ τὸν τ. βουλευτὴν δικηγόρον κ. Παπαευθυμίου.

— Ἀπὸ τῆς 16ης ἕως τὴν 22αν Μαρτίου ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον περὶ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης πλείονα εἰς τὸ σχετικὸν χρονικὸν εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον τοῦ Περιοδικοῦ.

Ἱερά Μητρόπολις Ἡλείας

Εἰς τὸ τριμελὲς Πλημμελειοδικεῖον Πύργου ἐξεδικάσθη τὴν 17ην Ἰανουαρίου 1974 ποινικὴ δίκη κατὰ τοῦ Γεωργίου Κ. Ἀνδρικοπούλου καὶ τῆς συζύγου του, ἐπὶ προσηλυτισμῷ εἰς βάρους τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως.

Μετὰ τὴν ἀκροαματικὴν διαδικασίαν καὶ τὴν πειστικὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Εἰσαγγελέως, τὸ Δικαστήριον ἐπέισθη περὶ τῆς ἐνοχῆς τῶν κατηγορουμένων, ἐκήρυξεν αὐτοὺς ἐνόχους καὶ ἐπέβαλεν εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ποινὴν 7 μηνῶν φυλακίσεως καὶ 6 μηνῶν Ἀστυνομικῆς ἐπιτηρήσεως. Οἱ καταδικασθέντες ἀνήκουν εἰς τὴν πλάνην τῶν Χιλιαστῶν ἢ Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά καὶ δολίως ἔδιδον εἰς ἀπλοϊκοὺς Ὁρθοδόξους χωρικοὺς χιλιαστικὰ περιοδικὰ.

Μάρτυρες κατηγορίας παρέστησαν, μεταξύ ἄλλων, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρχιμ. Γερμανὸς Παρασκευόπουλος καὶ ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Χανακίων π. Ἰωάννης Κουτσουναῖς.

Ἱερά Μητρόπολις Μαρωνείας

Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωνείας ἀνακοινοῦται, ὅτι ὁ διενεργηθεὶς τὰς παραμονὰς τῶν Χριστουγέννων ἀνά τὴν Ἐπαρχίαν ἐτήσιος Ἐρανος τῆς «Ἡμέρας τῆς Ἀγάπης» ἀπέδω-

κε τὸ συνολικὸν ποσὸν τῶν ὀγδοήκοντα τριῶν χιλιάδων ἑκατὸν ἑβδομήκοντα τριῶν δραχμῶν (83.173).

Τὸ Γενικὸν Φιλόπτωχων Ταμείον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωνείας ἀπ' εὐκαιρίᾳ τῶν Ἀγίων ἑορτῶν προσέφερε 50 δέματα τροφίμων εἰς ἰσαριθμους ἀπόρους οἰκογενείας, διένειμε διάφορα χρηματικὰ βοηθήματα εἰς ἀπόρους, ἀσθενεῖς καὶ σπουδαστάς.

Τὴν 27ην Δεκεμβρίου ἡ Ἱ.Μητρόπολις Μαρωνείας παρέθεσε γεῦμα εἰς τοὺς ἕκ τῆς Μητροπολιτικῆς Περιφέρειᾶς αὐτῆς προερχομένους 20 Ἱεροσπουδαστάς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς Ζάνθης.

Ὁ Σεβασμιώτατος ἐχαίρεισε τοὺς μαθητάς, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνεν ἐπικαίρους παραινέσεις καὶ εὐχὰς καὶ προσέφερον εἰς αὐτοὺς βιβλία.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς, 30 Δεκεμβρίου, ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ Διαλέξεων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωνείας, εἰς ἐόρτιον ἐκδήλωσιν ὁ Σεβασμιώτατος ἠύλογησε τὴν Βασιλόπιτταν, παρουσίᾳ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς πόλεως καὶ τοῦ τακτικοῦ ἀκροατηρίου ἀπογευματινῶν κηρυγμάτων, ἐν συνεχείᾳ δὲ μετὰ κατάλληλον τῇ περιστάσει προσλαλίαν ἀπηύθυνεν εὐχὰς ἐπὶ τῷ ἀνατέλλοντι νέφῳ ἔτει καὶ διένειμε τὸν εὐλογηθέντα ἄρτον καὶ ἀναμνηστικὰς ἱερὰς εἰκόνας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἱερά Μητρόπολις Γαλλίας

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Μελέτιος ἀπὸ τῆς 19ης Ἰανουαρίου ἕως τῆς 29ης τοῦ ἰδίου μηνὸς ἐπραγματοποίησε μακρὰν ποιμαντορικὴν περιοδείαν ἀνὰ τὰς Παροικίας καὶ Κοινότητας τῆς Μητροπόλεως του ἐν τῇ Ἱβηρικῇ Χερσονήσῳ. Ἡ περιοδεία αὕτη εἶχε συνδυασθῆ μετ' εὐγενῆ πρόσκλησιν τοῦ Καθολικοῦ Ἐπισκόπου τῶν Καναρίων Νήσων Jose Antonio Infantes Florido, ὅστις τὸν εἶχε παρακαλέσει νὰ προεδρεύσῃ τῶν ἐκδηλώσεων τῆς Ἐπαρχίας του κατὰ τὴν ἑβδομάδα τῆς κοινῆς προσευχῆς διὰ τὴν Ἐνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν.

Τὸ Σάββατον τῆς 19ης Ἰανουαρίου μετέβη ἀεροπορικῶς εἰς Μαδρίτην.

Τὴν 21ην Ἰανουαρίου, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πατρὸς Δημητρίου, μετέβη εἰς τὰς Καναρίους Νήσους. Κατὰ τὴν ἀφίξιν του εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῆς πρωτεύουσας τῶν Νήσων La Palmas ἐγένετο ἐνθουσιωδῶς δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Καθολικοῦ Ἐπισκόπου τῶν Νήσων κ. Florido, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου αὐτοῦ, τῶν ἐκεῖ ἐγκατεστημένων Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, πολλῶν δημοσιογράφων καὶ τῆς τοπικῆς τηλεοράσεως. Μετὰ τὸν συνῆθη χαιρετισμὸν καὶ τὰς ἀπαντήσεις, τὰς ὁποίας ἔδωκε πρὸς τοὺς δημοσιογράφους καὶ τὴν τηλεόρασιν, ἐπεβιβάσθη τοῦ αὐτοκινήτου τοῦ Ἐπισκόπου καὶ συνοδευόμενος ὑπ' αὐτοῦ μετέβη ἐκ τοῦ ἀεροδρομίου εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μαρκησίου Ντὲ Λάρα, προύχοντος τῶν Νήσων, πρὸς σύντομον ἀνάπαυσιν.

Εἰς Καναρίους παρέμεινεν ἐπὶ τριήμερον καὶ α) ἐτέλεσε τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν εἰς Καθολικὸν Ναὸν τῆς Πόλεως χάριν τῶν ἑβδομήκοντα καὶ πλέον Ὀρθοδόξων τῆς πόλεως. β) Προήδρευσε Οἰκουμενικῆς Συγκεντρώσεως εἰς τὸν Καθολικὸν Ναὸν τοῦ Σωτῆρος καὶ ἐνώπιον πεντακοσίων καὶ πλέον πιστῶν ὠμίλησεν ἐπικαίρως, ἀναπτύξας κυρίως τὰς θέσεις τοῦ Μηνύματος

τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου, τῆς 16ης Αὐγούστου 1973, τοῦ γενομένου ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 25ης ἐπετείου τῆς ἱδρύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. — Ὁ λόγος οὗτος ἐκφωνηθεὶς γαλλιστὶ εἶχε μεταφρασθῆ καὶ ἐκτυπωθῆ εἰς τὴν Ἰσπανικὴν γλῶσσαν καὶ τεθῆ εἰς εὐρυτάτην κυκλοφορίαν. — γ) Ἐπεσκέφθη ἀσθενεῖς ναυτικούς μας εἰς τὰ Νοσοκομεῖα τῆς πόλεως. δ) Ὁμίλησεν εἰς τὴν Ἰσπανικὴν τηλεόρασιν, καὶ 5) κατέβαλε προσπάθειάς διὰ τὴν καλλιτέραν διοργανώσιν τῶν ἐκεῖ Ὀρθοδόξων, συνεργασθεὶς στενῶτα μετὰ τοῦ λαμπροῦ ὁμογενοῦς κυρίου Κωνσταντίνου Κανελλοπούλου, Προέδρου τῆς Κοινότητος.

Τὴν Παρασκευήν, 25ην Ἰανουαρίου, μετέβη ἀεροπορικῶς εἰς τὴν Λισσαβῶνα.

Κατὰ τὴν τριήμερον διαμονὴν του εἰς τὴν Πορτογαλικὴν Πρωτεύουσάν 1) ἐτέλεσε τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν εἰς τὸν Καθολικὸν Ναὸν Νόσα Σενιόρα Ντὲ Μπέλεμ, συμπαραστατοῦμενος ὑπὸ τοῦ πατρὸς Δημητρίου Τσιαμπαρλῆ καὶ ὠμίλησε πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους πιστούς. — Ἡ Λειτουργία αὕτη μετεδόθη διὰ τῆς Πορτογαλικῆς τηλεοράσεως. — 3) Συνειργάσθη μετὰ τῆς Α.Ε. τοῦ Πρέσβευς τῆς Ἑλλάδος. 4) Ἐπεσκέφθη τὸν Καθολικὸν Ἀρχιεπίσκοπον Λισσαβῶνος καὶ Πατριάρχην Πορτογαλλίας, μετὰ τοῦ ὁποίου ἔσχε μακρὰν καὶ ἐγκάρδιον ἀδελφικὴν συνομιλίαν, καὶ 5) ἐπεσκέφθη τὰ εἰς τὸν λιμένα τῆς πόλεως εὐρισκόμενα ἑλληνικὰ πλοῖα καὶ ὠμίλησε πρὸς τὰ πληρώματα αὐτῶν.

BIBΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Σάββα Ἀγουρίδου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, Ἀθήναι: Ἐκδόσεις «Γρηγόρη», 1971, σελίδες 430, μετὰ πινάκων καὶ χαρτῶν.

«Εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν τόσα βιβλία καὶ ἐντυπα βλέπουν καθημερινῶς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, ἐὰν ἐπιτευχθῆ διὰ τῆς παρουσίας Εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Κ.Δ. νὰ βοηθηθοῦν ἔστω καὶ ὀλίγοι Ἕλληνες διανοοῦμενοι ἀναγνώσται νὰ ἐκτιμῆσουν περισσότερο καὶ νὰ ἐννοήσουν καλύτερον τὸ ἱερὸν κείμενον τῆς Κ.Δ., ἡ ἱκανοποίησις τοῦ γράφοντος θὰ εἶναι πλήρης» (σ. 8).

Προσεπάθησα νὰ ἀναγνώσω τὸ βιβλίον τοῦ ἀγαπητοῦ συναδέλφου Σ. Ἀγουρίδου ἀπλῶς ὡς εἰς τῶν προαναφερθέντων ἀναγνωστῶν, καὶ οὐχὶ ὡς θεολόγος, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ τὸ κρίνω ἀπὸ τῆς κυρίας αὐτοῦ σκοπιᾶς. Νομίζω ὅτι ὁ ἀναγνώστης, διὰ νὰ τὸ κατανοήσῃ, πρέπει νὰ εἶναι διανοοῦμενος, μετ' ἀρκετὴν ἐπιστημονικὴν καὶ φιλοσοφικὴν κατάρτισιν καὶ νὰ καταβάλλῃ ἱκανὴν προσπάθειαν διὰ νὰ τὸ παρακολουθήσῃ. Ὁ καθηγητῆς Ἀγουρίδης, καθ' ὅλην τὴν σταδιοδρομίαν αὐτοῦ, προσεπάθησε νὰ μὴ χάσῃ τὸν σύνδεσμόν του μετὰ τὴν νεολαίαν, τὰ λοιπὰ στρώματα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ διανοήσεως καὶ τὴν εὐρυτέραν ἐπιστήμην, καὶ ἴσως νὰ ἦτο ἀδύνατον δι' αὐτόν, ὡς δι' οἰονδήποτε ἄλλον ἐκ τοῦ κύκλου ἡμῶν, νὰ καταστήσῃ ἀπλουστερὰ τὴν παρεχομένην δι' ἅπαντας ἐνταῦθα περὶ τῆς Κ.Δ. πνευματικὴν τροφήν.

Εὐγενὴς πόθος καὶ στόχος παντὸς ἀκαδημαϊκοῦ διδασκάλου εἶναι ἡ ἐν καιρῷ ἐκδοσις ὠλοκληρωμένου πανεπιστημιακοῦ ἐγχειριδίου τοῦ ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενου μαθήματος. Ὁ καθηγη-

της Άγουρίδης, προκειμένου περι της Εισαγωγής εις την Κ.Δ. αναγνωρίζει μετά πολλής ταπεινοφροσύνης τόν Άθλον τούτον εις τόν άειμνηστον Ίωαννίδην.

«Εισαγωγήν εις την Κ.Δ. πλήρη και καθ' όλας τας άπαιτήσεις της έπιστήμης συντεταγμένην εξέδωκεν ο καθηγητής Βασιλειος Ίωαννίδης, έν Άθήναις 1960. Έπι πολλά έτη εις τόν τόπον μας, όσάκις θα γίνεται λόγος περι Εισαγωγής εις την Κ.Δ., θα έννοείται αυτό τó έργον του Β. Ίωαννίδου» (σ. 21).

Είς τας ήμέρας ήμών, κατά τας όποίας βλέπομεν μετά τόσης εύκολίας να καταρρίπτονται εις τόν χώρον ήμών παρόμοιαι προσπάθειαι σεβαστών και κορυφαίων διδασκάλων, είναι άξια παρατηρήσεως ή απόδοσις τιμής και ή έπιστημονική άναγνώρισις δι' έν έργον όλκής, γραφέν από ένα σεβαστόν συνάδελφον. Προκειμένου δέ περι της μετά χείρας έργασίας του Σ. Άγουρίδου, και λαμβανομένου ύπ' όψιν του ειδικού χαρακτήρος της, δέον να λεχθή, ότι αύτη συνιστά μίαν σοβαράν κατά πάντα προσφοράν εις τας παρ' ήμιν θεολογικάς και εύρυτέρας έπιστημονικάς έρεύνας, άσχέτως του έν συμφωνή τις ή όχι κατά πάντα με προσωπικάς τινας γνώμας του συγγραφέως επί άλλων εισέτι προβλημάτων της Κ. Δ.

Ο συγγραφέας, ώς όρθόδοξος θεολόγος, έπισημαίνει τά προβλήματα, τά όποια άντιμετωπίζει ο άσχολούμενος με την Κ.Δ. Παραθέτει έρωτήματα, γνώμας, θεωρίας και ύποθέσεις παλαιότερων και συγχρόνων κριτικών έρευνητών της Κ.Δ. και της Άγίας Γραφής εύρύτερον. Έποβάλλει ταύτας εις κριτικήν έρευναν ύπό τó φώς των τελευταίων έπιστημονικών δεδομένων. Έκει όπου είναι δυνατόν, δίδει τας ίδιας λύσεις, τας προσωπικάς του γνώμας και νέας τινάς έρμηνείας, ώς ύποθέσεις εύρύτερον θεωρούμενάς πρός την άλήθειαν. Έπι των έπιστημονικών θεμάτων είναι πολύ προσεκτικός εις τας λύσεις και ύποθέσεις του, χωρίς να δογματίζει. Ως έκ τούτου δέν κρημνίζει τας γεφύρας καταλλαγής και κατανοήσεως μεταξύ θεολογίας και των διανοουμένων άναγνωστών. Η βιβλιογραφία, ήμετέρα και ξένη, παρατίθεται έντός κειμένου και εις τó τέλος των κεφαλαίων ή άλλων ύποδιαίρέσεων. Την μελέτην του Ί. Παναγοπούλου «Η Θεολογική Μαρτυρία των Πράξεων», Άθήναι, 1969, την άποκαλεί «άξιόλογον θεολογικήν πραγματείαν» (σ. 197). Είς έλάχιστα σημεία όμιλει με ποιητικάς έκφράσεις και χρησιμοποιεί ένίοτε τó ρητορικών ύφος, π.χ. προκειμένου περι τού παραλληλισμού της κοινωνίας της Κορίνθου πρός την σημερινήν κατάστασιν (σ. 263).

Όλοι ένθυμούμεθα από της έποχής των μαθητικών μας έδράνων τας διαφόρους ριζοσπαστικάς ή κριτικάς σχολάς έρμηνείας της Άγίας Γραφής, τας σχολάς της Τυβίγγης, την θρησκευιστορικήν, την έσχατολογικήν, την μορφολογικήν και της άπομυθεύσεως, αί όποίαι και άναπτύσσονται ένταύθα (σ. 18-21, 87-106). Πόσον έπίπονον είναι τó έργον της άποκαταστάσεως του κειμένου της Κ.Δ. φαίνεται και από τόν συνολικόν άριθμόν των παραλλαγών τούτου, αίτινες άνέρχονται εις τας 150.000 — 250.000 περίπου (σ. 36).

«Η ιστορία του Κανόνος της Κ. Διαθήκης κατά τόν αιώνα της δημιουργίας αυτού άποτελεί άληθή έποποιάν, κατά την όποιαν αί έπεμβάσεις και άποφάσεις της Έκκλησίας, είναι φανερόν, ότι ένκινήσαν και ένεπνεύσθησαν ύπό του εις πάσαν την άλήθειαν καθοδηγούντος αυτήν Άγ. Πνεύματος» (σ. 69).

Η λύσις του συνοπτικού προβλήματος εύκολύνεται διά της άναγνωρίσεως του Μάρκου ώς του άρχαιότερου εύαγγελίου (σ.

73, 121-6). Δι' όλόκληρον την Κ.Δ. σπουδαία είναι ή θέσις της προφορικής παραδόσεως, ής ή περίοδος δέν έχει επαρκώς έρευνηθή (σ. 76). Καταλλήλως χρησιμοποιούνται τά δεδομένα τά προκύψαντα έκ της άνευρέσεως των χειρογράφων της Νεκράς Θαλάσσης, του Κουμράν (σ. 168-174, 176, 292-3, 340 και άλλαχού). Τας έπιστολάς της αιχμαλωσίας (του άποστόλου Παύλου) τας θεωρεί γεγραμμένας όχι εις την Ρώμην ή την Καισάρειαν Φιλίππου, άλλα την Έφεσον (σ. 219, 223, 281-5. 312-5 και άλλαχού).

Κατακλείων, θα έπεθύμει ο γράφων τας λιτάς ταύτας γραμμάς να έβλεπε τας επί του αυτού έργου του καθηγητού Άγουρίδου σκέψεις και άντιδράσεις «διανοουμένων άναγνωστών» μη θεολόγων.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

Άνδρέου Ί. Φυτράκη, «Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Μελέτιος Μεταξάκης, Άθήναι 1973, σελίδες 38, μετά μιάς εικόνας (άνάπτυον έκ του Πανηγυρικού Τόμου επί τη 100ή έπετείω από της γεννήσεως αυτού).

Ο έκ Κρήτης καταγόμενος καθηγητής του πανεπιστημίου Άθηνών Άνδρέας Ί. Φυτράκης, εις την όμιλίαν του ταύτην, την τύποις εκδοθείσαν, έξετάζει τόν βίον και την δράσιν του μεγάλου τέκνου της Κρήτης Μελετίου Μεταξάκη, παραλαμβάνων τούτον από της γεννήσεώς του και παρακολουθών ιστορικώς τόν βίον του εις τας διαφόρους θέσεις, τας όποίας κατέλαβε μέχρι του θανάτου του, ώς πατριάρχου Άλεξανδρείας (1871-1935).

Έντός των πλαισίων μιάς όμιλίας τίγονται τά κυριώτερα σημεία έκ της ζωής του Μελετίου Μεταξάκη. Γενικός χαρακτηρισμός δίδεται εις τó τέλος, χωρίς να έλλείπουν και άνάλογοι σύντομοι παρατηρήσεις έντός της όμιλίας ταύτης. Είς τó τέλος άναγνωρίζονται εις αυτόν, ώς άνθρωπον, άδυναμίας και σφάλματα. «Φυσικόν ήτο μία τοιαύτη ρωμαλέα προσωπικότης έντόνου δράσεως και δή εις τετραγόμενους καιρούς να καταστή σημείον άντιλεγόμενον, ώς ο ίδιος ο Πατριάρχης Μελέτιος όμολόγει, τούσούτω δέ μάλλον καθ' όσον και ούτος δέν ήτο άπληλαγμένος άδυναμιών και άσφαλώς διέπραξε και σφάλματα» (σ. 33). Γενικώς όμως διά μέσου των σελίδων δικαιολογούνται ταύτα και έξετάζεται ή θετική και μεγάλη προσφορά του άνδρός πρός την Έκκλησίαν και τó γένος.

Αί περι του Μελετίου ώς μητροπολίτου Άθηνών διχογνωμία και προσωπικά άντιθέσεις, «και μετά πάροδον τόσων δεκαετηρίδων καθιστούν, εις τινας περιπτώσεις, δυσδιάκριτον την άλήθειαν έν τη έρεύνη των χρόνων εκείνων» (σ. 14). Θεωρείται ο θεμελιωτής της εκκλησιαστικής κοινωνικής άλληλεγγύης έν τη Έκκλησία της νεωτέρας Ελλάδος (σ. 16-17). Τό 1919 ο Άθηνών Μελέτιος προσέλαβεν ώς άρχιδιάκονον τόν μετέπειτα οικουμενικόν πατριάρχην Άθηνάγοραν, επί του όποίου έμφανής είναι ή προσωπική του επίδρασις (σ. 18). Τονίζεται ή μεγάλη σημασία του ύπομνήματός του πρός την Ί. Σύνοδον, κατά Νοέμβριον του 1919, «περι της Έκκλησιαστικής καταστάσεως και του δέον γενέσθαι» μετά σχεδίου νόμου «περι διοικήσεως της έν Έλλάδι Έκκλησίας» (σ. 18-19). Θεωρείται άντικανονική ή δι' άπλου βασιλικού διατάγματος (16 Νοεμβρίου 1920) άπομάκρυνσις του έκ της μητροπόλεως Άθηνών (σ. 22).

Ὡς οἰκουμενικός πατριάρχης (1921-1923). «Παρά τὴν δραματικότητα τῶν καιρῶν ἡ δεκαεπτάμηνος ἐν μέσῳ ἐντόνων ἀντιδράσεων πατριαρχία τοῦ Πατριάρχου Μελετίου ὑπῆρξε γονιμωτάτη εἰς πράξεις ἐκκλησιαστικὰς μακρᾶς πνοῆς καὶ κεφαλαιώδους σημασίας» (σ. 24-25).

Ὡς Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας (1926-1935). Ἡ ...πατριαρχία τοῦ Μελετίου Β' προσέδωκε, διὰ σειρᾶς δημιουργικῶν πρωτοβουλιῶν αὐτοῦ, νέαν ζωὴν εἰς τὸ ἱστορικὸν αὐτὸ Πατριαρχεῖον, ὥστε νὰ γίνεταί λόγος περὶ «Μελετιανῆς δεκαετοῦς ἐποχῆς» (σ. 30).

Γενικὸς χαρακτηρισμός. «Πάντως δυσκόλως δύναται νὰ ἀρνηθῆ τις, ὅτι ὁ Πατριάρχης Μελέτιος ὑπῆρξεν ὅλως ἐξαιρετικῆ, ρωμαλέα καὶ ρηξικέλευθος προσωπικότης εἰς τὴν σύγχρονον Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἡ μεγαλυτέρα, φρονούμεν, ἡγετικὴ μορφή αὐτῆς κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ αἰῶνός μας» (σ. 34).

Τὰ ὡς ἄνω συνιστοῦν κύριά τινα σημεῖα ἐκ τῆς ὀμιλίας τοῦ καθηγητοῦ Ἀνδρέου Ἰ. Φυτράκη.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

Ἰωάννου Καρμίρη, «Πληρεστέρα Συμμετοχὴ τοῦ Λαϊκοῦ Στοιχείου ἐν τῇ Λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας», Ἀθήναι, 1973, σελίδες 111.

Ἀφορμὴν διὰ τὴν προετοιμασίαν τοῦ παρόντος δημοσιεύματος ἔδωκεν εἰς τὸν καθηγητὴν τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἰωάννην Ν. Καρμίρη ἡ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Α' διασκεψέως τῆς διορθοδόξου προπαρασκευαστικῆς τῆς κανορθοδόξου συνόδου ἐπιτροπῆς (16-28 Ἰουλίου 1971) περὶ τῆς «πληρεστέρας συμμετοχῆς τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καὶ τῇ ἄλλῃ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας» φράσις «Τὸ θέμα, λοιπόν, τοῦτο τῆς συμμετοχῆς τῶν λαϊκῶν εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, σαφὲς ἐκ τῆς δογματικῆς καὶ τῆς κανονικῆς αὐτῆς διδασκαλίας, δὲν ἀπασχολεῖ ἰδιαιτέρως τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, δὲν εἶναι, τὸ γε νῦν ἔχον, φλέγον καὶ δὲν συνιστᾷ πρόβλημα δι' αὐτήν» (σ. 4.). Ὁ συγγραφεὺς, μετασχὼν τῆς ὡς ἄνω ἐπιτροπῆς ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἦτο καὶ εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι αὐτὸ θέμα περὶ τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀποτελεῖ μέγα καὶ νευραλγικὸν ἐκκλησιολογικὸν πρόβλημα, περὶ τὸ ὅποιον ἀσχολοῦνται σοβαρῶς κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας αἱ Ἐκκλησιαὶ καὶ οἱ θεολόγοι αὐτῶν, οἵτινες δημοσιεύουσι πληθὺν ἐδικῶν συγγραμμάτων. Ἄρα πρέπει νὰ διαγραφῆ ἐκ τοῦ προσχεδίου τῆς ὑποεπιτροπῆς ἡ φράσις, ὅτι δῆθεν «δὲν ἀπασχολεῖ ἰδιαιτέρως τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, δὲν εἶναι, τὸ γε νῦν ἔχον, φλέγον καὶ δὲν συνιστᾷ πρόβλημα δι' αὐτήν» (σ. 5-6).

Ἐκτὸς τῶν προλεγομένων (σ. 3-8), τῶν ἐπιλεγόμενων (σ. 94-107) καὶ τῆς βιβλιογραφίας (σ. 108-111), ἡ ἐργασία χωρίζεται εἰς δύο μέρη, I. Ἡ θέσις τῶν Λαϊκῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Γενικῶς (σ. 9-35), καὶ II. Πληρεστέρα Συμμετοχὴ τῶν Λαϊκῶν ἐν τῇ Ζωῇ καὶ τῇ Δράσει τῆς Ἐκκλησίας (σ. 36-93).

Ὁ Καθηγητὴς Καρμίρης στρεφίκεται εἰς τὴν ἀγίαν Γραφήν, τοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, τὰ λειτουργικὰ κείμενα, τὸν ἱστορικὸν βίον τῆς Ἐκκλησίας, χρησιμοποιοῦν τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος σύγχρονον καθολικὴν, προτεσταντικὴν καὶ ὀρθόδοξον βιβλιογραφίαν. Ἐκ τῶν πατέρων περισσότερον παραθέτει τὰς γνώμας τοῦ ἱ. Χρυσόστομου. Ἐκ τῶν συγχρόνων εἰς τὴν

βιβλιογραφίαν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνεύρω τὴν βασικὴν ἐργασίαν, Neill, S. C. — Weber H. — R., editors, *The Layman in Christian History*, London: SCM Press, 1963, pp. 408.

Ἡ γλώσσα τοῦ βιβλίου εἶναι ρέουσα. Ἡ ἐργασία ἐπιστημονικῆ. Ἡ ἀνάγνωσις εὐχάριστος. Εἰς σημεῖα τινα ὁ καθηγητὴς Καρμίρης καταλαμβάνεται ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ, λόγῳ ἴσως τῆς ἰδιαιτέρας περὶ τὸ θέμα ἀδυναμίας του. Τὸ τοιοῦτον καθίσταται ἐμφανές, μ. ἄ. ἰδίως εἰς ὅσα λέγονται περὶ τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσεως-ὕψηρης τῶν λαϊκῶν θεολόγων (σ. 48-51).

Ἐντὸς τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἡ ἱερωσύνη διακρίνεται εἰς γενικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν μετέχουν πάντα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ χρίσματος, καὶ εἰς ἐδικὴν, ἧς μετέχουν μόνον οἱ κληρικοί διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς χειροτονίας (σ. 11 καὶ ἀλλαχοῦ). Κυρίως ἐξετάζονται ἡ θέσις, τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα τῶν λαϊκῶν, χωρὶς νὰ παραθεωρῆται καὶ ἡ παράλληλος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσις τῶν κληρικῶν. Ἄλλωστε καὶ ἀντικείμενον μελέτης ἐνταῦθα εἶναι οἱ λαϊκοί. Μετὰ πολλῆς κατανοήσεως καὶ σεβασμοῦ ὀμιλεῖ ὁ συγγραφεὺς περὶ τοῦ κλήρου καὶ τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ θέσεως τῆς ἱεραρχίας. Ὑποδεικνύονται οἱ διάφοροι τομεῖς, ἐκκλησιαστικοί, κοινωνικοί, κ.λ.π., ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπὸ τὰς σημερινὰς πραγματικότητας καὶ ἀνάγκας καλοῦνται οἱ λαϊκοὶ νὰ ὑψηρεθῶσιν τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς συνεργάται τῶν κληρικῶν. Ἰδιαιτέρως γίνεται λόγος περὶ τῶν γυναικῶν (σ. 44-5), περὶ τῆς μὴ ἀποδοχῆς ὑπὸ πολλῶν ὀρθοδόξων θεολόγων, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἰωάν. Καρμίρης, πασῶν τῶν ἐκκλησιολογικῶν ἀπόψεων τοῦ Κοιμητοῦ (σ. 46) καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς συμψημῆς τοῦ ἐκκλησιασματος εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ναοὺς (σ. 62).

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ἀσβεστοχωρίου Θεσσαλονίκης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακέρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονικῇ τῇ 2ᾳ Μαρτίου 1974

† Ὁ Θεσσαλονικῆς ΔΕΩΝΙΔΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἀρθρ. 28 παρ. 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9/1970 Κανονισμοῦ «Περὶ καταστάσεως Προσωπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὸ ἀρθρ. 7 παρ. 1 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13/1970 Κανονισμοῦ «Περὶ τῶν Ἱεροκλήρων τῆς Ἐκκλησίας

τῆς Ἑλλάδος» καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας, ἵνα καταλάβωσι τὰς τακτικὰς δύο θέσεις Ἱεροκηρύκων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἀγάμους Κληρικούς, Πτυχιούχους Θεολογικῆς Σχολῆς, ὅπως ἐντὸς εἴκοσι ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 24 Μαρτίου 1974

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Φθιώτιδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» Κανονισμοῦ, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως Καμπιδῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Λαμίᾳ τῇ 11 Ἰανουαρίου 1974

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Χρυσοστόμου Θέμελη, Μητροπολίτου Μεσσηνίας, ὁ Μέγας Ἀθανάσιος εἰς τὴν Ὑμνογραφίαν, Καλαμάτα 1973, σ. 32, ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Διδαχὴ».

Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Γ. Σταυροπούλου, Ἡ ποιμαντικὴ καθοδήγησις τοῦ συγχρόνου ἐκκοσμημένου ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἀπολύτρωσιν καὶ τὴν θέωσιν, ἔκδ. Ἰωάννα, Ἀθήναι 1974, σ. 32.

Ἀλεξάνδρου Σ. Κορακίδου, Δρος Θ. Ὁ Ἐπιτραπέζιος ὕμνος, Ἀθήναι 1973, σ. 118.

Ἀρχιμ. Θεοφ. Ν. Σιμοπούλου, Ὁ Ἱεροθεομάρτυς Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Β', Ἀθήναι 1973, σ. 210.

Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Θεοφίλου, Γιὰ νὰ γίνωμε καλλίτεροι, Ἐμεῖς οἱ Κληρικοὶ οἱ ἀπεσταλμένοι του (μὴ μικρὴ ποιμαντικὴ), Ἀθήναι 1972, σ. 112.

Τοῦ αὐτοῦ, Τὸ θέμα-δράμα «Γέροι» (μὴ ἀνοιχτὴ πληγῆ), Ἀθήναι 1973, σ. 104.

Τοῦ αὐτοῦ, Σὲ σένα τὴν ἀδριανὴ βασίλισσα μιλάω, Ἀθήναι 1973, σ. 118.

Τοῦ αὐτοῦ, Ἀεὺ τὸ Νέο παιδί Ἄκουσέ με..., Ἀθήναι 1973, σελ. 127.

Πρωτοπρ. Κων/νου Γ. Γκέλη, Ἱερὰ Μονὴ ἁγ. Παρασκευῆς Λεπέδων καὶ ὁ ὄσιος Ἀνθίμος Κουρουκλῆς, εὐλογία Σεβ. Μητροπ. Κεφαλληνίας κ. Προκοπίου, Ἀθήναι 1973, σ. 80.

Ἀριστοδήμου Χ. Ζάγκα, Συνοπτικὴ θεώρησις τῆς χριστιανικῆς Ὀμιλητικῆς, Ἀθήναι 1973, σ. 44.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 12 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 10.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁ Εὐαγγελισμὸς.

Αἱ ἐπὶ τῇ Ἱερᾷ Μνήμῃ τοῦ Μ. Φωτίου Συνοδικαὶ ἐορταὶ (6-2-74).

Αἱ ἐκθέσεις τῶν Σεβ. Προέδρων τῶν Μ. Σ. Ε. πρὸς τὴν συνέλευσιν τῆς Ι. Σ. Ι. περὶ τῶν μετὰ τὸ 1967 πεπραγμένων τῆς Δ. Ι. Σ.

Ἰω. Καρμίρη, Καθηγητοῦ Παν/μίου, Ὁ μεταξὺ Ὁρθοδόξου καὶ Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας Διάλογος.

Μητρ. Μαρωνείας Τιμοθέου, Λόγος ἐπικήδειος εἰς τὸν πρ. Ἀλεξανδρουπόλεως κυρὸν Ἰωακείμ.

Μητρ. Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Ἡ ἐν Χαλκιδι Ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευσις.

Μητρ. Ἀργολίδος Χρυσοστόμου, Χριστὸς καὶ Ἐκκλησία.

Μητρ. Δράμας Διονυσίου, Ἡ εὐθύνη τῶν διανοουμένων ἐν τῇ χριστιανικῇ κοινωνίᾳ.

Μητρ. πρ. Λήμνου Βασιλείου, Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐπισκοπῆς Ρέοντος καὶ Πραστοῦ.

Ἀρχιμ. Καλ. Καρούσου, Ἡ κοινωνικὴ πρόνοια κατὰ τὴν Ὁρθ. Χριστ. διδασκαλίαν καὶ ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι αὐτῆς.

Ἀρχιμ. Ἠλία Μαστρογιαννοπούλου, Αὐτοσυνηθία καὶ χρέος τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας.

Ἀρχιμ. Τιμ. Τριβιζᾶ, Ἐκθεσις, συμπεράσματα καὶ προτάσεις ἐκ τοῦ Β'. Θ. Ποιμαντικοῦ Σεμιναρίου εἰσηγητῶν Ἱερατικῶν Συνεδρίων.

Πρεσβ. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ὁργάνωσις καὶ ἔργον τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἀρχ/πῆς Αὐστραλίας.

† Γ. Π. Σωτηρίου, Παιδαγωγικὰ μηνύματα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασιῶ 1 — Τηλ. 710.75

Προϊστάμενος Τυπογραφείου Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 787978.